

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
**ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

виконала: студентка
спеціальності 071 “Облік і
оподаткування”

Осташ Віра Ігорівна

науковий керівник:

к.е.н, доцент кафедри обліку та
оподаткування Івасюк Н.Б.

рецензент:

к.е.н., доцент Мигович Т.М.

Івано-Франківськ – 2025 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Інститут, факультет економічний
Кафедра обліку і оподаткування
Освітній рівень “магістр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Іван БАЛАНЮК
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

“ 7 ” листопада 2024 р

(підпис)

(дата)

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Осташ Віри Ігорівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: “Облік, аналіз і контроль в системі управління видатками в закладах освіти”

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Івасюк Н. Б.

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- суть видатків в закладах освіти та система управління ними;
- особливості здійснення контролю видатків у закладах освіти;
- нормативно-правове регулювання обліку; аналізу та контролю видатків у закладах освіти;
- організація обліку в системі управління видатками в закладах освіти;
- методика обліку в системі управління видатками в закладах освіти;
- напрями удосконалення обліку в системі управління видатками в закладах освіти;
- інформаційне забезпечення та методика аналізу видатків у закладі освіти;
- особливості контролю в системі управління видатками в закладах освіти;
- оптимізація видатків закладу освіти при застосуванні новітніх інформаційних технологій.

3. Дата видачі завдання 04.12.2024р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	17.03.2025 р.	
2	ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	27.06.2025 р.	
3	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	14.11.2025 р.	

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Осташ В.І.

(прізвище та ініціали)

Івасюк Н.Б.

(прізвище та ініціали)

ВІДГУК

наукового керівника кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри обліку і оподаткування
Івасюк Надії Богданівни

на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу групи ООЗ-М2

Осташ Віри Ігорівни

на тему: "Облік, аналіз і контроль в системі управління видатками в
закладах освіти"

Вищі навчальні заклади є розвиваючим елементом суспільства в контексті формування професійних і моральних якостей майбутніх працівників. Проте для забезпечення можливостей ведення навчального процесу та здійснення наукових досліджень вони потребують значного фінансування. Освітні заклади державної власності для діяльності отримують бюджетні кошти, і відповідно це потребує детального ведення обліку їх видатків. А також необхідним є контроль з боку керівництва та державних органів за цими видатками із проведенням аналітичних розрахунків, для їх оптимізації і ефективного використання. Адже завжди є обмеженість ресурсних джерел, останніх, що означає, що ефективність функціонування кожного навчального закладу залежить від системи управління ним. Для прийняття обґрунтованих результативних рішень необхідним є своєчасне точне та повне облікове забезпечення всіх аспектів діяльності закладу, у тому числі видаткової складової. Все вищезазначене засвідчує актуальність поданого до захисту магістерського дослідження.

У роботі автор розкрила теоретичні та організаційно-методичні основи обліку, аналізу і контролю в системі управління видатками в закладах освіти. Зокрема досліджено економічну суть основних категорій, нормативно-правове регулювання та розкрито напрями удосконалення предмета дослідження. Кваліфікаційна робота виконана з урахуванням вимог до даного виду робіт. Дослідження автора достатньо обґрунтовані. Результати одержані при

критичній оцінці різноманітних джерел із застосуванням різних методів економічних досліджень та базуються на діючих регламентах науково-правових актів.

Щодо зауважень, доцільно було в роботі дослідити особливості обліку і контролю видатків в закладах освіти державної та приватної форм власності. Однак, зазначене зауваження має рекомендаційний характер і не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота *Осташ Віри Ігорівни* на тему: "Облік, аналіз і контроль в системі управління видатками в закладах освіти" є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має науково-освітню і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає встановленим вимогам, може бути допущена до захисту із позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування".

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Карпатський національний
університет імені Василя Стефаника



Н. Б. Івасюк

“ ____ ” _____ 20__ р.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти виконана Остап В. І.

Назва роботи: «Облік, аналіз і контроль в системі управління видатками в закладах освіти»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

Кваліфікаційна робота містить: 133 сторінки, список літератури з 97 найменувань, таблиць 21; рисунків 12; додатків 8.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є облік, аналіз і контроль за видатками в Управлінні освіти Надвірнянської міської ради.

Метою роботи є дослідження та вдосконалення науково-методичних і практичних засад обліку, аналізу та контролю видатків у системі управління закладами освіти.

За результатами дослідження розроблено рекомендації щодо удосконалення облікового відображення, аналітичного забезпечення та контрольних процедур у процесі управління бюджетними видатками закладів освіти.

Розроблені документи: план і програма внутрішнього фінансового контролю видатків закладів освіти, тест оцінки системи внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів, класифікатор джерел інформації для здійснення контролю видатків у закладах освіти. Крім того, запропоновано методику економічного аналізу видатків закладів освіти, яка сприятиме підвищенню ефективності управління бюджетними ресурсами та посиленню фінансової дисципліни.

Ключові слова: фінансовий результат, витрати, бухгалтерський облік, контроль, аналіз, видатки.

Рік виконання роботи 2024 - 2025.

Рік захисту роботи 2025.

Зміст

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1	12
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	12
1.1. Суть видатків в закладах освіти та система управління ними	12
1.2. Особливості здійснення контролю видатків у закладах освіти	20
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та контролю видатків у закладах освіти	28
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2	38
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	38
2.1. Організація обліку в системі управління видатками в закладах освіти	38
2.2. Методика обліку в системі управління видатками в закладах освіти ..	46
2.3. Напрями удосконалення обліку в системі управління видатками в закладах освіти	58
Висновки до розділу 2	66
РОЗДІЛ 3	67
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	67
3.1. Інформаційне забезпечення та методика аналізу видатків у закладі освіти	67
3.2. Особливості контролю в системі управління видатками в закладах освіти	78
3.3. Оптимізація видатків закладу освіти при застосуванні новітніх інформаційних технологій	86
Висновки до розділу 3	92
ВИСНОВКИ	94
Список використаних джерел	97
ДОДАТКИ	107

ВСТУП

Актуальність дослідження. Освіта є стратегічною галуззю суспільного розвитку, від стану якої безпосередньо залежить інтелектуальний, культурний та економічний потенціал держави. Забезпечення ефективного функціонування закладів освіти потребує стабільного й прозорого фінансування, адже видатки на освіту займають одну з найбільших часток у структурі державного та місцевих бюджетів України. У 2025 р. на фінансування освіти з державного бюджету передбачено близько 195 млрд грн. В той час як в 2024 р. було – 171,2 млрд грн. А в 2023 р. – 155 [82].

Актуальність теми зумовлюється низкою факторів. По-перше, реформування бюджетного процесу в Україні, зокрема впровадження програмно-цільового методу, потребує удосконалення обліку, аналізу та контролю у сфері освіти. По-друге, децентралізація влади і передача значної частини фінансових повноважень органам місцевого самоврядування змінила механізми формування та розподілу освітніх видатків. Це поставило перед громадами завдання ефективно управляти ресурсами, забезпечуючи прозорість і підзвітність. По-третє, сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом та необхідністю адаптації освітнього процесу до кризових умов, вимагають підвищення ефективності використання бюджетних коштів, зокрема на укріплення, цифровізацію та модернізацію матеріально-технічної бази.

Не менш важливим є фактор цифрової трансформації публічних фінансів: впровадження електронного документообігу, інтеграція з казначейськими сервісами та застосування інформаційно-аналітичних систем. У цих умовах методика обліку видатків у закладах освіти повинна забезпечувати не лише відображення господарських операцій, а й створювати інформаційну базу для аналізу й контролю, що сприятиме підвищенню ефективності управління освітньою галуззю.

Таким чином, дослідження питань обліку, аналізу та контролю видатків у системі управління освітою є вкрай актуальним, адже від його результатів

залежить прозорість і раціональність бюджетних процесів, а також якість надання освітніх послуг населенню.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика фінансування закладів освіти широко висвітлюється у працях українських науковців, які досліджують як теоретико-методологічні основи бюджетних видатків, так і практичні аспекти їхнього розподілу та використання. Значна увага приділяється фінансуванню закладів вищої освіти, пошуку альтернативних джерел ресурсів, а також вивченню інвестиційного потенціалу галузі в умовах інтеграції України у європейський освітній простір.

Зокрема, у працях З. Варналія розкрито питання бюджетного фінансування освіти та підходів до оптимізації використання державних ресурсів [4]. В. Глухов і Д. Загірняк досліджують механізми формування фінансового забезпечення освітньої галузі та його вплив на якість освітніх послуг [10; 25]. О. Кириленко та А. Марчук кцентують увагу на проблемах програмно-цільового методу у фінансуванні освіти [31]. В. Лутовий аналізує особливості управління фінансовими потоками у сфері вищої освіти, а Л. Попович і В. Усик висвітлюють питання економічної ефективності використання бюджетних коштів у системі освіти [43; 59; 83]. О. Заруцька та С. Качула вказують на необхідність диверсифікації джерел фінансування та залучення інвестицій у розвиток освітньої галузі [26].

Метою магістерської роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку, аналізу та контролю у системі управління видатками закладів освіти.

Відповідно до мети визначено такі **основні завдання**:

- дослідити сутність видатків у закладах освіти;
- проаналізувати особливості здійснення контролю видатків;
- розкрити нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та контролю видатків у закладах освіти;
- охарактеризувати організацію бухгалтерського обліку у системі управління видатками в закладах освіти, зокрема на прикладі Управління освіти

Надвірнянської міської ради;

- визначити методику обліку у системі управління видатками;
- обґрунтувати напрями удосконалення обліку в системі управління видатками з урахуванням сучасних викликів та потреб цифровізації;
- проаналізувати інформаційне забезпечення та методику аналізу видатків у закладі освіти на основі фінансової звітності;
- висвітлити особливості контролю у системі управління видатками;
- визначити шляхи оптимізації видатків закладів освіти при застосуванні новітніх інформаційних технологій.

Об’єктом дослідження є система управління видатками закладу освіти як бюджетної установи.

Предметом дослідження є організаційно-методичні та аналітичні засади обліку, аналізу й контролю у системі управління видатками закладів освіти.

Методи дослідження. У магістерській роботі застосовано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, а саме: аналіз і синтез – використано для розкриття сутності видатків у закладах освіти та визначення їх ролі в системі управління фінансовими ресурсами; метод порівняння – застосовано для зіставлення національних та зарубіжних підходів до організації фінансування освіти, системи контролю та обліку; системний підхід – дав змогу розглядати облік, аналіз і контроль як взаємопов’язані елементи єдиної системи управління видатками; статистичний метод – використано при роботі з офіційними даними Державної служби статистики України, Міністерства фінансів та Міністерства освіти і науки; аналітичний метод – застосовано для оцінки фінансової звітності Управління освіти Надвірнянської міської ради (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал); графічні методи – використано для візуалізації результатів аналізу у вигляді таблиць, діаграм і схем.

Наукова новизна полягає у комплексному підході до обґрунтування напрямів удосконалення методики обліку видатків у закладах освіти в умовах сучасних викликів. У роботі запропоновано: концепцію повної цифровізації

документообігу у бюджетних установах освіти як інструменту зниження транзакційних витрат і мінімізації ризиків дублювання паперових та електронних форм; обґрунтування необхідності інтеграції бухгалтерських систем з казначейськими сервісами, що забезпечує синхронізацію касового та фактичного обліку й підвищує оперативність контролю; розробку методичних підходів до поєднання фінансового та управлінського обліку, що дозволяє не лише відображати факти господарської діяльності, а й моделювати альтернативні сценарії використання ресурсів.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості застосування запропонованих підходів у діяльності органів управління освітою та безпосередньо у закладах освіти, а саме підвищити прозорість руху бюджетних коштів та рівень фінансової підзвітності перед державою і громадою; забезпечити ефективніше управління фінансовими ресурсами, зокрема за рахунок скорочення часових витрат на обробку даних та зменшення помилок у звітності; удосконалити внутрішній контроль, впровадивши автоматизовані механізми перевірки законності та доцільності видатків.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 133 сторінки, список літератури з 97 найменувань, таблиць 21; рисунків 12; додатків 8.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

1.1. Суть видатків в закладах освіти та система управління ними

Термін «видатки» походить від слова «видати», що у контексті фінансів означає передачу або витрачання грошових коштів на певні потреби. У широкому розумінні, видатки є економічною категорією, яка відображає грошові відносини, пов'язані з фінансуванням суспільно значущих потреб, передусім у бюджетному секторі. У бюджетному процесі цей термін позначає суму коштів, яка витрачається розпорядниками бюджетних коштів на реалізацію визначених цілей та завдань, що формалізовані у фінансово-плановій документації (кошторисах, бюджетах, фінансових планах).

Аналізуючи підходи різних науковців, можна стверджувати, що у вітчизняній літературі поняття «видатки» розглядається не лише як технічна операція із витрачання бюджетних коштів, а як інструмент державної політики у відповідній сфері. Так, на думку О. Л. Шашкевич зазначає, що в основі фінансової діяльності закладів освіти лежить концепція видатків – коштів, спрямованих на забезпечення освітніх процесів та функціонування навчального закладу [88].

Законодавче визначення поняття «видатки» закріплене у Бюджетному кодексі України, який є основним нормативним актом, що регулює бюджетні відносини. Згідно зі статтею 2 Кодексу: «Видатки бюджету – це кошти, спрямовані на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом» [3]. Це визначення акцентує на цільовому характері використання бюджетних ресурсів, адже усі видатки мають бути безпосередньо пов'язані з реалізацією певних затверджених програм, заходів і функцій відповідного бюджетного розпорядника. Таким чином, воно формує засадничий принцип публічних фінансів – зв'язок між виділеними ресурсами та результатами їх використання, що є ключовим для ефективного управління бюджетними

коштами в сфері освіти.

Українські дослідники, зокрема І. Савченко і О. Чумак, акцентують на зв'язку між видатками і результатами освітньої діяльності: видатки в закладах освіти виступають як інструмент реалізації державної політики через фінансування послуг із підготовки кадрів, наукових проєктів та інших освітніх функцій. Їхня праця також вказує на принципи цільовості, ефективності та прозорості у використанні бюджетних коштів, які мають бути притаманні фінансовому менеджменту в освіті [72].

Зарубіжні вчені також активно досліджують поняття публічних видатків у сфері державного управління. Зокрема, Роберт Сміт та Томас Лінч визначають у публічному бюджетуванні витрати як обсяг ресурсів, що виділяються на реалізацію програм і досягнення установлених цілей у межах певного бюджету, зіставляючи планові показники з фактичними затратами [97]. Це дозволяє оцінити економічну ефективність видатків і адаптувати політику управління ними.

Узагальнюючи зазначені підходи, доцільно запропонувати таке визначення: видатки закладу освіти – це цільові грошові ресурси, що витрачаються відповідно до затвердженого кошторису для забезпечення реалізації освітніх функцій, поточних потреб, розвитку інфраструктури, а також виконання завдань, поставлених перед установою в рамках державної освітньої політики.

У контексті розуміння сутності видатків у сфері освіти важливо не лише з'ясувати їх зміст і функціональне призначення, але й окреслити структуру та типологію цих витрат. Зважаючи на багатокomпонентність діяльності освітніх установ, ефективне управління видатками можливе лише за умови їх чіткого розмежування за економічним змістом, джерелами фінансування та функціональними напрямками.

Класифікація видатків дозволяє забезпечити системний підхід до бюджетного планування, створити умови для прозорого контролю за використанням коштів, а також сформувати базу для подальшого аналізу

ефективності фінансування. Особливо актуальним це є в умовах фінансової децентралізації, коли заклади освіти набули ширших повноважень у розпорядженні коштами, що потребує високої точності в обліку та звітності.

У практиці функціонування закладів освіти прийнято виокремлювати два основні види видатків:

- поточні, що забезпечують безперервність освітнього процесу та господарської діяльності (заробітна плата, оплата комунальних послуг, харчування учнів, закупівля матеріалів тощо);
- капітальні, спрямовані на оновлення та розвиток матеріально-технічної бази (будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, придбання обладнання тощо).

Зведена типологія видатків закладів освіти представлена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація видатків закладів освіти

Ознака класифікації	Зміст класифікації
1. За характером витрат	Поточні видатки – заробітна плата з нарахуваннями, оплата комунальних послуг та енергоносіїв, придбання матеріалів і канцелярії, харчування, обслуговування техніки тощо.
	Капітальні видатки – реконструкція, капітальний ремонт будівель, придбання обладнання, інвестиції у розвиток інфраструктури.
2. За економічним змістом (КЕКВ)	Оплата праці (КЕКВ 2110), нарахування на заробітну плату (2120), оплата комунальних послуг та енергоносіїв (2270), витрати на відрядження (2250), оплата послуг (2240), придбання предметів і матеріалів (2210) тощо.
3. За джерелами фінансування	Державний бюджет
	Місцеві бюджети (на утримання установ);
	Власні надходження (платні послуги, благодійна допомога, гранти, цільові внески).
4. За функціональним призначенням	Видатки на забезпечення освітнього процесу (заробітна плата педагогів, методичне забезпечення)
	Господарсько-адміністративне обслуговування (енергоносії, прибирання, технічне обслуговування)
	Розвиток матеріально-технічної бази (модернізація, інформатизація, будівництво, капітальні інвестиції).

Джерело: сформовано автором на основі джерела [7].

Окрім зазначеного поділу, для цілей бухгалтерського обліку та фінансового контролю видатки класифікують:

- за економічним змістом – відповідно до кодів економічної класифікації видатків (КЕКВ);
- за джерелами фінансування – державний бюджет, місцеві бюджети, власні надходження;
- за функціональними напрямками – забезпечення освітнього процесу, господарське обслуговування, розвиток інфраструктури.

Наступним логічним кроком після класифікації видатків є дослідження джерел фінансування, оскільки саме вони визначають обсяг, цільове призначення та можливості управління фінансами закладів освіти. З'ясування джерел дає змогу відповісти на запитання: Звідки надходять кошти? Хто формує бюджет? Які умови використання фінансів?

Державний бюджет – основне джерело фінансування освітньої сфери, зокрема через освітню субвенцію та централізовані програми. Субвенція відображає міжбюджетний трансферт із державного бюджету на місцеву ланку для забезпечення освітнього процесу, а також оновлення інфраструктури. Як зазначено у документах Міністерства фінансів, саме через державний бюджет фінансуються дошкільна, загальна середня, професійно-технічна та вища освіта [6]. Також у 2026 р. Державний бюджет передбачив значні кошти на реформу “Нової української школи”, шкільні автобуси, підручники та облаштування шкільних харчоблоків [86].

Місцеві бюджети набули особливої ролі після децентралізації. Вони доповнюють державні кошти та забезпечують заклади місцевого значення необхідним фінансуванням. Як відзначають О.Л. Тоцька та І.О.Титаренко, у 2020-2022 рр. фінансування з місцевих бюджетів перевищувало державне у 3,8-4 рази, що підтверджує значущість місцевих надходжень у фінансуванні освіти [80].

Власні надходження – додатковий ресурс закладів освіти: благодійні внески, оплата за додаткові освітні послуги, гранти. Наприклад, приватні школи та громадські організації можуть отримувати кошти на проєкти від міжнародних фондів або бізнесу. Цей вид надходжень сприяє впровадженню

інноваційних програм та покращенню матеріально-технічного забезпечення.

Міжнародні програми відіграють важливу роль, особливо в умовах кризи. Так, програма Education Cannot Wait (ECW) – фонд ООН з питань освіти в надзвичайних ситуаціях – запустила Multi-Year Resilience Programme (MYRP), розраховану на 2024–2026 рр. Вона має бюджет 18 млн доларів США та спрямована на забезпечення безпечної, якісної й доступної освіти для дітей у регіонах, що постраждали від війни. Вона охоплює близько 150 000 дітей і 12 000 учителів у 10 областях, передбачає відновлення шкіл і укриттів, підвищення кваліфікації педагогів, розвиток цифрового навчання та психосоціальної підтримки. Програму реалізують консорціуми Kyiv School of Economics (KSE) та Finn Church Aid у партнерстві з МОН України. Загалом ECW вже інвестував в Україні понад 24.5 мільйонів доларів (зокрема 6.5 млн інвестицій до нового гранту) для підтримки дітей та молоді під час кризи. У межах програми: ремонт/обладнання укриттів та шкіл, забезпечення цифрових пристроїв, створення контенту для дистанційного навчання, посилення якості освіти, підтримка вчителів, а також підтримка неформальної освіти й психосоціальної підтримки. Також грантові механізми від Британської Ради, Фонду «Відродження» та інших міжнародних організацій підтримують оновлення шкіл, професійний розвиток педагогів та реформи в освіті [96]. Серед них гранти для розвитку креативної економіки. Програма підтримує креативні хаби (простори, що об'єднують творців, стартапи, культурні спільноти) та професійні асоціації у сфері культурних і креативних індустрій. Кожна організація-грантер може отримати до 10 000 фунтів стерлінгів на власний розвиток. Гранти можуть покривати такі види діяльності:

- дослідження цільової аудиторії або ринку;
- запуск нової послуги/продукту;
- маркетинг, цифрова присутність організації;
- підвищення безпеки, кліматичної стійкості, інклюзії (до 20 % бюджету)

[15]

Таким чином, система фінансування освіти в Україні наведена на рис.1.1.

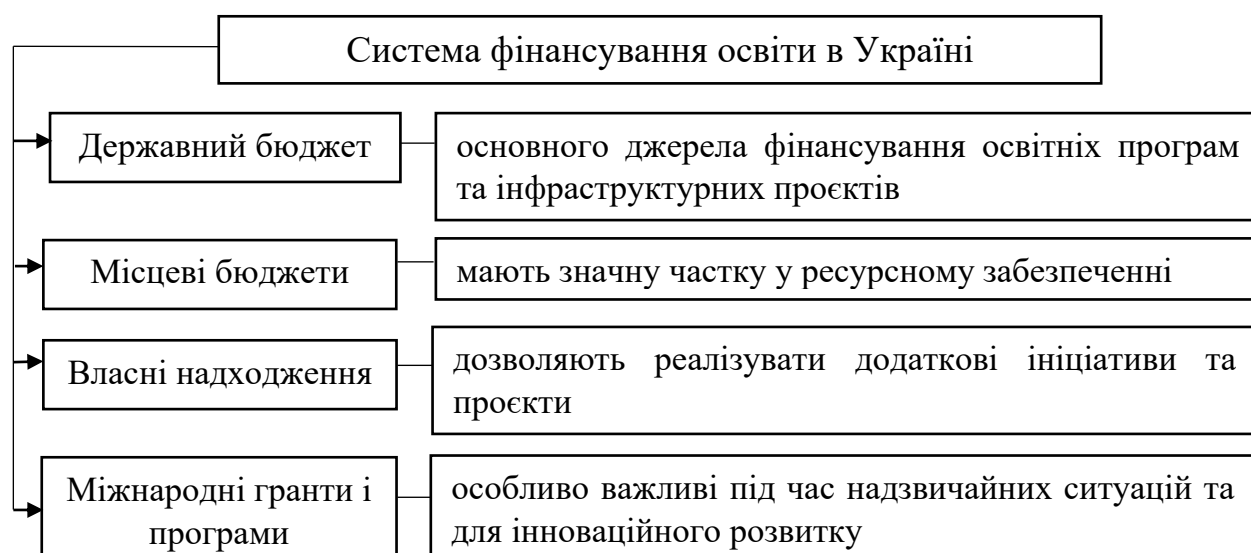


Рис. 1.1. Система фінансування освіти в Україні

Джерело: сформовано автором на основі джерела [10]

Після виокремлення основних джерел надходжень до освітнього сектору доцільно перейти до аналізу структури фінансування, яка відображає фактичний механізм розподілу коштів між рівнями управління та безпосередніми виконавцями освітніх послуг. Така структура ґрунтується на принципі бюджетної вертикалі, що забезпечує функціонування системи освіти від центрального до місцевого рівня.

У системі фінансового забезпечення освіти в Україні діє так звана бюджетна вертикаль, де фінансові потоки формуються за принципом: центральний бюджет → місцеві бюджети → заклади освіти. Як зазначає О. Палій, така структура забезпечує поєднання централізованого фінансування з елементами автономії та гнучкості на рівні громад [53, с. 51].

На рівні державного бюджету формуються основні програмні трансферти – зокрема освітня субвенція, яка є основним фінансовим інструментом держави для підтримки шкіл, що перебувають у сфері управління органів місцевого самоврядування. Вона передається до місцевих бюджетів – обласних, міських, селищних – і далі перерозподіляється відповідно до кількості учнів, типу закладу та інших показників.

Освітня субвенція є визначальним елементом системи фінансування загальної середньої освіти. Її розрахунок базується на нормативі бюджетного забезпечення на одного учня, який щороку затверджується Кабінетом Міністрів України. Субвенція спрямовується виключно на оплату праці педагогічних працівників, оплату енергоносіїв та інші захищені статті витрат. Неефективне чи нецільове використання цих коштів заборонено [69, с. 11].

У результаті реформи децентралізації, що активно впроваджувалася з 2015 р., територіальні громади стали ключовими суб'єктами у сфері управління освітою. Вони отримали право самостійно планувати і фінансувати заклади освіти на своїй території, залучаючи кошти місцевих бюджетів та власні надходження. Як зазначає Н. Мовчан, саме громади несуть відповідальність за ефективне використання субвенційних ресурсів, а також забезпечення інфраструктурної спроможності шкіл [46, с. 79].

Ключовим інструментом справедливого розподілу коштів є формула розподілу освітньої субвенції, яка враховує кількість учнів, тип населеного пункту (місто/село), рівень школи, наявність інклюзивного навчання тощо. На основі цього підходу запроваджено норматив фінансування на одного учня, що створює стимул для оптимізації шкільної мережі.

У зв'язку з цим постало питання створення освітніх округів – об'єднань навчальних закладів, які забезпечують доступ до якісної освіти за умови оптимізації ресурсів. Як стверджує В. Кравець, саме на базі освітніх округів реалізуються концепції «гроші йдуть за учнем» та «базова школа» [37, с. 42].

Основних суб'єктів управління видатками в межах одного закладу освіти. Їхня діяльність є взаємопов'язаною та регламентується нормативно-правовими актами, а функції – чітко розмежовані, як наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні суб'єкти управління видатками в закладі освіти та їх функції

Суб'єкт управління	Основні функції
Керівник закладу освіти	Прийняття управлінських рішень щодо розподілу коштів; погодження кошторису; контроль за цільовим використанням коштів; підписання фінансових документів.
Бухгалтер або бухгалтерська	Ведення бухгалтерського обліку; складання фінансової

служба	звітності; контроль за правильністю витрат; формування платіжних доручень.
Засновник / орган управління освітою (міська рада, відділ освіти тощо)	Формування фінансового плану, затвердження кошторису, надання субвенцій та фінансового нагляду.
Державне казначейство України	Проведення операцій з бюджетними коштами; контроль за дотриманням бюджетного законодавства.
Ревізійні органи / внутрішній аудит	Оцінка ефективності витрат; виявлення порушень і відхилень; підготовка аналітичних звітів.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [12]

Ця структура забезпечує вертикальне та горизонтальне управління видатками, в якому поєднуються адміністративна відповідальність керівництва ЗО із фаховим обліковим супроводом і контролем з боку зовнішніх органів.

Наступним важливим етапом управління видатками є бюджетне планування, яке реалізується через:

- кошторис – основний фінансовий документ, що визначає обсяги та напрями використання бюджетних асигнувань;
- план асигнувань – деталізований розподіл коштів за КЕКВ у межах затвердженого кошторису;
- фінансовий план – розширений документ, який може включати додаткові джерела фінансування та перспективні показники розвитку закладу.

Як зазначає О. Дробишева, саме якісне фінансове планування в межах закладу освіти формує основу для раціонального використання бюджетних ресурсів, дозволяє враховувати як поточні потреби, так і стратегічні завдання [22, с. 38].

В управлінні видатками важливу роль відіграють принципи бюджетного менеджменту, зокрема:

- цільове призначення коштів (неприпустимість зміни напрямку фінансування без відповідних процедур),
- ефективність (досягнення максимальної віддачі від вкладених ресурсів),
- економність (мінімізація витрат за збереження якості послуг),
- прозорість (забезпечення доступу до фінансової інформації для

засновника, громадськості, контролюючих органів).

З 2017 р. в Україні на рівні загального державного бюджету офіційно впроваджується програмно-цільовий метод планування (ПЦМ). Він передбачає чіткий зв'язок між бюджетними програмами, очікуваними результатами та обсягами фінансування. У закладах освіти це означає формування бюджетних запитів на основі затверджених результативних показників, які вимірюють якість та ефективність освітньої діяльності [17].

1.2. Особливості здійснення контролю видатків у закладах освіти

Фінансовий контроль у системі управління бюджетними установами, зокрема закладами освіти, є однією з ключових функцій, що забезпечує дотримання принципів законності, ефективності та прозорості у використанні публічних коштів. У контексті державного управління контроль виступає не лише засобом перевірки відповідності фактичного стану витрат установленим нормативам, а й важливим інструментом зворотного зв'язку в бюджетному процесі.

За визначенням українського дослідника І. Дорошенка, фінансовий контроль – це система заходів, спрямованих на перевірку дотримання фінансової дисципліни, ефективності використання фінансових ресурсів, правильності складання та виконання кошторисів і бюджетів [21, с. 32]. Такий підхід акцентує увагу на широкому спектрі контрольних дій – від попередження правопорушень до моніторингу результативності.

Загальне нормативне визначення поняття «фінансовий контроль» подане у ст. 26 Бюджетного кодексу України, де зазначено, що це сукупність заходів, які здійснюються уповноваженими суб'єктами з метою забезпечення дотримання бюджетного законодавства усіма учасниками бюджетного процесу [3]. Відповідно до цього визначення, фінансовий контроль має не лише формальний, а й стратегічний характер – спрямований на підвищення якості управління бюджетними ресурсами.

Важливо також зазначити, що контроль у бюджетній сфері може бути як внутрішнім (в межах установи), так і зовнішнім (органами державного аудиту, казначейства, фінансових інспекцій). Усі його види мають бути скоординовані та спрямовані на досягнення однієї мети – забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів у межах затверджених планів та програм.

Контроль за використанням бюджетних коштів у сфері освіти відіграє вирішальну роль у забезпеченні законності, ефективності витрат. У закладах освіти, де видатки охоплюють широкий спектр – від оплати праці до капітальних інвестицій – контроль стає інструментом не лише фінансового нагляду, а й стратегічного управління ресурсами (рис.1.2).



Рис. 1.2. Роль контролю у системі управління видатками закладу освіти

Джерело: сформовано автором на основі джерела [13]

Контрольна діяльність забезпечує:

- недопущення нецільового чи неефективного використання коштів;
- своєчасне виявлення відхилень і ризиків;
- підвищення фінансової дисципліни в межах освітньої установи;
- створення умов для прозорості та підзвітності.

Отже, рис. 1.2 демонструє, що контроль видатків у закладах освіти є невід’ємною складовою фінансового управління, що забезпечує дотримання законності та результативність бюджетного процесу. Основна роль контролю полягає у запобіганні фінансовим порушенням, оптимізації витрат і забезпеченні прозорого розподілу ресурсів. У контексті впровадження програмно-цільового методу, контроль набуває стратегічного значення, оскільки дозволяє пов’язати бюджетні ресурси з досягнутими результатами освітньої діяльності. Фінансовий контроль у бюджетних установах – це не лише перевірка документів чи витрат, а інтегрований управлінський механізм, що охоплює планування, моніторинг, оцінку та корекцію фінансової діяльності відповідно до норм законодавства та потреб суспільства.

Контроль за видатками у закладах освіти має багатогранну структуру, яка забезпечує охоплення всіх етапів бюджетного процесу – від планування до аналізу результатів. Залежно від часу проведення, суб’єктів та об’єкта перевірки, виділяють кілька основних видів контролю, які взаємодоповнюють один одного.

Для чіткого розуміння логіки та функціонального поділу варіантів контролю систематизуємо їх у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Види контролю за видатками в закладах освіти

Критерій класифікації	Вид контролю	Сутність і характеристика
За часом здійснення	Попередній	Здійснюється до проведення видатків. Передбачає перевірку обґрунтованості кошторисів, правильності планування, погодження асигнувань.
	Поточний (оперативний)	Відбувається у процесі здійснення витрат. Контролює відповідність фактичних видатків плановим, правильність оформлення документів.
	Наступний	Здійснюється після завершення фінансових операцій. Включає аналіз звітності, ревізії, аудит, оцінку ефективності використання коштів.
За рівнем здійснення	Внутрішній	Контроль, який проводиться всередині закладу освіти – керівником, бухгалтерією, внутрішнім аудитом. Має регулярний і профілактичний характер.
	Зовнішній	Контроль, що здійснюється поза межами установи – органами державного фінансового контролю (ДАСУ, Рахункова палата, казначейство).

За об'єктом перевірки	Документальний	Базується на перевірці бухгалтерських, кошторисних та інших офіційних документів. Виявляє невідповідності, помилки, фальсифікації.
	Фінансовий	Передбачає перевірку правильності витрат, дотримання бюджетних норм, використання коштів відповідно до КЕКВ.
	Фактичний	Перевірка реального наявного стану матеріальних цінностей, виконаних робіт, послуг тощо. Дозволяє виявити розбіжності між документами і фактичними результатами.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [23]

Отже, як видно з таблиці 1.3, контроль за видатками в закладах освіти є багаторівневим і багатоформатним процесом, який охоплює всі етапи управління фінансовими ресурсами – від планування до оцінки ефективності. Поєднання попереднього, поточного і наступного контролю гарантує безперервність нагляду. Взаємодія внутрішніх і зовнішніх суб'єктів контролю забезпечує підзвітність і прозорість. Застосування документального, фінансового і фактичного контролю дає змогу не лише перевірити правильність документів, але й оцінити реальну результативність видатків.

Система фінансового контролю у сфері освіти функціонує завдяки чіткому розподілу повноважень між суб'єктами контролю. Вони відрізняються як за рівнем управління (внутрішній чи зовнішній контроль), так і за функціональним змістом – нагляд, аудит, моніторинг, ревізія або фінансовий аналіз.

За визначенням В. Федосова, суб'єкти фінансового контролю – це уповноважені особи чи органи, які в межах своєї компетенції реалізують функції контролю за фінансовою діяльністю державних установ [78, с. 115]. Контроль, здійснюваний цими суб'єктами, забезпечує дотримання бюджетного законодавства, цільове використання коштів та їх ефективну реалізацію.

На рівні закладу освіти керівник та головний бухгалтер відіграють ключову роль у системі внутрішнього контролю. Вони відповідають за дотримання кошторисної дисципліни, цільове спрямування бюджетних асигнувань, правильність оформлення фінансової документації та складання

звітності. Як зазначає І. Яковенко, внутрішній контроль є першим рубежем запобігання фінансовим порушенням, а його ефективність залежить від належної організації облікової політики у закладі [92, с. 67].

На вищому рівні контроль реалізують органи управління освітою (місцеві департаменти, управління), Державна казначейська служба, Державна аудиторська служба України (ДАСУ), а також Рахункова палата. Казначейство виконує попередній контроль при реєстрації фінансових зобов'язань і проведенні платежів, перевіряючи відповідність запитів затвердженим кошторисам.

ДАСУ та інші зовнішні контролюючі органи здійснюють наступний контроль, проводячи ревізії та фінансові аудити. Як зазначає Н. Калюжна, зовнішній контроль є інструментом державного нагляду за дотриманням принципів бюджетного процесу та відповідності видатків нормативним актам [29, с. 89].

Окрему роль у системі контролю займають громадські об'єднання, батьківські комітети, журналісти, незалежні експерти, які реалізують публічний і громадський контроль. Ця форма контролю ґрунтується на відкритості даних про використання бюджетних коштів (через портали типу *E-data* чи *ProZorro*) і підвищує рівень прозорості фінансування освітніх установ. На думку В. Кравченка, громадський контроль є способом формування публічної підзвітності та участі громадян у прийнятті управлінських рішень [38, с. 142].

Управління видатками у закладах освіти не може бути ефективним без урахування реального обсягу фінансових ресурсів, закладених у державному та місцевих бюджетах. Аналіз актуальних бюджетних показників дозволяє оцінити, наскільки державна освітня політика забезпечена фінансово, які напрямки є пріоритетними та хто контролює їх виконання. У цьому контексті доцільно розглянути динаміку видатків на освіту в Державному бюджеті України за 2025 р., а також проаналізувати основні напрями фінансування та структуру контролю за їх використанням.

У 2025 р. на освіту в Україні передбачено 194,3 млрд грн. Порівняно з

попередніми роками, це значне зростання: зокрема, зазначено, що за останні два роки бюджет зріс на ~35 %. Основна частина цих коштів – спрямована через загальний фонд Міністерства освіти і науки України. Зростання фінансування свідчить про поступове відновлення освітньої галузі в умовах воєнного стану, а також про реалізацію ключових реформ, зокрема Нової української школи (НУШ) та професійної освіти [1].

У структурі видатків виокремлено кілька пріоритетних напрямів, фінансування яких має цільовий характер:

- облаштування укриттів – 6,2 млрд грн, де вперше спрямовано кошти на створення безпечних умов для здобувачів освіти в умовах війни;
- реформа НУШ – 2,15 млрд грн, це оснащення 5–7 класів, підвищення кваліфікації вчителів, підтримка пілотних шкіл. [1]

Водночас уже 2026 р. планується збільшення фінансування освітньої сфери – до 265,4 млрд грн. Зокрема, передбачено такі основні напрями використання коштів:

- 183,9 млрд грн – на заробітну плату вчителів (підвищення на 50% у два етапи: з 1 січня – на 30%, з 1 вересня – ще на 20%);
- 14,4 млрд грн – на безкоштовне харчування для 4,4 млн учнів 1–11 класів;
- 6,6 млрд грн – на підвищення академічних стипендій;
- 15 млрд грн – на інвестиційні проекти в освіті (укриття, шкільні автобуси, харчоблоки, підручники);
- 19,9 млрд грн – на розвиток науки (підтримка молодих учених, провідних установ, створення оборонних дослідницьких центрів і співпраця з бізнесом) [5].

Освітня галузь в Україні фінансується за принципом бюджетної вертикалі, у якій провідну роль відіграє Державний бюджет, проте значне навантаження також покладено на місцеві бюджети. Саме останні здійснюють дофінансування заробітних плат, енергоносіїв, харчування, утримання будівель та ремонтних робіт.

Суттєвою ознакою 2024 р. стало посилення ролі територіальних громад, які беруть участь у співфінансуванні державних програм (наприклад, закупівля автобусів чи облаштування харчоблоків) [6].

Контроль за використанням освітніх видатків здійснюється відповідно до бюджетних програм, закріплених у паспорті бюджетних призначень, приміром подано у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Бюджетні програми відповідно до яких здійснюється контроль за використанням освітніх видатків

Бюджетна програма	Суб'єкт контролю	Форма контролю
Освітня субвенція (КПКВК 2211010)	Державна казначейська служба, ДАСУ	Попередній та наступний фінансовий контроль
НУШ (КПКВК 2211230)	МОН, місцеві департаменти освіти	Моніторинг, внутрішній аудит
Субвенція на укриття (КПКВК 2211450)	Мінрегіон, громади, казначейство	Фактичний контроль, публічна звітність
Підручники (КПКВК 2211170)	Інститут модернізації змісту освіти	Документальний контроль, аудити

Джерело: сформовано автором на основі джерела [71]

У 2025 р. держава збільшила фінансування освітньої сфери, акцентуючи на інфраструктурних проєктах, безпеці, інклюзії та реалізації НУШ. Поєднання державного і місцевого фінансування забезпечує гнучкість та адресність видатків. Використання коштів контролюється як внутрішніми, так і зовнішніми суб'єктами, у межах бюджетних програм, що гарантує прозорість і підзвітність.

Основним джерелом фінансування освітньої галузі в Україні залишаються кошти державного та місцевих бюджетів, що розподіляються згідно з програмно-цільовим підходом та затвердженими бюджетними програмами. Згідно з пунктом 14 частини 1 статті 87 Бюджетного кодексу України, за рахунок державного бюджету здійснюється фінансування, зокрема, вищої освіти, наукових досліджень, методичного забезпечення та централізованих програм [3]. Місцеві ж бюджети забезпечують переважно дошкільну, загальну середню та позашкільну освіту.

Згідно з аналітичними даними Міністерства фінансів України та висновками О. Гуменюка, бюджетні видатки на освіту спрямовуються на фінансування широкого спектра освітніх рівнів: дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної, а також позашкільної освіти. Крім того, фінансуються програми матеріального забезпечення закладів, науково-дослідні проєкти у сфері освіти, а також інші заходи в межах освітньої політики [18, с. 22].

Проте, попри масштабність і різнорівневу підтримку, система фінансування освіти в Україні стикається з низкою актуальних викликів. Однією з головних проблем залишається недостатність капітальних вкладень, особливо на оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів. На думку О. М. Онищенка, інвестиції в інфраструктуру є основою якості освітнього процесу, але часто фінансуються за залишковим принципом, що негативно впливає на умови навчання [50, с. 18].

Ще одним викликом є залежність від місцевих бюджетів, особливо в умовах децентралізації. Як зазначає С. І. Юрій, це призводить до суттєвих відмінностей у забезпеченні освітніх послуг між територіальними громадами, що суперечить принципу рівного доступу до якісної освіти [90, с. 13]. У разі браку доходів місцеві органи влади змушені оптимізувати витрати, що може позначитися на зарплатах педагогів, харчуванні, ремонтах тощо.

Також залишається проблема прозорості та підзвітності у використанні бюджетних коштів. Згідно з висновками Н. Коваль, недостатній рівень відкритості інформації про розподіл і освоєння коштів ускладнює громадський контроль та знижує довіру до органів управління [33, с. 7]. Це особливо актуально у контексті закупівель, грантів і використання субвенцій.

Окрему увагу слід приділити необхідності цифровізації управлінських процесів у сфері освіти. Як наголошує Т. М. Пархоменко, автоматизація обліку, планування та контролю дає змогу підвищити точність фінансової інформації, забезпечити своєчасну звітність та зменшити людський фактор у прийнятті рішень [55, с. 25]. Упровадження систем на кшталт «Є-освіта» або цифрових

фінансових модулів у системі управління освітою є кроком до підвищення ефективності.

Незважаючи на розгалужену систему фінансування, ефективне управління видатками вимагає усунення низки системних бар'єрів – від обмеженого капітального фінансування до недостатньої цифровізації та прозорості. Посилення контролю на всіх рівнях та інституційні реформи можуть стати запорукою більш ефективного використання коштів, що спрямовуються на розвиток освіти в Україні.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та контролю видатків у закладах освіти

Фінансова діяльність закладів освіти в Україні ґрунтується на низці ключових нормативно-правових актів, що визначають засади бюджетного процесу, організацію обліку, контроль та аналітичну діяльність у сфері використання бюджетних коштів. Основу цієї системи становлять Конституція України, Бюджетний кодекс України, а також профільні закони у сфері освіти.

Згідно з Конституцією України, держава гарантує забезпечення права на освіту (ст. 53) та фінансування освіти з державного і місцевих бюджетів. Саме ця норма закладає базову правову позицію щодо обов'язку держави створювати умови для доступності та якості освіти [36].

Бюджетний кодекс України (ст. 2) визначає видатки бюджетів як «кошти, спрямовані на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом». Ст. 87 кодексу передбачає, що фінансування закладів вищої, професійної та загальної середньої освіти здійснюється за рахунок державного і місцевих бюджетів залежно від рівня та типу закладу [3]. Крім того, розділ VI Кодексу регламентує особливості казначейського обслуговування видатків бюджетних установ, що забезпечує контроль за цільовим використанням коштів.

Науковці акцентують на тому, що Бюджетний кодекс формує правові

рамки для забезпечення фінансової дисципліни, прозорості, підзвітності та ефективності використання коштів у бюджетному секторі. Так, Т. І. Юрчак зазначає, що «Бюджетний кодекс виступає нормативною основою для застосування програмно-цільового методу у фінансуванні освітніх установ, що дозволяє здійснювати стратегічне планування та моніторинг ефективності використання ресурсів» [91, с. 32].

Ключову роль у правовому регулюванні освітніх видатків відіграють також профільні закони, зокрема Закон України «Про освіту» (2017), який у ст. 78 визначає принципи фінансування освіти: відкритість, ефективність, цільове призначення коштів, а також автономію закладів освіти у фінансово-господарській діяльності [68].

Як зазначає І. В. Михайлова, система правового регулювання у сфері фінансів освіти в Україні спрямована на створення нормативного середовища, що дозволяє організовувати облік, аналіз та контроль у відповідності до принципів бюджетного менеджменту та вимог сучасного управління [45, с. 29]. Водночас, на думку О. В. Гончаренка, актуальним залишається питання гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами фінансової прозорості в освіті [12, с. 54].

Таким чином, законодавчі засади фінансової діяльності закладів освіти в Україні становлять комплекс взаємопов'язаних нормативних документів, які забезпечують правове підґрунтя для реалізації функцій обліку, аналізу та контролю видатків, спрямованих на розвиток освітньої галузі.

Система бухгалтерського обліку в закладах освіти, що фінансуються з бюджету, функціонує в межах загального нормативного поля бухгалтерського обліку в державному секторі. Її регламентація здійснюється Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), а також підзаконними актами Міністерства фінансів України, які деталізують організацію облікової роботи в бюджетних установах.

Ключовим документом у цій сфері є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджені наказами

Міністерства фінансів України. Зокрема, НП(С)БОДС 124 «Доходи», 125 «Витрати», 135 «Визнання та оцінка активів» визначають загальні принципи визнання, оцінки, обліку та розкриття інформації про видатки бюджетних установ [47].

Як підкреслює О. В. Жилко, нормативне регулювання обліку в державному секторі базується на принципах надійності, достовірності, системності та повноти, що забезпечує відображення фінансових процесів у закладах освіти з урахуванням їх функціонального призначення та підзвітності перед розпорядниками бюджетних коштів [23, с. 15].

Особливості організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах також деталізовані в Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку державному секторі [65]. Цей документ встановлює правила ведення обліку активів, зобов'язань, доходів і витрат для всіх установ, що отримують кошти з державного або місцевого бюджету.

Ефективна система контролю за використанням бюджетних коштів у закладах освіти базується на чітко визначеному нормативно-правовому забезпеченні, яке регламентує процедури фінансового контролю, ревізій, внутрішнього аудиту та казначейського обслуговування. Ці документи є обов'язковими до застосування керівниками, бухгалтерами та аудитором у сфері публічних фінансів.

Крім того, контроль за видатками в закладах освіти значною мірою залежить від Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за видатками. Даний порядок визначає алгоритм здійснення платежів, погодження кошторисів та попереднього контролю видатків через органи Казначейства. Саме цей документ закладає механізм попереднього фінансового контролю як першого бар'єра до нецільового використання бюджетних коштів [60].

Також важливим нормативним документом є Порядок проведення державного фінансового контролю органами Державної аудиторської служби України. Він регламентує підстави, строки, процедури проведення ревізій, перевірок та моніторингів дотримання бюджетного законодавства у бюджетних

установах. На думку І. П. Ільїної, зазначений документ «визначає межі компетенції контролюючих органів і дозволяє забезпечити системний підхід до контролю витрат у галузі освіти» [28, с. 77].

Особливу увагу в нормативному регулюванні контролю варто звернути також на Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю в розпорядників бюджетних коштів. Вони доповнюють чинну нормативну базу практичними підходами до управління ризиками, формування політики контролю та облікових процедур на рівні окремого закладу [40].

Таким чином, нормативне забезпечення контролю за видатками в освітніх установах охоплює комплекс документів, що врегульовують не лише зовнішній аудит та перевірки, а й механізми самоконтролю та підвищення фінансової відповідальності самих розпорядників коштів.

Підсумовуючи згрупуємо за рівнями важливості нормативно-правового регулювання обліку, аналізу та контролю видатків у закладах освіти у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

**Нормативно-правове забезпечення обліку, аналізу і контролю
видатків у закладах освіти (згруповане за рівнями впливу)**

Рівень важливості	Нормативний документ	Сфера регулювання
І. Базовий рівень (Конституційно-законодавчий)	Конституція України (ст. 53)	Гарантії права на освіту, фінансування з бюджету
	Бюджетний кодекс України	Бюджетний процес, видатки, субвенції
	Закон України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»	Права, структура, фінансування закладів освіти
ІІ. Нормативний рівень (загальнофінансовий)	Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку (НП(С)БОДС)	Облік витрат, активів, зобов'язань у бюджетній сфері
	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку (Наказ Мінфіну № 291)	Документообіг, звітність, рахунки
	План рахунків бухгалтерського обліку в бюджетних установах (Наказ Мінфіну № 1203)	Організація облікової системи
ІІІ. Контрольний рівень (аудит та ревізія)	Постанова КМУ № 1001 (внутрішній контроль і аудит)	Внутрішній фінансовий контроль
	Постанова КМУ № 43 (державний)	Ревізії, перевірки, аудит

	фінансовий контроль – Держаудитслужба)	
	Наказ Мінфіну № 1407 (казначейське обслуговування)	Реєстрація зобов'язань, контроль платежів

Джерело: сформовано автором на основі джерела [28]

Комплексне нормативно-правове забезпечення облікової, контрольної та фінансової діяльності в освітній сфері створює ґрунт для здійснення якісної аналітичної роботи. Аналітична діяльність закладів освіти передбачає не лише формування звітності, але й глибоке вивчення ефективності використання коштів, оцінку результативності програм, а також формування висновків для удосконалення управління.

У цьому контексті важливе місце займають вимоги до фінансової звітності, встановлені Міністерством фінансів України. Основними звітними формами є форма № 2м «Звіт про надходження і використання коштів загального фонду» та форма № 4-1м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги». Ці документи забезпечують аналітичне відображення стану видатків, порівняння планових і фактичних показників, визначення відхилень і причин їх виникнення.

Також особливої уваги заслуговує застосування програмно-цільового методу (ПЦМ) у бюджетному процесі. Він передбачає формування бюджетних програм із конкретними цілями, завданнями, індикаторами результативності, що дозволяє здійснювати оцінку ефективності та доцільності видатків. Як зазначає В. І. Кравченко, ПЦМ сприяє переходу від управління ресурсами до управління результатами, що особливо важливо в освітній сфері [39, с. 81].

У свою чергу, оцінка ефективності бюджетних програм у системі освіти здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій, затверджених Міністерством фінансів, і полягає у вивченні таких індикаторів, як охоплення послугами, якість результатів навчання, використання ресурсів. Це дозволяє забезпечити зворотний зв'язок для покращення фінансування у майбутніх періодах.

Раціональне планування видатків державного бюджету має важливе

значення для загальної ефективності бюджетного процесу. Підготовка проекту бюджету передбачає врахування тих чи інших функцій видатків бюджету з метою досягнення бажаних результатів у сприянні економічному та соціальному розвитку держави. Реалізація цього завдання у прикладній площині передбачає гармонізацію бюджетної політики держави із системою цілей, актуальних на певному етапі розвитку країни. Важливо забезпечити узгодженість довго-, середньо-, і короткострокового бюджетного планування.

У нашій країні донедавна здійснювалося переважно поточне бюджетне планування в межах бюджетного року. Водночас сучасні реалії вимагають більш широкого застосування бюджетного прогнозування і використання середньо- і довгострокового бюджетного планування. Довгострокове бюджетне планування, незважаючи на його надзвичайну важливість для раціонального формування видатків бюджету, в нашій країні практично не використовується. Більше того, на національному рівні не розробляються консолідовані стратегічні плани. Водночас, як зазначено в Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 рр., «відсутність цілісної системи стратегічного планування не дає змоги забезпечити бюджетне планування на належному рівні та призводить до послаблення зв'язків між бюджетними програмами та пріоритетами розвитку держави», до складу яких входить реформування та модернізацію системи вищої освіти [70].

У Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 рр., також акцентується на відсутності цілісної системи стратегічного планування; слабкому зв'язку між стратегічним плануванням, бюджетним плануванням і плануванням державних інвестицій; неповноцінному впровадженні середньострокового бюджетного планування; неналежній якості бюджетного планування з боку головних розпорядників бюджетних коштів, що призводить до частих перерозподілів цих коштів та їх неефективного використання [71]. З огляду на важливість стратегічного планування для ефективного використання коштів бюджету, завдання щодо розвитку цього компоненту бюджетного планування передбачалося в усіх

стратегічних документах щодо розвитку управління державними фінансами, проте суттєвого прогресу все ще не досягнуто.

У 2019 р. Міністерство освіти і науки України (МОНУ) запровадило середньострокове планування; було затверджено стратегічний план діяльності, розрахований на період до 2024 р. [77]. Проте, на своєму офіційному сайті Міністерство не оприлюднило плани діяльності головного розпорядника бюджетних коштів, які б охоплювали 2020 р. і два наступних роки чи 2021 р. і два наступних роки. На початку 2021 р. Наказом Міністерства було затверджено оперативний план діяльності на 2021 р. [64]. Важливо зауважити, що зазначений оперативний план було ухвалено вже після затвердження Державного бюджету України на 2021 р., а отже, після підготовки бюджетного запиту. Наказом було деталізовано заходи стратегічного плану діяльності Міністерства до 2024 р.

Негативний вплив такої невизначеності посилюється в умовах автоматизації операцій бюджетного менеджменту та стає суттєвою перепорою подальшої оптимізації процесів управління. Більше того, наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів» одним з документів, на базі якого відбувається процес розроблення бюджетних запитів, визначає Основні напрями бюджетної політики на наступний рік [61]. Варто зазначити, що змінами до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування від 06.12.2018 р. затверджено нову редакцію ст. 33, якою замість Основних напрямків бюджетної політики запроваджено механізм розроблення Бюджетної декларації. Таким чином, у нормативно-правовому акті, який регламентує порядок складання бюджетного запиту, серед документів, на основі яких складається бюджетний запит, визначено документ, розроблення якого вже декілька років не передбачено.

Для головних розпорядників коштів передбачено необхідність застосування документів для розроблення бюджетного запиту, а саме:

- дані річного звіту за попередній бюджетний період, поданого органам

Державної казначейської служби України, з урахуванням капітальних видатків – для зазначення показників за попередній бюджетний період;

– показники, затверджені розписом Державного бюджету України на поточний бюджетний період з урахуванням капітальних видатків (без урахування внесених змін, крім змін, пов'язаних із внесенням змін до закону України про Державний бюджет України, та змін у структурі бюджетних програм) – для зазначення показників за поточний бюджетний період;

– показники видатків та / або надання кредитів, розраховані відповідно до положень розділу II Інструкції з підготовки бюджетних запитів, – для зазначення показників на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди [61].

Склад інформаційної бази, на основі якої головні розпорядники бюджетних коштів розробляють бюджетний запит, доволі обмежений і складається з документів, сформованих за результатами попереднього і поточного бюджетного року. Відповідно створюються передумови для формування бюджетної політики на основі попередніх бюджетних циклів, а не на основі визначених у програмних документах пріоритетів.

Попри наявність розгалуженої нормативно-правової бази, що регулює фінансову діяльність закладів освіти, в українському законодавстві зберігаються розбіжності між окремими документами, а також неузгодженість норм, що ускладнює їх практичне застосування. Наприклад, положення Бюджетного кодексу України, інструкцій Міністерства фінансів та окремих методичних рекомендацій часто дублюють одне одного або містять різні тлумачення термінів, процедур обліку чи підходів до контролю.

Особливої уваги потребує оновлення нормативної бази з урахуванням сучасних тенденцій у сфері цифровізації, автоматизації бюджетного процесу, запровадження електронного документообігу, зокрема в частині обліку й звітності. Як зазначає О. М. Гринчук, у нормативному полі залишається нерозкритим механізм забезпечення прозорості видатків при використанні інформаційно-аналітичних систем, а також неврегульоване питання цифрової

інтеграції між освітніми закладами та органами фінансового контролю [16, с. 53].

Висновки до розділу 1

Видатки закладів освіти є фінансовим інструментом реалізації державної освітньої політики, забезпечення функціонування та розвитку освітнього процесу. Вони охоплюють як поточні (заробітна плата, енергоносії, харчування), так і капітальні витрати (ремонт, закупівля обладнання), мають складну типологію за економічним змістом, джерелами фінансування та напрямками діяльності. Основними джерелами надходжень для фінансування видатків є державний та місцеві бюджети, а також власні надходження й міжнародна допомога.

Структура фінансування освіти в Україні побудована за принципами бюджетної вертикалі та регіональної субсидіарності, де вагоме місце займають освітні субвенції, норми на одного учня та децентралізоване управління.

Контроль за видатками в освітній сфері здійснюється на декількох рівнях – внутрішньому та зовнішньому, у формах попереднього, поточного й наступного фінансового контролю. До основних суб'єктів контролю належать керівник закладу, бухгалтерська служба, органи Казначейства, Держаудитслужба, органи управління освітою та представники громадськості. Аналіз показав, що ефективність контролю безпосередньо залежить від чіткості регламенту, прозорості процедур і наявності сучасних інформаційних систем управління.

Нормативно-правове забезпечення охоплює широкий спектр актів – від Конституції України, Бюджетного кодексу та профільних законів до інструкцій Міністерства фінансів, положень про внутрішній контроль, аудит та казначейське обслуговування. Проте у законодавстві наявні низка проблем: фрагментованість, неузгодженість норм, недостатня адаптація до умов

цифровізації та автономії закладів освіти. Для підвищення ефективності системи управління видатками необхідне подальше оновлення та гармонізація нормативної бази з урахуванням сучасних викликів та потреб освітньої галузі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

2.1. Організація обліку в системі управління видатками в закладах освіти

Організація бухгалтерського обліку у закладах освіти є основою ефективного управління бюджетними коштами, оскільки саме через систему обліку забезпечується достовірність даних про фінансовий стан установи, цільове використання ресурсів та контроль за дотриманням фінансової дисципліни.

Прикладом для аналізу є Управління освіти Надвірнянської міської ради, яке здійснює функції головного розпорядника бюджетних коштів, організовує облік і контроль за використанням фінансових ресурсів, забезпечує реалізацію державних і місцевих програм у сфері освіти.

Управління освіти Надвірнянської міської ради (код ЄДРПОУ 43966794) є органом місцевого самоврядування, створеним 5 січня 2021 р. з метою забезпечення реалізації державної та місцевої політики у сфері освіти на території громади. Юридична адреса установи: 78400, Україна, Івано-Франківська область, Надвірнянський район, м. Надвірна, вул. Грушевського, 18. Керівником є Дзем'юк Тетяна Михайлівна [81].

Основним видом діяльності відповідно до КВЕД є 84.12 – регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування. Додатково установа здійснює функції державного управління загального характеру, виступаючи розпорядником бюджетних коштів у галузі освіти.

Завдання бухгалтерського обліку в закладах освіти полягають насамперед у відображенні результатів фінансово-господарської діяльності, контролі за виконанням кошторису та формуванні інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Як зазначає С. Голов, облік у державному секторі має «не лише

інформаційну, але й контрольну функцію, оскільки він покликаний забезпечити відповідність операцій установленим бюджетним призначенням» [11, с. 112].

Функції бухгалтерського обліку у закладах освіти багатогранні. З одного боку, це – інформаційна функція, що забезпечує керівників, органи управління освітою та контролюючі органи необхідними даними про рух коштів. З іншого боку – контрольна функція, яка спрямована на недопущення нецільового використання фінансів. Крім того, важливими є аналітична та прогностична функції, що дають змогу формувати обґрунтовані управлінські рішення.

Таким чином, у закладах освіти бухгалтерський облік виконує роль не лише технічного інструменту для реєстрації господарських операцій, але й ключового механізму управління, що поєднує контроль, аналіз і прогнозування. Це формує підґрунтя для раціонального використання ресурсів та забезпечення прозорості фінансової діяльності.

Відповідно до цього, завдання та функції бухгалтерського обліку визначаються через систему його основоположних принципів, які забезпечують єдність методології та гарантують достовірність фінансової інформації. Як зазначає В. Жук, «принципи бухгалтерського обліку виступають своєрідними правилами поведінки для облікових працівників, що формують підґрунтя для узгодженості й порівнянності даних» [24, с. 67].

У зв'язку з цим, у бюджетних установах освіти діють спеціальні принципи, серед яких варто виокремити:

- прозорість – передбачає відкрите відображення всіх господарських операцій у звітності;
- цільове використання – означає, що всі видатки мають здійснюватися виключно в межах затверджених кошторисів і відповідно до бюджетного законодавства;
- превалювання змісту над формою – господарські операції відображаються відповідно до їх економічної сутності, а не лише юридичного оформлення;
- безперервність діяльності – припущення, що заклад освіти

продовжуватиме свою діяльність у майбутньому періоді, а тому облік ведеться на постійній основі.

Бухгалтерський облік у закладах освіти є не лише технічним процесом фіксації господарських операцій, а й важливим елементом управлінської системи. Як слушно зазначає Л. Сафонова, «облік у бюджетних установах виконує не лише функцію документального підтвердження видатків, а й формується як інформаційна база для прийняття управлінських рішень» [73, с. 142].

Відповідно до цього, роль обліку у сфері управління видатками можна зобразити у вигляді структурно-логічної схеми (рис. 2.1), яка відображає його ключові функції: інформаційну, контрольну, аналітичну та прогностичну.



Рис. 2.1. Роль бухгалтерського обліку в системі управління видатками закладів освіти

Джерело: сформовано автором на основі джерела [73]

У зв'язку з цим, бухгалтерський облік у закладах освіти виступає центральним елементом системи управління фінансовими ресурсами. Він дозволяє поєднувати оперативні дані з довгостроковими завданнями розвитку освітньої сфери. У результаті керівники освітніх закладів отримують

інструмент не лише для реєстрації видатків, а й для їх прогнозування та оптимізації.

Законодавчо-нормативна база організації бухгалтерського обліку в закладах освіти ґрунтується на положеннях Бюджетного кодексу України [3], який визначає принципи формування та використання бюджетних коштів, а також на Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що встановлює правові засади ведення обліку та складання звітності у бюджетних установах. Важливу роль відіграють також Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС) [48], які деталізують порядок відображення фінансових операцій та формування звітності. У сукупності ця нормативно-правова база створює єдині правила для всіх освітніх закладів, забезпечуючи прозорість і контрольованість процесів використання бюджетних коштів.

Як видно з даних табл. 2.1 у 2025 р. обсяг використаного бюджету в Управлінні освіти склав 142,45 млн грн, з яких найбільшу частку становлять видатки на заробітну плату та компенсації (67,3%), єдиний соціальний внесок (15,8%), продукти харчування (4,2%), комунальні платежі (4,0%) та податок на доходи фізичних осіб (3,6%). Решта коштів спрямовується на соціальні виплати, оплату енергоносіїв, забезпечення матеріально-технічної бази та інші статті.

За період діяльності установа активно бере участь у публічних закупівлях – лише у 2025 р. зареєстровано 702 тендери, що свідчить про масштабність фінансових операцій та важливість організації ефективного бухгалтерського обліку й контролю за використанням ресурсів.

Таблиця 2.1

**Основні показники діяльності Управління освіти Надвірнянської
міської ради у 2024 р.**

Показник	Значення	Питома вага, %
Усього видатків	46474710	100,0
Структура видатків:		

– Заробітна плата	22 836 630	49,14
– Єдиний соціальний внесок	5 134 224	11,05
– Продукти харчування	5 586 350	12,02
– Комунальні платежі	10 039 716	21,60
– Оплата послуг (крім комунальних)	942 700	2,03
– Медикаменти	400	0,001
– Соціальне забезпечення	311 700	0,67
– Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	1 610 400	3,47
– Окремі заходи по реалізації державних програм, не віднесені до заходів розвитку	3550	0,01
– Інші поточні видатки	9 040	0,02

Джерело: сформовано автором на основі Додатку Є

Як видно з даних табл.2.1, загальний обсяг видатків становить 46,47 млн грн, із яких найбільшу частку займають витрати на персонал. Зокрема, заробітна плата та компенсації формують 49,14% усіх видатків. Додатково єдиний соціальний внесок становить ще 11,05%, що в сукупності означає, що витрати на персонал перевищують 60% загального бюджету. Другою за масштабом статтею є комунальні платежі, які займають 21,60% видатків. Витрати на продукти харчування становлять 12,02%, що є характерним для закладів із великою кількістю утриманців. Таким чином, Управління освіти Надвірнянської міської ради виступає ключовим суб'єктом управління фінансами у сфері освіти громади, виконуючи функції з планування, розподілу та контролю бюджетних видатків.

Аналіз основних фінансових показників діяльності Управління освіти Надвірнянської міської ради дозволяє зробити висновок, що ефективність управління видатками значною мірою залежить від належної організації бухгалтерського обліку.

Саме обліковий процес виступає ключовим інструментом забезпечення прозорості фінансів, підзвітності перед громадою та державними органами, а також формування достовірної інформації для прийняття управлінських рішень.

Організаційна побудова облікового процесу в закладах освіти традиційно

ґрунтується на двох основних моделях:

- централізована бухгалтерія (функціонує на рівні управління освіти або окремої громади, обслуговуючи всі підвідомчі заклади);
- бухгалтерія окремого закладу (коли у школі, дитячому садку чи іншій установі ведеться власний облік).

Управління освіти Надвірнянської міської ради застосовує централізовану модель обліку, що передбачає створення спеціалізованої бухгалтерської служби, яка забезпечує ведення фінансово-господарських операцій для закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти громади. Це дозволяє:

- знизити адміністративні витрати на утримання окремих бухгалтерів у кожному закладі;
- забезпечити єдину методологію та контроль за дотриманням нормативних вимог;
- підвищити якість фінансової звітності завдяки стандартизації процедур.

Разом із тим, у кожному закладі освіти зберігається посадова особа, відповідальна за первинний облік (завгосп, секретар або інший працівник), яка здійснює оформлення первинних документів, веде таблиці обліку робочого часу, складає акти виконаних робіт тощо. Після цього документи передаються до централізованої бухгалтерії, де проводяться облікові записи, формуються звіти та здійснюється контроль за цільовим використанням бюджетних коштів.

Організація бухгалтерського обліку у сфері освіти здійснюється за принципом централізації рис. 2.2.

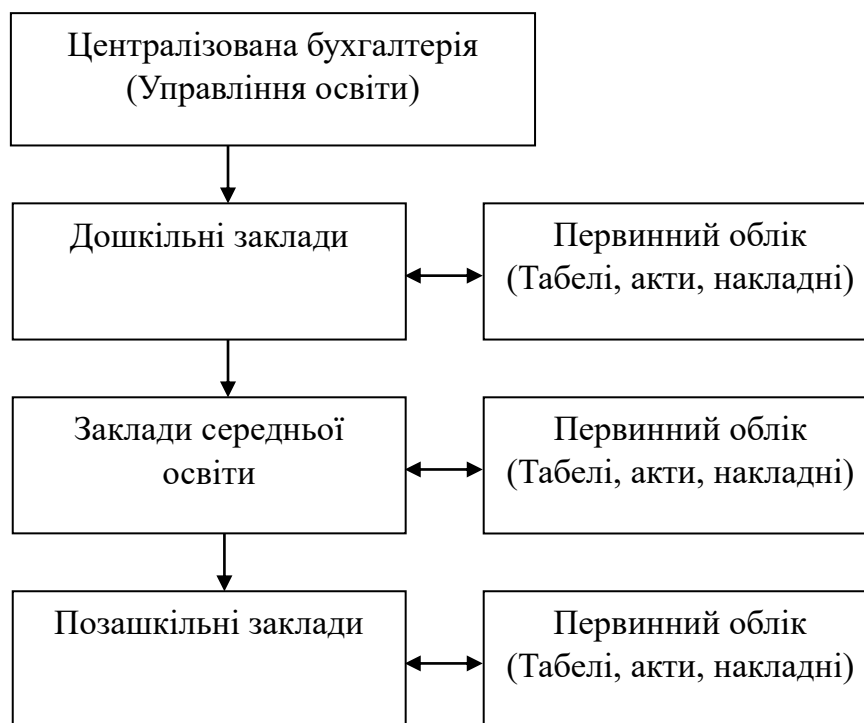


Рис. 2.2. Організаційна побудова облікового процесу в закладах освіти Надвірнянської міської ради

Джерело: сформовано автором на основі [44]

Усі заклади освіти – дошкільні, середні та позашкільні – ведуть первинний облік (табелі обліку робочого часу, акти виконаних робіт, накладні тощо), який узагальнюється в централізованій бухгалтерії при Управлінні освіти. Така модель дозволяє уникнути дублювання функцій, зменшити адміністративні витрати та забезпечити єдину методологію ведення обліку. Водночас взаємозв'язок між закладами і централізованою бухгалтерією відбувається на основі постійного документообігу та контролю, що гарантує прозорість і достовірність фінансової інформації.

Централізована форма організації бухгалтерського обліку має низку важливих переваг. Насамперед, вона дозволяє забезпечити єдність методології обліку та звітності, що значно підвищує якість і достовірність фінансової інформації. Так само, як і в інших бюджетних установах, централізована бухгалтерія сприяє економії трудових і матеріальних ресурсів, оскільки відсутня потреба утримувати окремих бухгалтерів у кожному закладі освіти. Не

лише зменшення витрат на персонал, але й підвищення кваліфікації працівників у спеціалізованому структурному підрозділі забезпечує ефективніший контроль за використанням бюджетних коштів.

Однак, поряд із перевагами, централізована бухгалтерія має і певні недоліки. Зокрема, виникає проблема повільності документообігу, оскільки фінансові документи з окремих закладів повинні пройти декілька етапів перевірки та узагальнення. Проте у сучасних умовах частково цю проблему вирішує цифровізація, що дозволяє пришвидшити обмін інформацією між закладами та управлінням освіти. Так само певним недоліком є залежність керівників шкіл та дитячих садків від централізованої бухгалтерії у питаннях фінансового планування й оперативного прийняття рішень, адже вони не мають повної автономії у витрачанні бюджетних коштів.

У зв'язку з викладеним вище, централізована бухгалтерія у сфері освіти виступає необхідним інструментом для забезпечення фінансової дисципліни та прозорості, але водночас потребує удосконалення механізмів документообігу та розширення можливостей керівників закладів освіти для оперативного управління ресурсами.

Документообіг у закладах освіти формується на основі єдиного графіка документообігу, затвердженого керівником управління освіти. Первинні документи (накази про прийняття/звільнення, табелі обліку робочого часу, накладні, акти виконаних робіт, рахунки-фактури тощо) складаються у закладах освіти й передаються до централізованої бухгалтерії. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», саме первинні документи є підставою для відображення операцій у бухгалтерському обліку.

Особливістю є те, що облік ведеться з дотриманням вимог НП(С)БОДС, де передбачено чітке групування доходів і видатків за кодами економічної класифікації видатків (КЕКВ).

Управління освіти Надвірнянської міської ради використовує журнально-ордерну форму обліку, адаптовану під державний сектор, яка дозволяє систематизувати дані з різних ділянок обліку в журналах-ордерах (наприклад,

журнал-ордер № 5 – облік заробітної плати, № 3 – облік розрахунків з постачальниками).

Проте, у зв'язку з цифровізацією, у практиці дедалі ширше застосовуються автоматизовані системи обліку (наприклад, програми «М.Е.Дос», «ISpro», «Парус-Бюджет»). Це дозволяє значно прискорити процес обробки документів і формування звітності, зменшити кількість помилок, а також підвищити прозорість використання бюджетних коштів.

2.2. Методика обліку в системі управління видатками в закладах освіти

Методика бухгалтерського обліку у бюджетних установах ґрунтується на поєднанні загальних принципів бухгалтерського обліку з особливостями державного сектору. На думку О. Фаріона, методика обліку в бюджетних організаціях передбачає використання спеціальних рахунків, подвійного відображення операцій та застосування планових і фактичних показників у тісному взаємозв'язку з бюджетним процесом [84, с. 54]. Водночас М. Білик акцентує, що основним завданням є не лише ведення обліку, але й забезпечення інформаційних потреб управління, зокрема для планування і контролю [2, с. 112].

Одним із базових принципів методики обліку в бюджетних установах є єдність облікової політики. Це означає, що всі заклади освіти, які фінансуються з бюджету, повинні застосовувати єдині правила ведення обліку, затверджені нормативно-правовими актами, зокрема Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та НП(С)БОДС. Як зазначає С. Свірко, єдність облікової політики гарантує зіставність даних у масштабах держави та уможливорює проведення ефективного фінансового контролю [74, с. 93]. Відповідно до цього, у закладах освіти формується єдина методика відображення операцій, що забезпечує прозорість та уніфікацію звітності.

Не менш важливим є принцип цільового характеру видатків. Він

передбачає використання бюджетних коштів виключно за призначенням, визначеним у кошторисі. Як підкреслює І. Д'яконова, саме цільовий характер видатків виступає гарантією ефективності бюджетного процесу, оскільки кожна витрата має бути обґрунтованою і відповідати стратегічним завданням установи [19, с. 148]. У зв'язку з цим, у закладах освіти облік ведеться таким чином, щоб забезпечити контроль за дотриманням цього принципу на всіх стадіях – від планування до виконання бюджету.

Ще одним ключовим принципом є відповідність між плановими та фактичними показниками. Згідно з НП(С)БОДС, кожна бюджетна установа повинна вести облік таким чином, щоб забезпечити постійне зіставлення фактичних витрат із затвердженими кошторисними призначеннями. За словами Т. Гончарук, ця відповідність є основою для оцінки ефективності використання ресурсів і для прийняття управлінських рішень щодо коригування фінансової політики установи [13, с. 27]. У практичному вимірі це означає регулярний аналіз виконання кошторису, виявлення відхилень та застосування заходів для їх усунення.

Зарубіжні науковці також наголошують на специфічній ролі методики обліку у сфері публічних фінансів. Наприклад, Дж. Брумел та Р. Хопвуд відзначають, що у системі державного сектору бухгалтерський облік є не стільки інструментом для підрахунку витрат, скільки механізмом забезпечення підзвітності та прозорості у використанні бюджетних коштів [94]. Тобто методика обліку в освіті має виконувати функцію гарантування довіри між державою, суспільством і користувачами освітніх послуг.

У зв'язку з викладеним вище, методика бухгалтерського обліку у закладах освіти поєднує такі основні елементи:

- планування і контроль цільових призначень у кошторисі;
- ведення обліку за принципом подвійного запису відповідно до Плану рахунків;
- використання спеціалізованих рахунків (класи 8 і 9) для обліку видатків;

– відображення операцій у системі казначейського обслуговування.

Отож, загальні підходи до методики обліку у бюджетних установах освіти формуються на основі нормативно-правових вимог та наукових засад, і водночас орієнтуються на підзвітність, прозорість і ефективність управління видатками.

Відповідно до принципів, розглянутих вище, методика організації бухгалтерського обліку у сфері освіти знаходить своє практичне відображення у роботі Управління освіти Надвірнянської міської ради. У зв'язку з цим, облік у даній установі має низку особливостей, пов'язаних із централізованою формою ведення бухгалтерії, використанням єдиного Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та застосуванням казначейської системи обслуговування бюджетних коштів.

Передусім слід зазначити, що бухгалтерський облік у закладах освіти, підпорядкованих Управлінню, ведеться централізованою бухгалтерією. Це означає, що всі операції з обліку надходжень і видатків здійснюються в єдиному центрі, що дозволяє уникнути дублювання функцій і забезпечує належний контроль за достовірністю фінансових даних. Така організаційна форма дає змогу акумулювати інформацію з усіх підвідомчих закладів і формувати зведену звітність, яка подається до органів Державної казначейської служби. Проте, як було зазначено раніше, централізована бухгалтерія має не лише переваги у вигляді економії ресурсів і підвищення контролю, але й певні недоліки, зокрема пов'язані з ризиком перевантаження бухгалтерського апарату та зниженням оперативності в обробці документів на рівні окремих закладів.

Головне при цьому – єдність методологічної бази. Усі господарські операції в Управлінні освіти відображаються відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [65]. Використання цього Плану забезпечує однаковий підхід до обліку активів, зобов'язань та фінансових результатів у всіх закладах освіти. Зупинимось на головному: завдяки цьому формується єдина система показників, яка дозволяє здійснювати порівняльний аналіз і контролювати використання бюджетних коштів.

Особливістю діяльності установи є те, що всі операції з руху коштів проходять через органи Державної казначейської служби України, що передбачає ведення касового та фактичного обліку. Касовий облік відображає рух грошових коштів, тобто реальні надходження та виплати з рахунків у казначействі. Фактичний облік, у свою чергу, фіксує дійсно здійснені витрати незалежно від руху коштів. Наприклад, нарахування заробітної плати працівникам закладів освіти відноситься до фактичних видатків, тоді як її виплата через органи казначейства – це касовий видаток. У зв'язку з цим, у фінансовій звітності Управління освіти відображаються два види інформації: щодо реальних касових операцій та щодо фактичного використання коштів за кошторисом.

Важливо зазначити, що система бухгалтерського обліку в Управлінні освіти Надвірнянської міської ради поєднує централізовану організацію, уніфікований план рахунків та казначейське обслуговування. Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що така модель забезпечує належний рівень контролю й прозорості, але водночас вимагає постійного вдосконалення та впровадження сучасних технологій для підвищення оперативності облікових процесів.

Як видно з табл. 2.2, касовий облік у системі казначейського обслуговування має на меті контроль за рухом бюджетних коштів та відповідністю платежів затвердженим кошторисам. Фактичний облік, своєю чергою, орієнтований на відображення реальних витрат установи, що дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів.

Таблиця 2.2

**Співвідношення касового та фактичного обліку в Управлінні освіти
Надвірнянської міської ради**

Вид обліку	Сутність	Приклади операцій	Відображення у звітності
Касовий облік	Відображає рух коштів через рахунки в органах Казначейства, тобто фактичні	Перерахування заробітної плати працівникам; оплата рахунків за енергоносії; оплата постачальникам	Звіт про надходження та використання коштів загального/спеціального фондів (форма № 2д, 2м).

	надходження та виплати.	продуктів харчування.	
Фактичний облік	Фіксує дійсно здійснені витрати незалежно від моменту руху коштів.	Нарахування заробітної плати; нарахування ЄСВ; списання продуктів харчування за актами.	Баланс (форма № 1-дс); Звіт про фінансові результати (форма № 2-дс).

Джерело: сформовано автором на основі [44]

У зв'язку з викладеним вище, саме поєднання касового та фактичного обліку забезпечує комплексне відображення діяльності Управління освіти Надвірнянської міської ради та створює інформаційну основу для прийняття управлінських рішень.

Організація документообігу в Управлінні освіти здійснюється на основі традиційної паперової форми, яка залишається обов'язковою для більшості бюджетних установ, проте поступово інтегруються і елементи електронного документообігу.

Основою є графік документообігу, затверджений керівником установи, який визначає строки складання, перевірки, затвердження та передачі первинних документів до бухгалтерської служби. Це забезпечує належний контроль за дотриманням фінансової дисципліни та формуванням достовірної звітності.

У зв'язку з цим, особливе місце займає використання програмних продуктів, що дозволяють автоматизувати окремі ділянки обліку. У практиці Управління освіти Надвірнянської міської ради застосовуються такі інструменти:

- «М.Е.Дос» – для подання податкової та статистичної звітності, обміну електронними документами з контролюючими органами та органами Казначейства;
- «БестЗвіт Плюс» (або аналогічні системи) – для формування електронної звітності та інтеграції з програмним забезпеченням Казначейства;
- Система «Є-Data» та модуль «Прозорро» – для оприлюднення інформації про використання бюджетних коштів та здійснення закупівель.

Необхідно зазначити, що поступова автоматизація облікових процесів значно скорочує ризики помилок, зменшує обсяг ручної праці та підвищує прозорість діяльності. Проте, водночас залишаються проблеми: неповне охоплення усіх ділянок бухгалтерського обліку електронними сервісами, потреба у підвищенні кваліфікації персоналу та модернізації технічної бази.

Організація документообігу в Управлінні освіти Надвірнянської міської ради ґрунтується на поєднанні класичного паперового обігу первинних документів (акти, накладні, табелі обліку робочого часу) з поступовим впровадженням електронних інструментів, розглянуто на рис. 2.3.

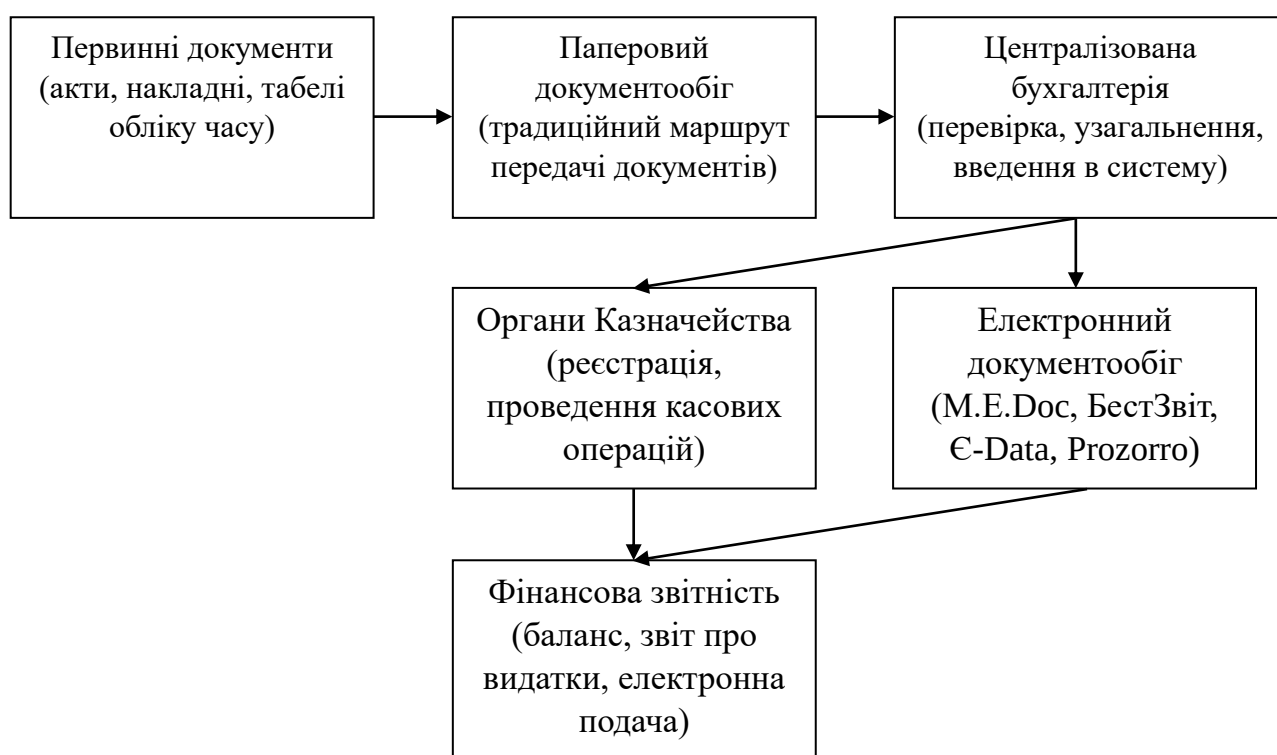


Рис. 2.3. Організація документообігу в Управлінні освіти (поєднання традиційної форми та автоматизації)

Джерело: сформовано автором на основі [81]

Перший етап – це формування та передача документів у паперовій формі до централізованої бухгалтерії, де здійснюється перевірка, узагальнення та відображення операцій у системі обліку. Далі дані проводяться через органи Державної казначейської служби, що забезпечує касовий контроль.

Водночас активно використовується електронний документообіг за

допомогою програмних продуктів «М.Е.Дос», «БестЗвіт», а також інтеграція з державними електронними платформами (Є-Data, Prozorro), що дає можливість автоматизувати процес подання фінансової звітності, зменшити кількість паперових документів та підвищити прозорість обліку.

Заробітна плата та пов'язані з нею нарахування становлять найбільшу частку видатків у сфері освіти – понад 70% у структурі загального фонду. Організація обліку цих витрат базується на принципі цільового використання бюджетних коштів і передбачає документальне підтвердження кожної операції. Облік основних напрямів видатків у закладах освіти ведеться відповідно до єдиного Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [65].

Зокрема, для відображення видатків використовуються такі рахунки:

80 «Витрати на використання бюджетних програм» – застосовується для обліку поточних видатків за рахунок коштів загального фонду бюджету;

- 8011 – «Видатки на оплату праці»;
- 8012 – «Відрахування на соціальні заходи»;
- 8013 – «Матеріальні витрати»;
- 8014 – «Амортизація»

Рахунок 811 "Витрати розпорядників бюджетних коштів на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)"

- 8111 – «Витрати на оплату праці»
- 8112 – «Відрахування на соціальні заходи»
- 8113 – «Матеріальні витрати»
- 8114 – «Амортизація»
- 8115 – «Інші витрати»

Таким чином, заробітна плата, нарахування ЄСВ, оплата комунальних послуг, харчування учнів, придбання підручників та інші витрати – відображаються через рахунки класу 8, що дозволяє забезпечити аналітичний облік за кожним напрямом видатків.

Первинними документами, що підтверджують витрати на оплату праці, є:

- табель обліку робочого часу (форма № П-5);

- розрахунково-платіжна відомість (форма № П-6, П-7);
- накази про прийняття, переведення, звільнення працівників;
- листки непрацездатності, відпускні записки-розрахунки.

В обліку використовується журнально-ордерна форма або автоматизовані системи (наприклад, модулі «М.Е.Дос» для звітності з ЄСВ і ПДФО, інтеграція з Держказначейством).

За даними Державної служби статистики України, станом на перший квартал 2025 р. середня заробітна плата працівників освіти становить 14 307 грн. на місяць – це один із найнижчих показників серед усіх галузей [51]. Для порівняння: середня зарплата по «освіті та науці» за оголошеннями на Work.ua – приблизно 21 027 грн. [76].

В умовах адмінобслуговування та управлінні освітою ця зарплата може бути дещо вищою, проте ми візьмемо реалістичну середню зарплату працівника освіти – 15 000 грн. на місяць для ілюстрації.

У зв'язку з потребою фактичного відображення облікових операцій у бюджетних установах, ми переходимо до практичної реалізації принципів обліку – методики обліку основних видів видатків. На прикладі зарплати у 15000 грн. на місяць (на одного працівника) в Управлінні освіти Надвірнянської міської ради, побачимо, як це відображається у бухгалтерських проведеннях, табл.2.3

Таблиця 2.3

Бухгалтерські проведення з обліку заробітної плати

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Нараховано заробітну плату (15 000 ₪)	8011	6511	15 000
2	Нараховано ЄСВ (22%)	8012	6313	3 300
3	Утримано ПДФО (18%)	6511	6311	2 700
4	Утримано військовий збір (5%)	6511	6312	750
5	Виплата зар/платні	6511	2311	11 550
6	Перераховано ЄСВ до бюджету	6313	2311	3 300
7	Перераховано ПДФО до бюджету	6311	2311	2 700
8	Перераховано військовий збір	6311	2311	750

Джерело: сформовано автором на основі [81]

Таким чином, за місячної зарплатні в 15 000 грн.:

- Сума заробітної плати нараховується повністю, але до виплати працівнику залишається 11 550 грн. (після утримань).
- ЄСВ, ПДФО та військовий збір перераховуються до бюджету.
- Кожна операція документально підтверджується формами (табелі, відомості, наказ), а бухгалтерські записи відображають фактичну й касову сторону видатків.

Специфіка обліку полягає в тому, що всі операції здійснюються на підставі договорів з постачальниками послуг (обленерго, облгаз, водоканали, Теплокомуненерго тощо). Такі договори обов'язково передбачають:

- погоджені обсяги постачання та тарифи;
- порядок розрахунків (щомісячно на підставі актів приймання-передачі послуг чи рахунків постачальника);
- відповідальність сторін за невиконання зобов'язань.

У практиці Управління освіти Надвірнянської міської ради оплата здійснюється через органи Державної казначейської служби за наданими рахунками постачальників, після підтвердження фактичного споживання комунальних послуг.

8013 «Матеріальні витрати» Цей рахунок використовується для обліку всіх матеріальних витрат бюджетної установи та деталізується за видами витрат:

- Продукти харчування. Використовується для відображення вартості харчових продуктів, придбаних для організації харчування учнів у закладах освіти
 - Облік продуктів для їдалень, буфетів
 - Харчування в інтернатах, дитячих садках
 - Предмети, матеріали, обладнання та інвентар
 - Канцелярське приладдя та письмове приладдя
 - Господарські матеріали та господарський інвентар
 - Навчальні посібники та дидактичні матеріали

- Меблі та обладнання для навчальних класів
- Комп'ютерна техніка та оргтехніка
- Спортивний інвентар

Первинними документами є:

- накладні постачальників;
- акти приймання-передачі матеріальних цінностей;
- акти списання (у разі використання або псування).

Особливість у тому, що списання харчових продуктів відбувається щоденно за актами, а підручники та інші матеріальні цінності – за актами введення в експлуатацію. Приклад подання основних бухгалтерських проведення, що відображають операції з придбання та оплати продуктів харчування для шкільної їдальні, а також підручників для учнів, в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Приклад кореспонденції рахунків з обліку видатків на продукти харчування та підручники в закладі освіти

Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
Придбано продукти харчування для шкільної їдальні	1511	6211	120 000
Оплачено постачальнику продуктів через Казначейство	6211	2314	120 000
Відображено фактичні видатки на продукти харчування	8013	1511	120 000
Придбано підручники для учнів	1517	6211	80 000
Оплачено вартість підручників	6211	2314	80 000
Відображено фактичні видатки на підручники	8013	1517	80 000

Джерело: сформовано автором на основі [81]

Первинні документи: заяви отримувачів, розпорядчі акти керівництва, відомості на виплату пільг, реєстри нарахувань.

Відповідно до викладеного, методика обліку основних напрямів видатків у закладах освіти відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості та контрольованості фінансових ресурсів. Правильно вибудована система обліку дозволяє не лише своєчасно відображати господарські операції, а й забезпечувати достовірність показників звітності, що є основою для

управлінських рішень.

Завдяки чіткій регламентації процедур документообігу, правильному застосуванню Плану рахунків та використанню сучасних інформаційних технологій, облікова методика забезпечує:

- достовірність фінансової звітності, що унеможливорює викривлення даних про використання бюджетних коштів;
- контроль за цільовим використанням ресурсів, оскільки кожна операція відображається з урахуванням вимог казначейського обслуговування;
- порівнянність та аналітичність інформації, яка дозволяє відстежувати динаміку видатків і формувати реалістичні прогнози;
- підвищення ефективності управління, адже керівництво отримує якісну інформаційну базу для прийняття рішень щодо оптимізації видатків.

Отже, методика бухгалтерського обліку виступає інструментом управління, що поєднує контрольні, аналітичні та інформаційні функції, забезпечуючи баланс між законністю, економністю та результативністю використання коштів у сфері освіти.

Облік у закладах освіти виконує не лише технічну функцію фіксації господарських операцій, а й стає основою для прийняття управлінських рішень. Він тісно пов'язаний із контрольною та аналітичною функціями, які забезпечують законність, цільове використання бюджетних ресурсів та їх оптимальний розподіл.

Зупинимось на головному: ефективна методика обліку у сфері освіти повинна поєднувати облік, контроль і аналіз у єдину систему управління видатками. Саме цей взаємозв'язок представлено на рис. 2.4 де видно, що:

- облік є вихідною точкою – він акумулює інформацію про всі фінансові операції та формує звітність;
- контроль спирається на дані обліку і водночас впливає на нього, оскільки виявлені порушення чи неефективність відображаються у коригуванні процесів;
- аналіз базується на достовірних облікових даних та результатах

контролю, дозволяючи робити висновки й планувати подальші видатки;

– повернення до обліку свідчить про циклічність: результати аналізу і контролю знову враховуються при веденні обліку, що створює безперервний процес управління.

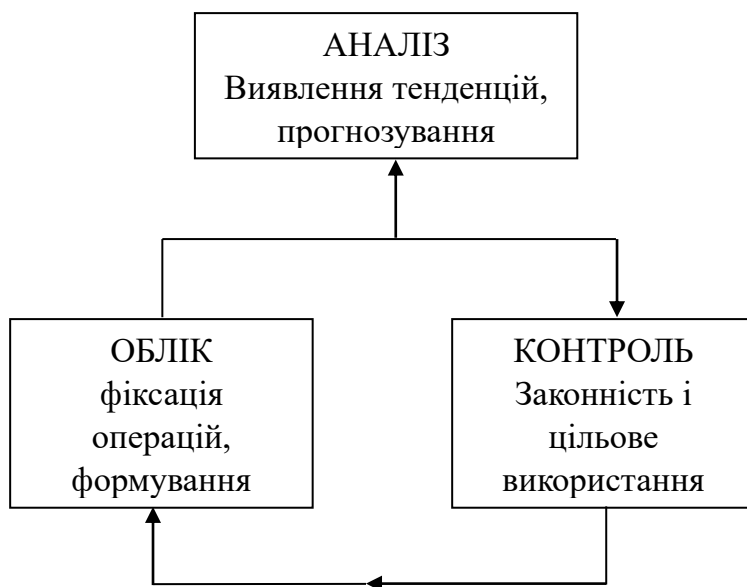


Рис.2.4. Взаємозв'язок обліку, контролю та аналізу в єдиній системі управління видатками закладів освіти

Джерело: сформовано автором на основі [84]

Облік – це ядро системи, а аналіз і контроль утворюють замкнений цикл, що забезпечує підвищення ефективності використання бюджетних коштів у закладах освіти.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що облік у закладах освіти виступає не лише інформаційною базою для складання звітності, а й ключовим інструментом управління. Точність і своєчасність облікових даних забезпечують можливість аналізу витрат, оцінки ефективності використання ресурсів та прогнозування майбутніх потреб.

Наприклад, дані бухгалтерського обліку щодо фактичних витрат на оплату комунальних послуг дозволяють виявити перевищення лімітів і своєчасно ухвалювати рішення про впровадження енергозберігаючих заходів (заміна вікон, модернізація системи опалення, використання LED-освітлення).

Так само, як і облік витрат на продукти харчування та навчальні матеріали допомагає оптимізувати постачання: відмовитися від зайвих закупівель, організувати більш раціональне використання продуктів, укласти вигідніші договори з постачальниками.

Сформулюємо основні висновки щодо методики обліку в системі управління видатками закладів освіти. Ключові особливості методики обліку у закладах освіти полягають у поєднанні принципів єдності облікової політики, цільового використання коштів та суворої відповідності між плановими і фактичними показниками. На прикладі Управління освіти Надвірнянської міської ради підтверджено, що централізована бухгалтерія, єдиний План рахунків та відображення операцій через органи Казначейства забезпечують прозорість і контрольованість фінансових потоків.

Важливу роль відіграє електронний документообіг, який впроваджується шляхом використання програмних продуктів («М.Е.Дос», «БестЗвіт» тощо). Це дає змогу скоротити час на опрацювання документів, знизити ризики помилок та підвищити ефективність контролю.

Потреби у модернізації залишаються актуальними: цифровізація облікових процесів, створення єдиних електронних баз даних для всіх закладів освіти громади, інтеграція з системами Казначейства та автоматизація процедур аналізу витрат. Реалізація цих напрямів сприятиме підвищенню рівня управлінських рішень, оптимізації бюджетних ресурсів і прозорості фінансової діяльності освітньої сфери.

2.3. Напрями удосконалення обліку в системі управління видатками в закладах освіти

Розглянувши методику обліку в системі управління видатками закладів освіти (на прикладі Управління освіти Надвірнянської міської ради), можна констатувати, що сучасна модель бухгалтерського обліку в цій сфері загалом відповідає вимогам чинного законодавства та забезпечує належний рівень

прозорості. Водночас аналіз показав наявність низки проблем: збереження фрагментарності документообігу, недостатній рівень автоматизації, потреба у спрощенні процедур звітності, а також відсутність єдиної електронної бази для всіх підвідомчих закладів освіти. Крім того, важливо забезпечити не лише контроль за законністю витрачання коштів, а й оперативність отримання управлінської інформації для прийняття рішень.

У зв'язку з викладеним вище, виникає потреба визначити напрями удосконалення обліку в системі управління видатками, що сприятимуть підвищенню ефективності використання бюджетних ресурсів, прозорості діяльності та якості управлінських рішень у сфері освіти.

Організація бухгалтерського обліку у сфері освіти в Україні здійснюється відповідно до положень Бюджетного кодексу України та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Проте, попри формальну відповідність нормативним вимогам, на практиці виникає низка проблем, що ускладнюють ефективне функціонування облікового процесу.

По-перше, значною проблемою залишається перевантаженість централізованих бухгалтерій, які обслуговують десятки навчальних закладів. У випадку Управління освіти Надвірнянської міської ради це призводить до затримок у формуванні звітності, а також до ризиків помилок через обробку великої кількості документів у стислі терміни. Подібні проблеми відзначають й інші автори: централізовані бухгалтерії сприяють економії ресурсів, але водночас ускладнюють оперативність облікових операцій [44, с. 24].

По-друге, значною проблемою залишається дублювання паперового та електронного документообігу. Хоча більшість установ освіти використовують системи на кшталт «М.Е.Дос» чи «БестЗвіт», органи Державної казначейської служби та контролюючі органи досі вимагають подання частини документів у паперовому вигляді. Це збільшує витрати часу та ресурсів на обслуговування документообігу, знижуючи ефективність автоматизації [56, с. 57].

По-третє, слід відзначити обмеженість програмних продуктів у частині

аналітики. Застосовувані системи орієнтовані переважно на податкову та фінансову звітність, проте вони практично не дають можливості проводити розширений управлінський аналіз (наприклад, деталізацію витрат за окремими видами енергоносіїв чи продуктів харчування). Це ускладнює прийняття управлінських рішень керівництвом освітніх установ, адже інформація є фрагментарною [95, с. 215]. У табл. 2.5 узагальнено проблемні аспекти організації обліку у сфері освіти.

Таблиця 2.5

Проблемні аспекти організації обліку у сфері освіти

Проблема	Сутність	Наслідки для управління
Перевантаженість централізованих бухгалтерій	Обслуговування десятків закладів освіти однією бухгалтерською службою	Затримки у формуванні звітності, підвищення ризику помилок
Дублювання паперового та електронного документообігу	Подання документів як через «М.Е.Дос» чи інші програми, так і у паперовій формі	Зростання витрат часу та ресурсів, низька ефективність автоматизації
Обмеженість програмних продуктів у частині аналітики	Відсутність інструментів для управлінського аналізу та деталізації витрат	Ускладнене прийняття рішень щодо оптимізації видатків

Джерело: сформовано автором на основі [28]

Після визначення ключових проблем, що гальмують ефективний облік у сфері освіти, логічно звернутися до шляхів їх вирішення. Перш за все, слід зорієнтувати оновлення облікових процесів навколо трьох стратегічних напрямів: повного переходу на електронний документообіг, інтеграції з казначейськими сервісами та використання сучасного програмного забезпечення.

Електронний документообіг – це не лише заміна паперу цифровими форматами, а повноцінна трансформація організації документообігу. Як зазначає Христина Середа, електронний документообіг охоплює не тільки зберігання, а й управлінське, аналітичне й прогностичне забезпечення діяльності державних установ [75]. Перехід на електронний документообіг сприяє суттєвому зниженню витрат часу на обробку документів і підвищенню їхньої доступності в режимі реального часу.

Ефективний облік у публічному секторі неможливий без інтеграції з Держказначейством. Відомо, що система казначейського обслуговування забезпечує централізований контроль руху бюджетних коштів та автоматизує їх облік. Інтеграція бухгалтерських систем з казначейським сервісом дозволяє мінімізувати затримки в обробці платежів, автоматизувати звірки та забезпечити одразу достовірну «касову» інформацію.

Сучасні програмні рішення (наприклад, «ProZvit», «SAP», хмарні платформи) створюють широкий простір для автоматизації обліку та поглибленого аналізу. Такі системи здатні забезпечити управлінський контроль, автоматичну звітність і гнучкий моніторинг витрат. Банк розвитку ЄС (PULSAR-програма) відзначає, що автоматизація документообігу та звітності дозволяє суттєво інтенсифікувати прозорість фінансового управління в державному секторі України [27]. Узагальнюючи викладене, доцільно систематизувати основні напрямки удосконалення обліку у сфері освіти в таб. 2.6.

Таблиця 2.6

Напрямки удосконалення ефективного обліку у сфері освіти

Напрямок удосконалення	Суть	Очікуваний ефект
Електронний документообіг	Перехід до повністю цифрової обробки документів	Швидкість, зручність, зниження помилок
Інтеграція із казначейством	Автоматична взаємодія бухгалтерських систем із держказначейськими сервісами	Реальне, прозоре управління рухом коштів
Сучасне програмне забезпечення	Використання «ProZvit», «SAP», хмарних платформ	Аналітичність, контроль, інтегрованість інформації

Джерело: сформовано автором на основі [16]

Звичайно, що зупинимось на головному – методика обліку видатків у сучасних умовах має не лише відображати факти господарської діяльності, а й виконувати управлінсько-аналітичну функцію. Як показує практика роботи Управління освіти Надвірнянської міської ради, традиційний підхід, зосереджений виключно на фінансовій звітності, вже не здатний забезпечити своєчасну інформацію для ухвалення ефективних управлінських рішень. Тому

вдосконалення методики обліку має відбуватись у кількох стратегічних напрямках, а саме:

1. Розширення аналітичних можливостей обліку.

Необхідно зазначити, що деталізація витрат за статтями кошторису дозволяє не лише контролювати цільове використання бюджетних коштів, але й формувати дані для аналізу ефективності. Так, видатки на енергоносії доцільно обліковувати не лише в цілому, а й у розрізі окремих закладів освіти, що дає можливість виявляти «точки перевитрат» і оперативно впроваджувати заходи економії.

2. Впровадження управлінського обліку поряд із фінансовим.

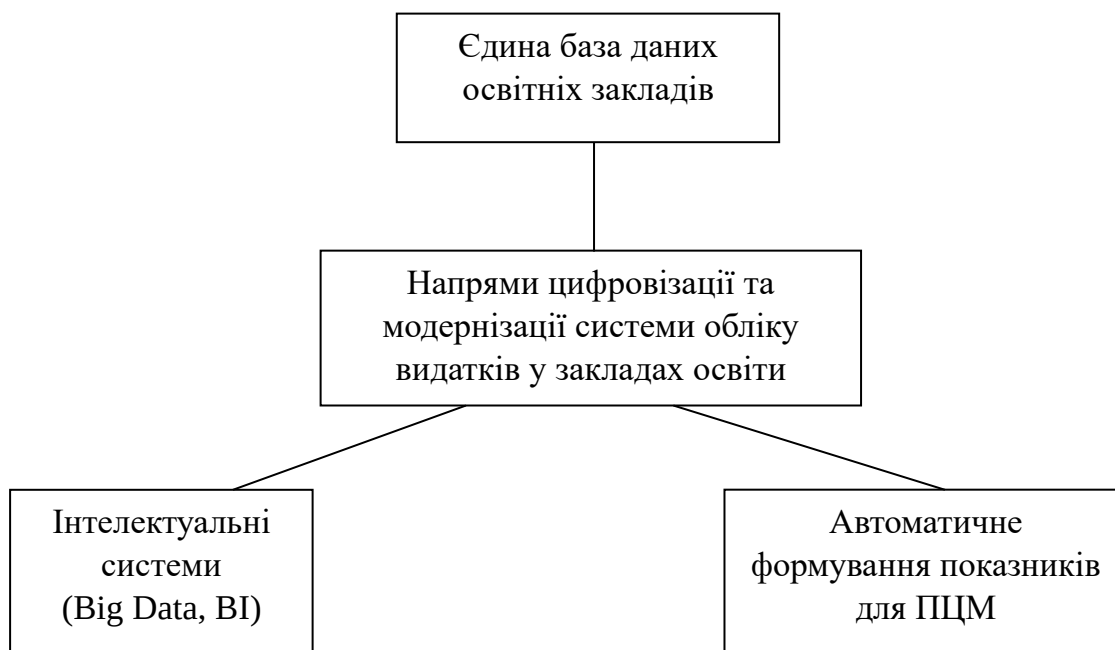
Головне при цьому – усвідомити, що фінансовий облік відображає минулі операції, тоді як управлінський – орієнтується на прогнозування й планування. У практиці Управління освіти це може означати використання окремих реєстрів для моніторингу витрат на харчування, підручники чи заробітну плату в розрізі кожної школи. Такий підхід дозволить керівництву гнучко розподіляти ресурси та своєчасно реагувати на відхилення між плановими й фактичними показниками.

3. Формування електронних звітів у режимі реального часу.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що цифровізація звітності – це не лише вимога часу, а й реальний інструмент для підвищення прозорості управління фінансами. Використання сучасних програмних продуктів (наприклад, «ProZvit», «SAP», хмарних платформ) дозволяє формувати динамічні електронні звіти, які одразу інтегруються з базами даних Держказначейства. Це спрощує контроль за витратами, скорочує час на складання звітності та підвищує її достовірність.

Необхідно зазначити, що удосконалення методики обліку у сфері освіти неможливе без її цифрової трансформації. Адже сучасні інформаційні технології дозволяють не лише зменшити витрати часу на рутинні операції, а й підвищити аналітичну цінність облікових даних. Важливо підкреслити, що перехід до цифровізації відкриває нові можливості як для бухгалтерських

служб, так і для керівництва громади у прийнятті рішень. Узагальнено напрями такої модернізації зображено на рис. 2.5.



**Рис. 2.5. Напрями цифровізації та модернізації системи обліку
видатків у закладах освіти**

Джерело: сформовано автором на основі [55]

Таким чином, цифровізація та модернізація облікових процесів стає стратегічним вектором розвитку системи управління видатками, спрямованим на ефективність, прозорість та відповідальність у використанні бюджетних ресурсів.

У зв'язку з викладеним вище, прогнозування наслідків від упровадження цифрових технологій та модернізації методики обліку видатків у сфері освіти має надзвичайно важливе значення. Очікувані результати можна розглядати як у фінансово-економічному аспекті, так і в площині управлінсько-організаційних переваг.

По-перше, зменшення фінансових і часових витрат на обробку документів стане можливим завдяки повному переходу на електронний документообіг і мінімізації дублювання паперових форм. Автоматизація скорочує час, витрачений працівниками бухгалтерії на ручне введення даних, та знижує

ймовірність помилок.

По-друге, підвищення прозорості та підзвітності забезпечуватиметься інтеграцією інформаційних систем обліку з сервісами Казначейства та можливістю формування електронних звітів у режимі реального часу. Це дозволить як керівництву закладів освіти, так і органам місцевого самоврядування оперативно відслідковувати використання бюджетних коштів.

По-третє, посилення ролі обліку як інформаційної основи управління проявлятиметься через розширення аналітичних можливостей системи: деталізацію витрат за статтями, застосування ВІ-технологій та формування прогнозних показників. Таким чином, облік поступово трансформується з інструменту реєстрації операцій у дієвий механізм планування та контролю фінансових ресурсів.

Звичайно, що очікуються цілком логічно прогнозовані результати від удосконалення (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Очікувані результати удосконалення обліку у сфері освіти

Очікуваний результат	Інструмент/шлях досягнення
Зменшення фінансових і часових витрат на обробку документів	Повний перехід на електронний документообіг, автоматизація процесів, скорочення дублювання паперових форм
Підвищення прозорості та підзвітності	Інтеграція облікових систем з казначейськими сервісами; формування електронних звітів у режимі реального часу
Посилення ролі обліку як інформаційної основи управління	Використання ВІ-технологій та Big Data; деталізація витрат за статтями; автоматичне формування показників для програмно-цільового методу

Джерело: сформовано автором на основі [74]

Як видно з табл. 2.8, очікувані результати удосконалення не обмежуються лише оптимізацією документообігу. Вони формують нову якість управління фінансами, де облік стає стратегічним інструментом аналізу й прогнозування. У перспективі це сприятиме більш ефективному розподілу бюджетних ресурсів та зростанню довіри до управлінських рішень у сфері освіти.

Як видно зі схеми (рис. 2.6), інструменти цифровізації (електронний документообіг, інтеграція з казначейством, використання Big Data та ВІ-

технологій) забезпечують досягнення трьох ключових результатів:

- зменшення витрат;
- підвищення прозорості та підзвітності;
- посилення аналітичної ролі обліку.

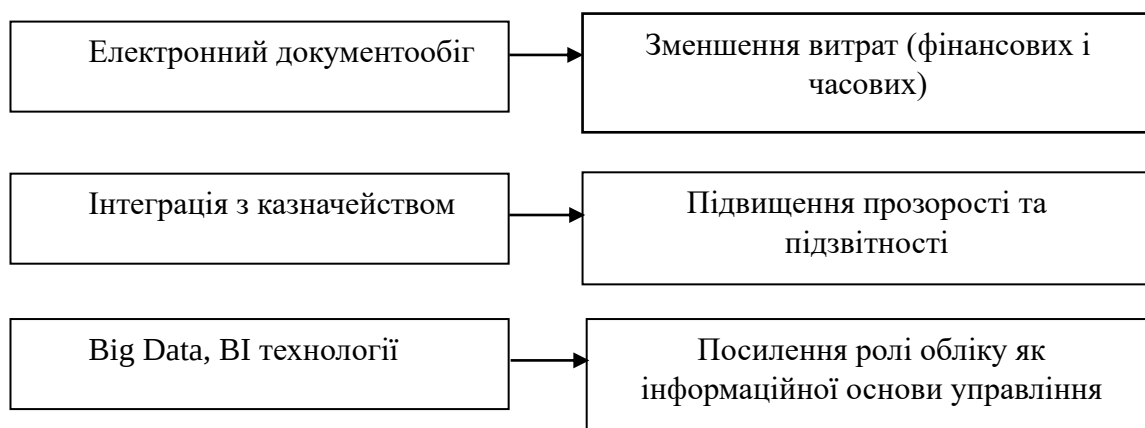


Рисунок 2.6. Очікувані результати удосконалення обліку у сфері освіти

Джерело: сформовано автором на основі [43]

Таким чином, відбувається синергетичний ефект, коли технічна модернізація прямо перетворюється у якісне покращення системи управління видатками.

Важливо підкреслити, що завдяки впровадженню електронного документообігу, інтеграції з казначейськими сервісами та застосуванню сучасних інформаційно-аналітичних технологій (Big Data, BI) облік перестає бути лише технічним інструментом відображення операцій. Він перетворюється на інформаційну основу для стратегічного та оперативного управління видатками у сфері освіти, забезпечуючи керівництво громади достовірними даними для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, удосконалена методика обліку сприяє не лише підвищенню ефективності витрачання бюджетних коштів, але й створює умови для формування сучасної моделі управління фінансами освітньої галузі.

Висновки до розділу 2

Методика обліку у бюджетних установах ґрунтується на принципах єдності облікової політики, цільового характеру видатків і відповідності між плановими та фактичними показниками, що відповідає положенням Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку державного сектору. Це забезпечує достовірність звітності та контроль за законністю використання бюджетних коштів.

Досліджено специфіку функціонування централізованої бухгалтерії Управління освіти, яка здійснює облік за єдиним Планом рахунків із використанням казначейського обслуговування. Виявлено переваги такої моделі (єдина методика, контроль, економія ресурсів) та недоліки (перевантаженість, затримки, обмежені можливості аналітики).

Окремо охарактеризовано документообіг і використання програмних продуктів («М.Е.Дос», «БестЗвіт» тощо), що поєднують традиційні паперові форми з елементами автоматизації. Зазначено потребу у повному переході на електронний документообіг та інтеграції з казначейськими сервісами.

Розглянуто методику обліку основних напрямів видатків – заробітної плати, комунальних послуг, енергоносіїв, продуктів харчування, підручників та інших витрат. Подані приклади кореспонденції рахунків і показано, що належна методика дозволяє не лише забезпечити правильність відображення операцій, а й створює базу для контролю та аналізу.

Визначено напрями удосконалення облікової системи: цифровізація, формування єдиної бази даних освітніх закладів громади, використання сучасних інформаційних технологій (Big Data, BI), автоматичне формування показників для програмно-цільового методу. Очікуваними результатами цих змін є зменшення фінансових і часових витрат, підвищення прозорості, розширення аналітичних можливостей і посилення ролі обліку як інформаційної основи управління.

РОЗДІЛ 3

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

3.1. Інформаційне забезпечення та методика аналізу видатків у закладі освіти

Аналіз видатків у закладах освіти неможливий без належного інформаційного забезпечення. Саме фінансова звітність виступає основним джерелом даних, що дозволяє оцінити ефективність використання бюджетних коштів, визначити тенденції та своєчасно виявити проблеми у фінансовому управлінні. Як слушно зазначають науковці, фінансова звітність у бюджетних установах виконує не лише функцію облікового узагальнення, а й інформаційно-аналітичну, оскільки стає основою для управлінських рішень і контролю [20, с. 25].

Управління освіти Надвірнянської міської ради формує стандартний комплект фінансової звітності, що включає: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів та Звіт про власний капітал. Саме ці документи забезпечують комплексне відображення фінансового стану, результатів діяльності та руху ресурсів, а їх аналіз дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо стану видатків у сфері освіти громади.

Фінансова звітність у бюджетних установах освіти є головним джерелом інформації для аналізу та контролю видатків. Вона виконує не лише облікову, а й управлінсько-аналітичну функцію, оскільки на її основі керівництво може оцінити ефективність використання бюджетних ресурсів, виявити проблемні напрями та прогнозувати подальші фінансові потреби.

Науковці підкреслюють, що у сфері публічних фінансів фінансова звітність виконує функцію своєрідного «мосту» між обліком та управлінням. Так, М. Данилюк наголошує, що у бюджетних установах фінансова звітність формується як узагальнена система показників, яка дозволяє не лише фіксувати витрати, а й оцінювати їх ефективність з погляду досягнення цілей бюджетних

програм [20, с. 30]. Подібний підхід характерний і для міжнародної практики: у звітах Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC) зазначено, що фінансова звітність у державному секторі повинна забезпечувати прозорість, підзвітність та орієнтацію на результативність використання коштів.

У сучасних умовах України, коли фінансування освіти значною мірою залежить від державного та місцевих бюджетів, роль фінансової звітності зростає. Вона стає основою для моніторингу ефективності освітньої субвенції, контролю за оплатою праці педагогів, аналізу витрат на енергоносії та харчування. Таким чином, фінансова звітність у сфері освіти набуває рис не просто технічного документа, а стратегічного інструмента управління видатками.

Розглянемо особливості фінансової звітності у сфері освіти:

1. Бюджетна орієнтація, адже фінансова звітність у закладах освіти формується відповідно до затвердженого кошторису. Це означає, що всі показники мають прив'язку до бюджетних програм, а аналіз проводиться не лише за фактом витрат, а й у зіставленні з плановими призначеннями. Як підкреслює Л. Нападовська, у бюджетних установах фінансова звітність має слугувати інструментом контролю за дотриманням бюджетної дисципліни [49, с. 67].

2. Цільовий характер видатків. Звітність у сфері освіти акцентує на цільовому використанні коштів: оплата праці педагогів, утримання закладів, придбання підручників, модернізація харчоблоків, укриття. Усі ці витрати повинні відображатись окремими статтями, що підвищує прозорість управління.

3. Касова та фактична форма обліку. У закладах освіти звітність формується за подвійним принципом: через органи Державного казначейства ведеться касовий облік (надходження й витрачання коштів), а у бухгалтерії – фактичний облік (відображення господарських операцій). Це створює певну специфіку аналізу, адже іноді касові витрати не збігаються у часі з фактичними.

4. Використання унікальних форм звітності. Для бюджетних установ

передбачені специфічні звіти: «Баланс (форма №1-дс)», «Звіт про фінансові результати (форма №2-дс)», «Звіт про рух грошових коштів (форма №3-дс)», «Звіт про власний капітал (форма №4-дс)». Вони мають відмінності від комерційних підприємств і орієнтовані на публічний сектор.

5. Прозорість і публічність, адже частина фінансової звітності освітніх закладів підлягає оприлюдненню, зокрема дані про використання освітньої субвенції та витрати за програмно-цільовим методом. Це відповідає принципу підзвітності громадам і суспільству.

Особливістю фінансової звітності у сфері освіти є її жорстка прив'язаність до кошторису та програмно-цільового методу, що забезпечує прозорість і контроль за кожною статтею видатків. Вона включає як касові, так і фактичні показники, дозволяючи відслідковувати не лише рух коштів, але й їх реальне використання на заробітну плату, комунальні послуги, харчування, підручники та інші потреби. Завдяки цьому дані фінансової звітності набувають особливого значення для аналізу й контролю: вони стають основою для оцінки ефективності бюджетних програм, порівняння планових і фактичних показників, а також для виявлення проблем у фінансуванні та управлінні видатками освітньої галузі.

Аналіз Балансу є одним із ключових етапів оцінки фінансового стану бюджетної установи, оскільки він відображає структуру активів та пасивів і дає можливість оцінити фінансову стійкість, ліквідність та ефективність використання ресурсів. Для закладів освіти Баланс дозволяє простежити, які саме ресурси знаходяться в розпорядженні установи та за рахунок яких джерел вони сформовані. Особливу увагу слід приділяти динаміці показників у різні роки, адже це дозволяє виявити тенденції та проблемні зони у використанні бюджетних коштів.

З метою проведення подальшого аналізу у табл. 3.1 подано узагальнені дані Балансу Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2023–2024 рр. (додаток Г-Е).

Таблиця 3.1

**Основні показники Балансу Управління освіти Надвірнянської
міської ради за 2022-2024 рр.**

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023/2022 (+/-)	Відхилення 2024/2023 (+/-)
Нефінансові активи	59 090 922	78 209 701	81 042 437	+19 118 779	+2 832 736
Фінансові активи	1 371 701	1 729 161	1 702 245	+357 460	- 26 916
Власний капітал та фінансовий результат	60 189 592	79 819 926	79 440 937	+19 630 334	-378 989
Зобов'язання	273 031	118 936	3 303 745	-154 095	+3 184 809
Забезпечення	-	-	-	-	-
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-
Баланс	60 462 623	79 938 862	82 744 682	+19 476 239	+2 805 820

Джерело: сформовано автором на основі Додатків Г-Е

У 2023 р. спостерігається значне зростання основних показників балансу: нефінансові активи збільшилися на 19 118 779 грн, фінансові активи – на 357 460 грн, а власний капітал – на 19 630 334 грн. Одночасно зобов'язання зменшилися на 154 095 грн. Загальний підсумок балансу зріс на 19 476 239 грн

У 2024 р. динаміка змінилася: приріст нефінансових активів сповільнився до 2 832 736 грн, фінансові активи навіть зменшилися на 26 916 грн, а власний капітал скоротився на 378 989 грн. Натомість зобов'язання різко зросли на 3 184 809 грн. Підсумок балансу збільшився лише на 2 805 820 грн, що вказує на уповільнення розвитку та можливе посилення боргового навантаження, яке потребує контролю.

Можемо, на основі рис.3.1 проаналізувати, найсуттєвіше збільшуються нефінансові активи та власний капітал; водночас фінансові активи залишаються на стабільному рівні з незначними коливаннями, тоді як зобов'язання у 2024 р. різко зростають, що свідчить про підвищення боргового навантаження; загальний підсумок балансу також зростає, але темпи розвитку у 2024 р. сповільнюються порівняно з 2023 р.

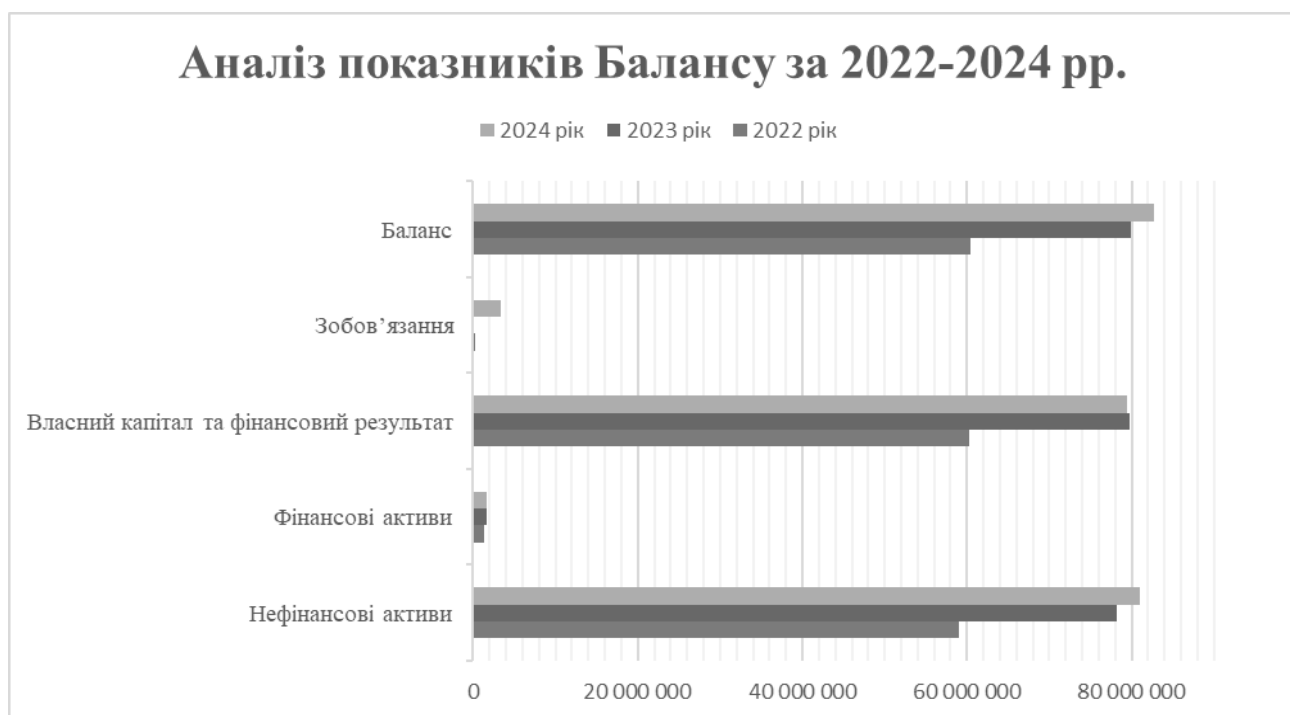


Рис. 3.1. Аналіз показників Балансу за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором на основі табл. 3.1

Фінансовий стан установи характеризується зростанням власного капіталу та активів при одночасному зменшенні зобов'язань. Разом із тим у 2024 р. спостерігається уповільнення темпів приросту активів та зменшення власного капіталу на тлі значного збільшення зобов'язань, що вказує на зростання боргового навантаження та потребує посиленого контролю за використанням бюджетних ресурсів. Основні ресурси спрямовано на збільшення нефінансових активів, що може бути пов'язано з інвестиціями у модернізацію матеріально-технічної бази освітніх закладів.

На основі даних Балансу за 2023–2024 рр. Управління освіти Надвірнянської міської ради (Додаток В-Г) проведемо оцінку фінансової стійкості та ліквідності. Як видно з табл. 3.2, протягом 2022-2023 рр. установа демонструвала відмінні показники ліквідності та мала значний запас фінансової міцності. Падіння коефіцієнта покриття до 0,52 означає дефіцит оборотних коштів, що для бюджетної установи найчастіше пов'язане не з неплатоспроможністю як такою, а з касовими розривами через несвоєчасне надходження бюджетних коштів. В умовах війни держава змушена постійно

переглядати бюджетні пріоритети, спрямовуючи значні ресурси на оборону, що призводить до затримок фінансування інших бюджетних установ, скорочення або заморожування окремих програм видатків.

Установі необхідно адаптувати свою фінансову стратегію до реалій бюджетного фінансування в умовах затяжної війни. Критично важливим є підтримання постійної комунікації з головним розпорядником бюджетних коштів щодо термінів та обсягів фінансування, своєчасне інформування про касові розриви та потребу в додатковому фінансуванні. Доцільно переглянути структуру видатків, максимально зосередившись на забезпеченні основної статутної діяльності та критично необхідних витратах, тимчасово відкладаючи другорядні напрямки фінансування до стабілізації ситуації.

Таблиця 3.2

**Оцінка фінансової стійкості Управління освіти Надвірнянської
міської ради (2022-2024 рр.)**

Показники	Формула / зміст	2022рік	2023 рік	2024 рік	Оцінка тенденції
Коефіцієнт автономії (частка власного капіталу у балансі)	Власний капітал / Баланс	0,995	0,999	0,960	Використання не повного потенціалу
Коефіцієнт покриття	Фінансові активи / Зобов'язання	5,02	14,54	0,52	У 2024 р. різке погіршення через зростання зобов'язань, активи не покривають зобов'язання повністю
Коефіцієнт фінансового левериджу	Зобов'язання / Власний капітал	0,0045	0,0015	0,0416	Недостатнє використання позикових коштів для підвищення рентабельності власного капіталу
Зміна нефінансових активів	Абсолютний приріст	1610226	19 476 239	2 805 820	Позитивна, але нерівномірна динаміка розвитку установи.

Джерело: сформовано автором на основі табл. 3.1

Отже, установа зберігає майже повну фінансову незалежність на рівні, що

є нормою для бюджетних установ. Незначне зниження у 2024 р. пов'язане зі зростанням зобов'язань через затримки бюджетного фінансування в умовах війни, але не становить критичної загрози, оскільки держава залишається гарантом фінансування. Найтривожніший показник. У 2022-2023 рр. установа мала відмінну ліквідність, що свідчило про значні резерви коштів на рахунках. Різке падіння до 0,52 у 2024 р. означає касовий розрив, коли фінансові активи покривають лише половину зобов'язань. Для бюджетної установи це типова ситуація через затримки казначейського фінансування в умовах війни. Основне завдання – забезпечити ритмічність надходження коштів через активну комунікацію з головним розпорядником бюджету, оптимізацію видатків та погодження графіків погашення заборгованості з кредиторами. За умови стабілізації бюджетного фінансування установа має всі передумови для подолання труднощів.

На основі Звіту про фінансові результати (Додаток А-В) у табл.3.3 проведемо аналіз структури доходів Управління освіти Надвірнянської міської ради (2022–2024 рр.), тис. грн.

Таблиця 3.3

Аналіз структури доходів Управління освіти Надвірнянської міської ради (2022-24 рр.), тис. грн.

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023/2022 (+/-)	Відхилення 2024/2023 (+/-)	Темп приросту 2023/2022 %	Темп приросту 2024/2023 %
ДОХОДИ							
Бюджетні асигнування	276874 276	28629 1327	32415 1437	9417051	37860110	3,4	13,2
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	119107 7	27780 50	25005 57	1586973	-277493	133,2	-10,0
Доходи від подажу активів	4216	2878	5667	-1338	2789	-31,7	96,9

Інші доходи від обмінних операцій	14904	10434	12099	-4470	1665	-30,0	16,0
Інші доходи від необмінних операцій	409539	1378724	250605	969185	-1128119	236,7	-81,8
Усього доходів	278494012	290461413	326920365	11967401	36458952	4,3	12,6

Джерело: сформовано автором на основі додатків А-В

Структура доходів установи є типовою для бюджетного сектору з абсолютним домінуванням бюджетних асигнувань, які становлять понад 99% усіх надходжень. Динаміка бюджетного фінансування демонструє стабільне зростання навіть в умовах війни: помірне збільшення на 3,4% у 2023 р. та суттєве прискорення до 13,2% у 2024 р.. Доходи від надання послуг показують нестабільну динаміку з різким зростанням, що може бути пов'язано з активізацією господарської діяльності або зміною тарифів, та подальшим падінням у 2024 р.

Загальні доходи зросли на 12,6% у 2024 р. порівняно з 4,3% у 2023 р. Прискорення темпів зростання доходів у 2024 р. частково пояснює виникнення проблем з ліквідністю, оскільки збільшення бюджетного фінансування могло супроводжуватися затримками фактичного надходження коштів через складнощі казначейського виконання бюджету в умовах війни.

Візуально можна побачити темпи приросту на рис. 3.2

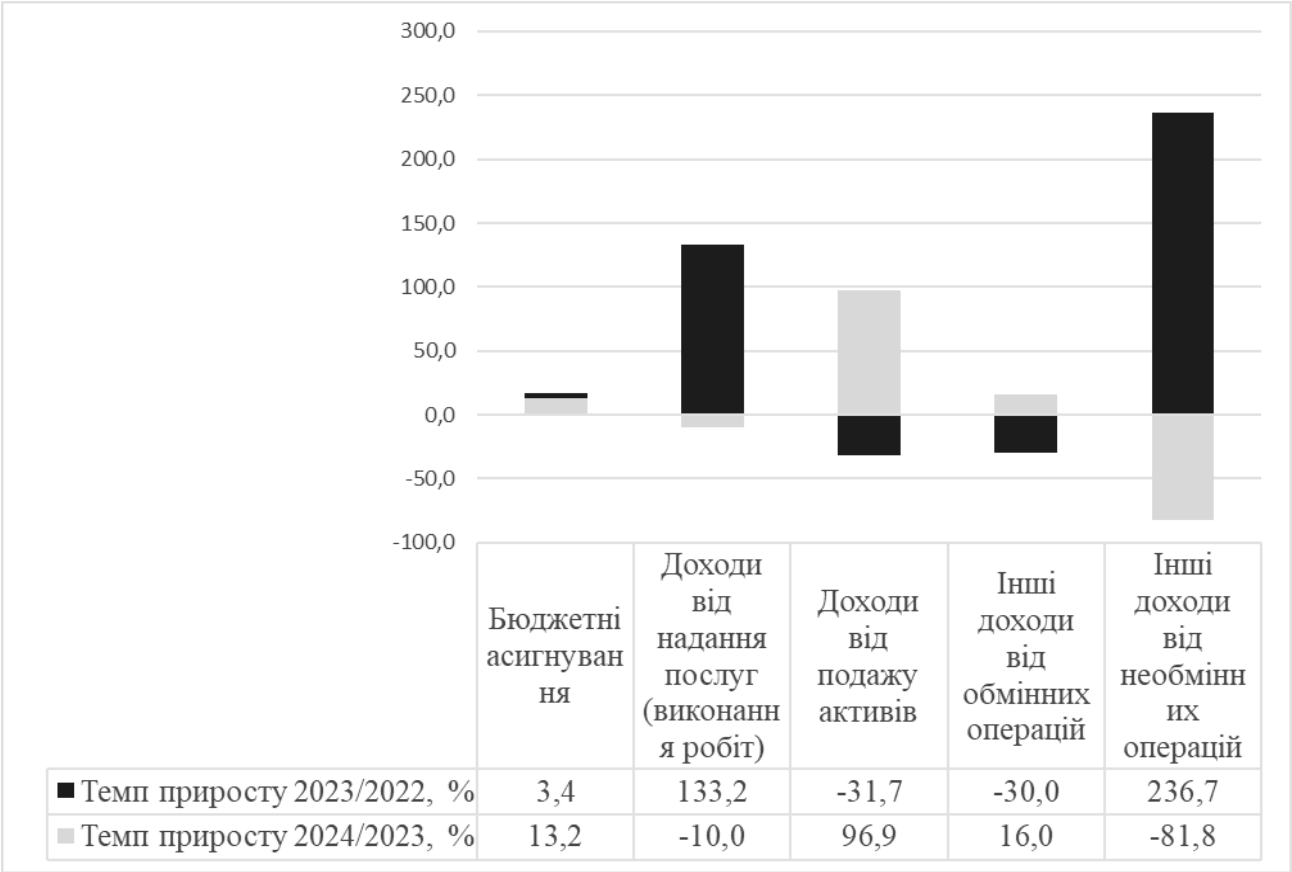


Рис. 3.1. Динаміка темпів приросту доходів за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором на основі табл. 3.3

Аналіз структури витрат є невід’ємною складовою оцінки фінансової діяльності закладів освіти, оскільки саме витрати визначають ефективність використання наявних ресурсів. Якщо доходи показують можливості фінансування, то витрати відображають реальні напрями та масштаби використання коштів. Тому важливо дослідити динаміку та структуру витрат, їх відхилення за періодами й відповідність отриманим доходам. З цією метою на основі Звіту про фінансові результати (Додаток А-В) у табл. 3.4 подано узагальнені дані щодо витрат Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2022–2024 рр.

Таблиця 3.4

Аналіз структури витрат Управління освіти Надвірнянської міської ради (2022-2024 рр.), тис. грн.

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023/2022 (+/-)	Відхилення 2024/2023 (+/-)	Темп приросту 2023/2022, %	Темп приросту 2024/2023, %
ВИТРАТИ							
Витрати на виконання бюджетних програм	278903816	289404650	332120892	10500834	42716242	3,77	14,76
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг)	1784170	3169937	3258384	1385767	88447	77,67	2,79
Інші витрати за обмінними операціями	5740	64362	104010	58622	39648	1021,29	61,60
Інші витрати за необмінними операціями	549983	895886	801507	345903	-94379	62,89	-10,53
Усього витрат	281243709	293534835	336284793	12291126	42749958	4,37	14,56
Профіцит/ дефіцит за звітний період	-2749697	-3073422	-9364428	-	-	-	-

Джерело: сформовано автором на основі додатків А-В

Загальні витрати бюджетного підприємства демонструють стійку тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. У 2023 р. витрати зросли на 4,37% порівняно з 2022 р., а у 2024 р. темп приросту значно прискорився до 14,56%. Спостерігається експоненційне зростання інших витрат за обмінними операціями: у 2023 р. вони зросли більш ніж у 10 разів, а у 2024 р. ще на 61,60%. Натомість інші витрати за необмінними операціями після зростання у 2023 р. скоротилися на 10,53% у 2024 р., що може свідчити про оптимізацію непродуктивних витрат. Дефіцит бюджету підприємства систематично зростає: з 2,75 млн грн у 2022 р. до 9,36 млн грн у 2024 р. Потрійне збільшення дефіциту за два роки в умовах війни є критичним сигналом, що вказує на зростаючий розрив між доходами та витратами.

Усі фактичні видатки зосереджені в одній галузі – «Освіта», що відповідає профілю установи та специфіці роботи бюджетних організацій освіти у громаді. Відсутність видатків за іншими функціональними напрямками

є нормальною, оскільки установа не виконує їхніх завдань і фінансується виключно в межах освітніх програм. Видатки на освіту зросли з 281,2 млн грн у 2022 р. до 293,5 млн грн у 2023 р., що становить приріст на 12,29 млн грн або 104,4%.

Для більш детальної оцінки ефективності використання бюджетних коштів доцільно проаналізувати витрати за елементами обмінних операцій. Такий підхід дозволяє виявити, яка частина ресурсів спрямовується на оплату праці, соціальні відрахування, матеріальні ресурси та інші статті витрат. Структурований аналіз елементів витрат на основі звіту про фінансові результати (Додаток А-В) подано у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Аналіз елементів витрат за обмінними операціями Управління освіти
Надвірнянської міської ради (2022-2024 рр.), тис. грн.**

Статті витрат	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023/2022 (+/-)	Відхилення 2024/2023 (+/-)
Витрати на оплату праці	208296963	205323493	235530161	-2973470	30206668
Відрахування на соціальні заходи	45919925	45329006	51850347	-590919	6521341
Матеріальні витрати	21523888	35695076	42768241	14171188	7073165
Амортизація	4947210	6227012	5230527	1279802	-996485
Інші витрати	5740	64362	104010	58622	39648
Усього витрат	280693726	292638949	335483286	11945223	42844337

Джерело: сформовано автором на основі додатків А-В

За аналізований період витрати бюджетної установи зросли на 19.5% (з 280.7 млн грн до 335.5 млн грн), що відображає вплив повномасштабної війни та інфляційних процесів. У 2023 р., на початку війни, спостерігалось скорочення фонду оплати праці на 3 млн грн (-1.4%), ймовірно через мобілізацію працівників та оптимізацію штату, тоді як матеріальні витрати різко зросли на 65.8% (+14.2 млн грн) внаслідок подорожчання ресурсів та можливих витрат на захисні заходи. У 2024 р. ситуація змінилася: ФОП збільшився на

14.7% (+30.2 млн грн) через індексацію зарплат та адаптацію до воєнних умов, матеріальні витрати продовжили зростати (+19.8%), а амортизація скоротилася на 16%, що може свідчити про пошкодження або втрату основних засобів. Структура витрат залишається типовою для бюджетної установи з домінуванням витрат на оплату праці (70%), проте матеріаломісткість зросла з 7.7% до 12.7%, що підтверджує значний вплив воєнної інфляції на операційну діяльність установи.

Загалом структура витрат є типовою для освітньої галузі, де головний акцент робиться на забезпеченні кадрового потенціалу та створенні умов для функціонування навчальних закладів.

3.2. Особливості контролю в системі управління видатками в закладах освіти

Ефективне управління видатками в закладах освіти неможливе без дієвого механізму контролю, який забезпечує цільове, раціональне й прозоре використання бюджетних ресурсів. Контроль виконує не лише функцію перевірки, а й є важливим інструментом попередження нераціональних витрат, оптимізації фінансових потоків та підвищення підзвітності освітніх установ. В умовах децентралізації та зростання вимог до прозорості публічних фінансів роль контролю у сфері освіти набуває особливого значення, адже саме він забезпечує довіру суспільства до процесів фінансування та управління.

Контроль у сфері освіти слід розглядати як складову системи фінансового менеджменту, де він виконує роль зворотного зв'язку між обліковою інформацією, фінансовим плануванням і аналізом. В. Піхоцький наголошує, що фінансовий контроль є однією з найважливіших функцій державного управління, яка спрямована на забезпечення збереження фінансових ресурсів, їх ефективне і законне використання [58].

З іншого боку, у дослідженнях В. Войтенка фінансовий контроль трактують як комплексну категорію фінансових відносин, яка поєднує

управлінсько-аналітичну, інформаційну та правову функції [8].

Гіпотеза про те, що контроль має виконувати інтеграційну функцію в системі фінансового менеджменту бюджетних установ, висувається у сучасних теоріях контролінгу: контроль розглядається як частина підсистеми контролінгу, що забезпечує моніторинг, аналіз відхилень та коригувальні дії [79].

Основні завдання контролю у сфері освіти мають включати:

- перевірку відповідності видатків фактичним кошторисним призначенням та законодавчим нормам;
- моніторинг та аналіз фінансових потоків з метою забезпечення ефективності та економності використання ресурсів;
- запобігання фінансовим порушенням і нераціональним витратам через своєчасне втручання;
- створення механізмів підзвітності та прозорості фінансових операцій перед державними й місцевими органами та громадськістю.

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є те, що контроль у закладах освіти має багатовимірний характер – він поєднує фінансово-економічні, управлінські та соціальні аспекти. Як зазначає В. Піхоцький, фінансовий контроль у сфері публічних фінансів – це не лише перевірка правильності документів, а й інструмент досягнення стратегічних цілей освітньої політики через забезпечення ефективного використання ресурсів [58, с. 47].

Зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати певні спостереження: по-перше, контроль у сфері освіти реалізується як внутрішніми механізмами (керівництво та бухгалтерія закладів, органи місцевого самоврядування), так і зовнішніми інститутами (Казначейство України, Державна аудиторська служба). По-друге, сучасна практика в Україні демонструє поступовий перехід від формального контролю до програмно-цільового підходу, де оцінюється не лише факт витрат, а й результативність використання коштів [8, с. 62].

Таким чином, контроль у закладах освіти має виконувати подвійну роль:

1. Запобіжну – через попередження нецільового використання коштів та фінансових порушень.
2. Оцінювальну – через перевірку ефективності реалізації освітніх програм і досягнення поставлених результатів.

Важливим аспектом фінансового контролю у сфері освіти є чітке визначення його цілей. Основними серед них виступають: законність, ефективність, економність та прозорість використання бюджетних коштів. На рис. 3.3 подано схематичне відображення основних цілей контролю у системі управління видатками.

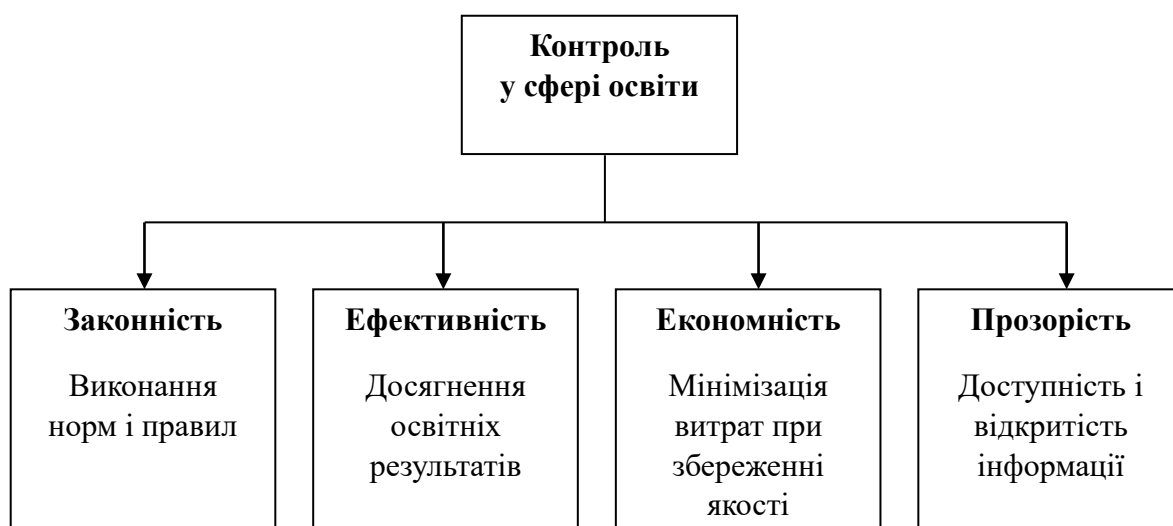


Рис.3.3. Основні цілі контролю у системі управління видатками

Джерело: сформовано автором на основі джерела [21]

Законність означає суворе дотримання чинного законодавства, нормативних актів і кошторисних призначень при здійсненні видатків.

Ефективність передбачає досягнення максимальних освітніх результатів за наявних ресурсів.

Економність спрямована на оптимальне використання коштів, мінімізацію витрат без шкоди для якості освітнього процесу.

Прозорість забезпечує відкритість і публічність фінансової інформації, що підвищує довіру суспільства до системи управління освітою.

Класифікація видів фінансового контролю дозволяє краще зрозуміти його роль у системі управління бюджетними установами. Вона допомагає не лише систематизувати функції контролю, але й визначити відповідальних суб'єктів та інструменти, що застосовуються на практиці. У сфері освіти контроль має свої специфічні особливості, адже поєднує зовнішні перевірки з боку державних органів та внутрішні процедури фінансового моніторингу. На прикладі Управління освіти Надвірнянської міської ради розглянемо, як саме реалізуються різні види контролю, табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Класифікація видів контролю у сфері освіти та їх реалізація в
Управлінні освіти Надвірнянської міської ради**

Ознака класифікації	Вид контролю	Характеристика	Приклад у Управлінні освіти Надвірнянської міської ради
За часом здійснення	Попередній	Здійснюється до проведення операцій, перевірка кошторисів і планів	Перевірка кошторисів закладів освіти перед затвердженням у казначействі
	Поточний	Контроль у процесі виконання фінансових операцій	Бухгалтерія перевіряє відповідність платежів до затвердженого плану
	Наступний	Оцінка результатів після виконання фінансових операцій	Проведення внутрішніх ревізій та підготовка звітності для міської ради
За суб'єктами	Внутрішній	Виконується силами самої установи	Керівник та головний бухгалтер здійснюють внутрішній моніторинг витрат
	Зовнішній	Здійснюється незалежними органами	Перевірки Державної аудиторської служби та Державного казначейства
За формами	Документальний	Перевірка документів: кошторисів, накладних, актів	Аналіз первинних документів у централізованій бухгалтерії
	Фактичний	Перевірка наявності активів, майна, матеріалів	Обстеження харчоблоків, перевірка фактичної наявності обладнання
	Фінансовий	Перевірка фінансових показників і результатів діяльності	Звірка фінансової звітності з даними казначейського обслуговування

Джерело: сформовано автором на основі джерела [20]

Аналіз класифікації показує, що система контролю у сфері освіти охоплює всі етапи управління видатками – від планування до підбиття

підсумків. В Управлінні освіти Надвірнянської міської ради застосовуються як внутрішні, так і зовнішні інструменти контролю, що забезпечує баланс між підзвітністю та самоконтролем. Найважливішим є те, що контроль має інтегрований характер: документальні процедури поєднуються з фактичними перевітками, а поточний контроль підсилюється наступними ревізіями. Це дозволяє підвищувати прозорість та ефективність використання бюджетних коштів.

Звісно, що неможливо не розглянути суб'єктів контролю та їх повноваження. Внутрішній контроль у закладах освіти починається із керівника установи (директора чи начальника управління), який несе персональну відповідальність за ефективне використання бюджетних коштів. Його повноваження закріплені у статутах закладів та нормативних документах (зокрема, Бюджетному кодексі України).

У практиці Управління освіти Надвірнянської міської ради головним суб'єктом такого контролю є начальник управління та головний бухгалтер, які:

- затверджують фінансові плани та кошториси;
- контролюють відповідність видатків бюджетним призначенням;
- здійснюють перевірку достовірності первинних документів.

На рівні держави контроль за видатками здійснює Міністерство освіти і науки України, яке формує політику та координує цільове використання освітньої субвенції. На місцевому рівні – департаменти та управління освіти органів місцевого самоврядування.

У випадку Надвірнянської громади фінансовий контроль з боку органів місцевого самоврядування реалізується через:

- затвердження місцевих програм розвитку освіти;
- аудит і перевірку звітів про використання бюджетних коштів закладами освіти громади;
- моніторинг ефективності реалізації освітніх проектів (харчування, укріття, матеріально-технічна база).

Ключовим зовнішнім контролюючим органом є Державна казначейська

служба України, яка забезпечує попередній та поточний контроль за здійсненням операцій – жодна фінансова операція управління не може бути виконана без казначейського підтвердження.

Крім того, важливу роль відіграє Державна аудиторська служба України (ДАСУ), яка проводить планові та позапланові перевірки використання коштів. У практиці Управління освіти Надвірнянської міської ради це означає:

- контроль за відповідністю витрат кошторисам;
- перевірку закупівель через систему «ProZorro»;
- аудит ефективності виконання програм (наприклад, фінансування Нової української школи чи харчоблоків).

Сучасні підходи до фінансового управління передбачають участь громадськості у контролі за видатками освіти. Це відбувається через:

- оприлюднення фінансової звітності на офіційних сайтах закладів і органів влади;
- участь батьківських комітетів та громадських рад у моніторингу якості послуг;
- інструменти електронної демократії (запити, відкриті дані, публічні консультації).

Для Надвірнянської громади громадський контроль особливо актуальний у питаннях шкільного харчування, умов навчання та ефективності використання місцевого бюджету.

Отже, система контролю у сфері освіти є багаторівневою: вона поєднує внутрішні механізми управління (керівництво та бухгалтерія), інституційний контроль органів місцевої влади, державні перевірки з боку Казначейства та ДАСУ, а також елементи громадського моніторингу. У випадку Управління освіти Надвірнянської міської ради така система дозволяє забезпечити баланс між підзвітністю, прозорістю та ефективністю використання коштів.

У табл. 3.6 представлено основних суб'єктів контролю та приклади їх реалізації на рівні Управління освіти Надвірнянської міської ради.

Таблиця 3.6

Суб'єкти контролю та їх повноваження у сфері освіти

Суб'єкти контролю	Основні повноваження	Приклад у Управлінні освіти Надвірнянської міської ради
Керівництво закладу освіти	Затвердження кошторисів, контроль відповідності видатків бюджетним призначенням, організація обліку	Начальник управління затверджує фінансові плани та звіти
Бухгалтерська служба	Ведення обліку, складання фінансової звітності, перевірка первинних документів	Централізована бухгалтерія здійснює поточний контроль
Органи державного управління освітою	Формування політики, розподіл освітньої субвенції, нагляд за цільовим використанням коштів	МОН здійснює перевірку використання субвенції
Органи місцевого самоврядування	Затвердження місцевих програм, аудит звітів, моніторинг ефективності	Міська рада перевіряє ефективність освітніх проєктів
Казначейство України	Попередній та поточний контроль платежів, ведення касового обліку	Казначейство підтверджує кожну фінансову операцію
Державна аудиторська служба України	Планові й позапланові ревізії, аудит ефективності використання ресурсів	Перевірка закупівель через ProZorro
Громадський і публічний контроль	Оприлюднення фінзвітності, моніторинг якості послуг, участь батьківських комітетів	Контроль за харчуванням і умовами у школах громади

Джерело: сформовано автором на основі джерела [17]

Система контролю у сфері освіти має багаторівневий характер і поєднує внутрішні та зовнішні інституції. На прикладі Управління освіти Надвірнянської міської ради видно, що контроль реалізується комплексно: від перевірки первинних документів у бухгалтерії до публічної звітності перед громадою. Це забезпечує законність, ефективність та прозорість використання бюджетних коштів.

Насамперед необхідно зазначити, що сучасна система контролю у сфері освіти зазнала суттєвих змін унаслідок реформування публічних фінансів та впровадження програмно-цільового методу фінансування. Контроль тепер орієнтований не лише на факт здійснення витрат, але й на досягнення конкретних результатів – підвищення якості освітніх послуг, забезпечення належних умов для навчання та ефективність використання бюджетних ресурсів. У цьому контексті контроль перетворюється на інструмент оцінки

результативності освітніх програм, що дозволяє співставляти заплановані показники з фактичними результатами.

Так само, маємо підкреслити, що цифровізація процесів істотно трансформувала контроль у сфері освіти. Використання електронного документообігу, інтеграції з системами Державної казначейської служби, а також спеціалізованих програмних продуктів («М.Е.Дос», «ProZvit» та ін.) забезпечує швидший доступ до даних, мінімізує ризики дублювання інформації та створює умови для прозорого моніторингу витрат у режимі реального часу.

Водночас необхідно зауважити, що сучасний контроль має і низку актуальних проблем. Серед них – нестача ресурсів (кадрових та фінансових), що ускладнює повноцінне впровадження сучасних контрольних інструментів; дублювання контролю між різними органами, що призводить до перевантаження закладів освіти перевітками; а також бюрократичні бар'єри, які сповільнюють адаптацію нових методів фінансового моніторингу.

Отже, контроль у сучасних умовах потребує подальшої модернізації та оптимізації: поєднання програмно-цільового підходу з цифровими інструментами, скорочення зайвих перевірок та підвищення аналітичної складової в управлінні видатками. Рис.3.4. ілюструє, що сучасний контроль у сфері освіти базується на поєднанні результативності (програмно-цільовий підхід), технологічної підтримки (цифровізація) та усвідомлення проблем, які потребують вирішення.



Рис. 3.4. Особливості контролю у сучасних умовах

Джерело: сформовано автором на основі джерела [16]

Зупинимося на головному: контроль у сфері освіти трансформувався від перевірки формальних показників до оцінки результативності освітніх програм у межах програмно-цільового методу фінансування.

Необхідно зазначити, що цифровізація процесів (електронний документообіг, казначейські сервіси, спеціалізовані програми) стала одним із ключових чинників підвищення прозорості та оперативності контролю. Маємо підкреслити, що попри досягнення, контрольна система стикається з низкою проблем: кадровий і фінансовий дефіцит, дублювання контрольних функцій, надмірна бюрократизація. Зауважимо, що подальше вдосконалення контролю має базуватися на поєднанні програмно-цільового підходу, цифрових технологій і скороченні зайвих перевірок, що дозволить забезпечити більшу ефективність управління видатками.

3.3. Оптимізація видатків закладу освіти при застосуванні новітніх інформаційних технологій

Оптимізація видатків у закладах освіти є одним із ключових завдань сучасного фінансового менеджменту, особливо в умовах обмежених

бюджетних ресурсів та зростаючих вимог до якості освітніх послуг. Новітні інформаційні технології створюють унікальні можливості для підвищення ефективності управління фінансами: від автоматизації облікових процесів до впровадження інтелектуальних систем аналізу даних. Їх використання дозволяє не лише знизити фінансові та часові витрати, а й забезпечити прозорість, підзвітність і можливість оперативного прийняття управлінських рішень.

Оптимізація витрат – це процес удосконалення управлінських і фінансових рішень з метою досягнення більшої ефективності, скорочення видатків без погіршення результатів і підвищення прозорості у використанні ресурсів. У контексті освітньої сфери, як зазначено в дослідженні Кліщук М.С. (2021), оптимізація витрат закладів фахової передвищої освіти передбачає створення цілісної системи обліку та управління витратами, яка базується на вартісно-орієнтованому підході та дозволяє забезпечити конкурентоспроможність і стабільність функціонування установи [32].

У вигляді системного підходу оптимізація має наступні ключові компоненти:

1. Чітке визначення об'єктів обліку витрат – необхідно розмежувати прямі та непрямі витрати, класифікувати витрати за центрами відповідальності та напрямками діяльності, що створює основу для їх більш точного контролю та аналізу.

2. Оперативність інформаційного забезпечення – важливо, щоб дані про витрати надходили оперативно, мали чітку аналітичну структуру та дозволяли швидко реагувати через коригувальні рішення.

3. Калькуляція собівартості освітніх послуг – визначення фактичних витрат на підготовку одного учня або студента дає змогу порівнювати результати з очікуваннями, планувати ефективне використання ресурсів та виявляти резерви економії.

У сучасному українському контексті оптимізація видатків набуває особливого значення через обмеженість бюджетних ресурсів, вимоги до підзвітності усього фінансового менеджменту та потребу балансування між

якістю освітніх послуг і доступністю фінансування. В умовах децентралізації, модернізації матеріально-технічної бази та цифрової трансформації освіти оптимізація витрат виступає одним із ключових інструментів сталого розвитку освітньої галузі.

Основні цілі оптимізації у сфері освіти можна окреслити так:

- економія ресурсів – скорочення зайвих витрат, мінімізація непродуктивних витрат без зниження якості освітніх результатів;
- підвищення ефективності – більш точне спрямування коштів на ті напрями, які дають найкращий освітній результат (наприклад, оновлення техніки або інвестиції в цифрові ресурси, які підсилюють навчальний процес);
- прозорість і підзвітність – забезпечення легкого моніторингу використання коштів, можливість порівняння запланованих та фактичних результатів, а також створення інформаційної бази, доступної для моніторингу з боку громадськості та органів управління.

Отож, оптимізація видатків у закладах освіти – це не просто шлях до зменшення витрат, а стратегія, яка поєднує розумне бюджетне планування, ефективне управління ресурсами та високий рівень інформаційної відкритості.

Інформаційні технології дедалі активніше інтегруються у систему управління фінансами, виконуючи ключову функцію в оптимізації видатків (табл. 3.6). Їх використання дозволяє:

- скоротити витрати часу й ресурсів на опрацювання документів;
- забезпечити точність і своєчасність бухгалтерських процедур;
- створити єдину інформаційну базу для управління ресурсами;
- підвищити прозорість та аналітичність контрольних функцій.

Таблиця 3.6

Роль інформаційних технологій у процесі оптимізації видатків

Напрямок ІТ-застосування	Характеристика	Можливості для Управління освіти Надвірнянської міської ради
Автоматизація документообігу та бухгалтерських	Використання програмних продуктів («М.Е.Дос», «БестЗвіт», «ProZvit») для	Скорочення часу на підготовку фінансових звітів; мінімізація помилок; швидка передача

процедур	електронної обробки первинних документів, формування звітності та електронного підпису	документів між закладами освіти громади
Інтеграція з казначейськими сервісами	Онлайн-зв'язок з Державним казначейством для здійснення платежів та підтвердження операцій	Зменшення ризику затримок у фінансуванні; підвищення прозорості касового обліку; оперативний моніторинг проходження платежів
Цифрові системи управління ресурсами	Використання баз даних та спеціалізованих інформаційних систем для планування, контролю та аналізу витрат	Формування єдиної бази даних закладів освіти громади; контроль за витратами в реальному часі; можливість аналізу динаміки витрат для ухвалення управлінських рішень

Джерело: сформовано автором на основі джерела [55]

Сучасна система управління видатками у сфері освіти дедалі більше потребує впровадження інноваційних інструментів, які дозволяють не лише економити кошти, а й підвищувати ефективність фінансових рішень. В умовах воєнного стану, коли ресурси держави та місцевих громад є обмеженими, а потреби у фінансуванні зростають, важливо враховувати як переваги новітніх інформаційних технологій, так і труднощі, що виникають у процесі їх реалізації.

На противагу традиційним підходам, де контроль та облік здійснювалися здебільшого постфактум, Big Data дозволяє аналізувати великі масиви фінансових даних у реальному часі. Це відкриває можливості для виявлення аномалій у витратах або прогнозування потреб на наступний бюджетний період. Наприклад, аналіз даних щодо споживання енергоносіїв у школах може дати підстави для планування заходів із енергоефективності, що зменшить навантаження на місцеві бюджети. Водночас, з іншого боку, впровадження Big Data потребує значних інвестицій у програмне забезпечення та фахівців, чого в умовах воєнного стану часто бракує.

Аналогічно, важливим інструментом виступають ВІ-технології (Business Intelligence), які перетворюють великі масиви даних на інтерактивні аналітичні панелі. Таким же чином, як у бізнесі вони дозволяють моделювати фінансові сценарії, у сфері освіти їх можна використати для прогнозування впливу

зростання цін на харчування або енергоносії на бюджет закладів освіти. З одного боку, це дає управлінцям інструмент для оперативного реагування на зміни, з іншого – вимагає відповідного кадрового забезпечення й технічних можливостей, які наразі доступні не всім громадам.

Не менш значущою є система електронних закупівель ProZorro, що забезпечує прозорість та знижує корупційні ризики. Вона створює можливість для громадського контролю за використанням коштів, що є особливо актуальним у сфері освіти, де значні ресурси витрачаються на закупівлю підручників, харчування чи обладнання. Однак, навпаки, у період воєнного стану виникає проблема надмірної зарегульованості: потреба у швидких закупівлях (наприклад, генераторів чи обладнання для укриттів) часто наштовхується на бюрократичні бар'єри системи.

Впровадження новітніх інформаційних технологій у систему управління видатками має не лише теоретичне, а й практичне значення. Воно дозволяє суттєво підвищити ефективність роботи освітніх установ, зменшити адміністративне навантаження та забезпечити належний рівень прозорості фінансових операцій. Особливо це актуально в умовах воєнного стану, коли кожна гривня бюджету та залучені міжнародні ресурси мають використовуватися максимально раціонально. Очікувані результати від застосування ІТ у сфері освіти узагальнено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Очікувані результати від застосування новітніх ІТ у сфері освіти

Напрямок застосування ІТ	Очікуваний результат	Пояснення та приклади
Автоматизація обліку та документообігу	Зменшення фінансових і часових витрат	Використання електронних систем («М.Е.Дос», «ProZvit») скорочує витрати на паперовий документообіг та прискорює процес обробки звітності
Інтеграція з казначейськими сервісами	Підвищення прозорості та підзвітності	Онлайн-перевірка платежів у Держказначействі унеможливорює нецільове використання коштів та дозволяє відслідковувати операції в реальному часі
Big Data та BI-аналітика	Зміцнення ролі обліку, аналізу й контролю як	Аналітичні інструменти дозволяють не лише вести облік, а й формувати прогнози: наприклад, розрахунок потреб у харчуванні

	інформаційної основи управління	чи енергоносіях на наступний навчальний рік
Електронні закупівлі (ProZorro)	Підвищення ефективності використання ресурсів	Прозорі тендери знижують ризики корупції й дозволяють заощадити кошти на закупівлях підручників, обладнання чи харчових продуктів

Джерело: сформовано автором на основі джерела [55]

Очікувані результати впровадження новітніх ІТ у сфері управління освітою відображаються як у фінансових, так і в організаційних показниках. З одного боку, автоматизація та цифровізація дозволяють зменшити навантаження на бухгалтерські служби, скоротити час на підготовку звітності й уникнути дублювання паперових документів. З іншого – інтеграція з казначейськими сервісами та застосування системи ProZorro створюють високий рівень прозорості та публічної підзвітності, що особливо важливо в умовах воєнного стану, коли довіра до ефективності використання коштів є критичною.

Резюмуючи, новітні інформаційні технології зміцнюють облік, аналіз та контроль як єдину інформаційну основу управління, перетворюючи їх із формальної процедури на дієвий інструмент стратегічного прийняття рішень.

Є очевидним, що цифровізація процесів управління видатками в освіті відкриває нові можливості для підвищення ефективності та прозорості фінансових рішень. Застосування автоматизованих систем обліку, інтеграція з казначейськими сервісами, використання Big Data та BI-технологій, а також функціонування електронних закупівель (ProZorro) формують сучасну інфраструктуру управління ресурсами, яка значно зменшує ризики нецільового використання коштів.

Ці факти переконують у тому, що оптимізація витрат у закладах освіти не є виключно технічною процедурою, а стратегічним напрямом, що поєднує економію ресурсів із підвищенням якості освітніх послуг. В умовах воєнного стану це набуває особливої ваги, оскільки забезпечує можливість швидкого реагування на нові виклики та адаптації фінансових механізмів під актуальні потреби – від створення безпечних укриттів до підтримки дистанційної освіти.

Підбиваючи підсумки, слід підкреслити, що перспективи розвитку оптимізації у сфері освіти тісно пов'язані з децентралізацією та цифровою трансформацією. Створення єдиних електронних баз даних, розвиток аналітичних платформ для громад і забезпечення доступності даних для суспільства формують основу сучасної моделі управління освітою.

Висновки до розділу 3

Є очевидним, що фінансова звітність виступає головним джерелом інформації для аналізу та контролю у сфері освіти. Аналіз Балансу, Звіту про фінансові результати, рух грошових коштів і власного капіталу дозволив простежити динаміку доходів і витрат, визначити сильні та слабкі сторони у використанні ресурсів. Ці факти переконують у тому, що надійна система звітності є ключовою умовою прозорого управління видатками.

Фінансовий стан закладу характеризується позитивною динамікою доходів, однак темпи зростання витрат перевищують темпи зростання доходів, що призводить до поглиблення дефіциту. Необхідним є впровадження заходів щодо оптимізації витрат, диверсифікації джерел фінансування та посилення контролю за ефективністю використання бюджетних коштів. Особливої уваги потребує стабілізація надходжень від комерційної діяльності та пошук додаткових джерел необмінних доходів.

Слід підкреслити, що система включає як внутрішні механізми (керівництво закладу, бухгалтерія), так і зовнішні інституції (казначейство, аудиторська служба, громадський контроль). З одного боку, це забезпечує комплексність і багаторівневість нагляду, з іншого – створює ризик дублювання перевірок і перевантаження установ. У сучасних умовах особливу роль відіграє програмно-цільовий метод і цифровізація контролю, які дозволяють не лише перевіряти законність, а й оцінювати результативність видатків.

Резюмуючи результати аналізу оптимізації, варто наголосити, що цифрові інструменти (Big Data, BI-технології, ProZorro) стали важливим чинником модернізації управління освітою. Одним словом, їх застосування сприяє зменшенню фінансових і часових витрат, підвищенню прозорості та підзвітності, а також зміцненню ролі обліку, аналізу і контролю як єдиної інформаційної основи управління. В умовах воєнного стану вони мають не лише економічний, а й стратегічний ефект – забезпечують адаптивність системи та можливість швидкого реагування на нові виклики.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після дослідження теми магістерської роботи: «Облік, аналіз і контроль в системі управління видатками в закладах освіти», можна зробити висновки:

1. Видатки закладів освіти є основним інструментом реалізації державної політики у сфері освіти. Вони забезпечують фінансування освітнього процесу, розвиток матеріально-технічної бази, кадрове забезпечення та інші ключові напрями діяльності. Система управління видатками в освітній сфері функціонує через поєднання державного та місцевого фінансування, власних надходжень і міжнародних програм, що дозволяє підтримувати стабільність та цільове використання коштів.

2. Контроль у сфері освіти є багаторівневим і включає попередній, поточний і наступний етапи перевірок, а також поєднує внутрішній (керівництво та бухгалтерія закладів) і зовнішній контроль (органи державного та місцевого управління, Державна казначейська служба, аудиторські органи). Його основними завданнями є забезпечення законності, ефективності, економності та прозорості у використанні коштів. У сучасних умовах особливого значення набуває програмно-цільовий метод фінансування та цифровізація контролю, що дозволяють оцінювати результативність видатків. У системі управління освітніми установами контроль реалізується на кількох рівнях – внутрішньому (у межах самого закладу) та зовнішньому (з боку органів управління, казначейства, аудиту, ревізійних служб). Особливістю контролю у сфері освіти є його багаторівнева організація, наявність різних форм (попередній, поточний, наступний), а також постійний моніторинг дотримання фінансових нормативів та результативності видатків.

3. Дослідження довело, що нормативно-правова база у сфері освіти формується на кількох рівнях: від Конституції України та Бюджетного кодексу до галузевих законів і підзаконних актів, які регламентують організацію бухгалтерського обліку, аналізу та контролю видатків у закладах освіти.

Національні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі та інструкції Мінфіну забезпечують єдині правила ведення обліку, тоді як акти з питань внутрішнього аудиту й казначейського обслуговування визначають механізми контролю. Водночас нормативна база потребує оновлення з урахуванням викликів цифровізації та підвищення автономії освітніх установ.

4. Організація обліку в освітніх закладах базується на принципах єдиної облікової політики, централізованого ведення бухгалтерського обліку та суворого дотримання казначейських вимог. У випадку Управління освіти Надвірнянської міської ради застосовується централізована бухгалтерія, що дозволяє стандартизувати облікові процеси та зменшити адміністративні витрати. Водночас виявлено певні недоліки, зокрема перевантаженість бухгалтерських служб і дублювання паперового та електронного документообігу.

5. Методика обліку у сфері освіти ґрунтується на Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку в державному секторі та передбачає ведення обліку за єдиним Планом рахунків. Облік здійснюється як у касовому, так і у фактичному вимірі через органи Казначейства, що гарантує прозорість руху коштів. Особлива увага приділяється обліку заробітної плати, комунальних послуг, харчування й підручників. Саме методика визначає якість фінансової звітності, а відтак — можливості ефективного аналізу й контролю.

6. Аналіз дозволив сформулювати ключові напрями вдосконалення облікової системи: цифровізація документообігу, інтеграція з казначейськими сервісами, розширення аналітичних можливостей програмних продуктів і впровадження управлінського обліку поряд із фінансовим. В умовах воєнного стану та обмеженості ресурсів особливо актуальним є створення єдиної електронної бази даних освітніх закладів громади, що дозволить скоротити витрати часу та підвищити прозорість процесів.

7. Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів та Звіт про власний капітал забезпечують комплексне бачення фінансового стану, ліквідності й структури витрат. На основі цих даних можна оцінювати

динаміку доходів і витрат, виявляти резерви оптимізації та формувати обґрунтовані управлінські рішення.

8. Контроль у сфері освіти виконує функцію не лише перевірки законності, а й оцінки результативності використання ресурсів. Його особливістю є багаторівневий характер: від внутрішнього контролю (керівництво, бухгалтерія) до зовнішнього (казначейство, Державна аудиторська служба, громадський контроль). У сучасних умовах особливої ваги набуває цифровізація контрольних процесів і програмно-цільовий метод фінансування, які забезпечують прозорість та орієнтацію на кінцеві результати.

9. Встановлено, що застосування ІТ у фінансовому менеджменті освіти відкриває нові можливості для оптимізації видатків. Використання Big Data та ВІ-технологій дає змогу прогнозувати потреби та моделювати сценарії фінансування, а електронні системи закупівель ProZorro мінімізують корупційні ризики й забезпечують відкритість закупівель. Це дозволяє зменшити фінансові й часові витрати, підвищити прозорість і зміцнити роль обліку та контролю як інформаційної основи управління. В умовах воєнного стану ці інструменти стають ще більш актуальними, оскільки сприяють адаптивності й оперативності прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. 194,3 млрд грн виділено на фінансування освіти і науки у 2025 році. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/news/1943-mlrd-hrn-vydileno-na-finansuvannia-osvity-i-nauky-u-2025-rotsi> (дата звернення: 15.03.2025).
2. Білик М. Державний сектор та методика бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 215 с.
3. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50–51. Ст. 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 08.04.2025).
4. Варналій З. С. Фінансове забезпечення розвитку освіти в Україні: проблеми та перспективи. Економіка України. 2018. № 5. С. 34–45.
5. Верховна Рада ухвалила за основу проект Державного бюджету на 2026 рік. Профспілка працівників освіти і науки України. URL: <https://pon.org.ua/novyny/12328-verkhovna-rada-ukhvalyla-za-osnovu-proiekt-derzhavnogo-budzhetu-na-2026-rik.html> (дата звернення: 10.11.2025).
6. Видатки на освіту. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> (дата звернення: 10.06.2025).
7. Виговська О. А., Мосієнко О. В. Фінансування видатків бюджету на вищу освіту України. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 3 (105). С. 150–158. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-3\(105\)-150-158](https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-150-158) (дата звернення: 18.07.2025).
8. Войтенко В. В. Фінансовий контроль як категорія фінансових відносин у системі державного управління. Економічний вісник Міжрегіональної академії управління персоналом. 2020. № 1. С. 89–95.
9. Гаман П. І., Гаман Н. О. Державне фінансове забезпечення закладів вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи. Вчені записки Університету «КРОК». 2018. № 4 (52). С. 65–70. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu->

krok/article/view/116/132 (дата звернення: 25.02.2025).

10. Глухов В. С. Фінансування освітньої галузі в умовах реформування бюджетної системи України. *Фінанси України*. 2019. № 6. С. 112–120.

11. Голов С. Ф. Облік і фінансова звітність у державному секторі : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 320 с.

12. Гончаренко О. В. Правове регулювання фінансової діяльності закладів освіти в Україні та країнах ЄС: компаративний аналіз. *Право України*. 2021. № 12. С. 71–75.

13. Гончарук Т. В. Організація бухгалтерського обліку в умовах бюджетних обмежень. *Економіка і держава*. 2020. № 5. С. 55–59.

14. Горпиненко М. Роль вищої освіти в інформаційному суспільстві. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2020. Вип. 22. С. 178–184.

15. Гранти на розвиток 2025–2026. Британська Рада в Україні. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/programmes/arts/creative-economy/development-grants-2025-2026> (дата звернення: 05.11.2025).

16. Гринчук О. М. Цифровізація фінансового управління у сфері освіти: виклики для нормативно-правового забезпечення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 2. С. 130–136.

17. Грицай Н. В. Сутність управління бюджетними коштами у сфері освіти в Україні. *Економіка і держава*. 2023. № 2. С. 44–47.

18. Гуменюк О. В. Фінансування освіти в умовах реформування бюджетної системи України. *Економіка та держава*. 2022. № 11. С. 120–124.

19. Д'яконова І. І. Фінансовий контроль у бюджетних установах : монографія. Київ : ДАКККиМ, 2021. 246 с.

20. Данилюк М. О. Фінансова звітність бюджетних установ як інформаційна база управління. *Фінанси, облік і аудит*. 2020. Вип. 36. С. 40–48.

21. Дорошенко І. В. Фінансовий контроль у сфері публічних фінансів: сутність, функції та значення. *Фінанси України*. 2020. № 10. С. 128–135.

22. Дробишева О. А. Управління фінансовими ресурсами закладів освіти в

умовах децентралізації. Фінанси України. 2022. № 4. С. 35–41.

23. Жилко О. В. Облік і контроль фінансового забезпечення бюджетних установ у контексті публічних фінансів. Фінанси України. 2020. № 6. С. 44–49.

24. Жук В. М. Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2019. 328 с.

25. Загірняк Д. М. Розподіл та використання бюджетних коштів у сфері вищої освіти: сучасні виклики. Вісник економіки. 2020. № 2. С. 56–63.

26. Заруцька О. В., Качула С. М. Диверсифікація джерел фінансування освітньої галузі: сучасний стан і перспективи. Економіка і організація управління. 2021. № 2. С. 65–73.

27. Звіт про оцінку бухгалтерського обліку в державному секторі (PULSE) України. The World Bank. URL: <https://cfr.worldbank.org/publications/public-sector-accounting-assessment-pulse-report-ukraine> (дата звернення: 12.09.2025).

28. Ільїна І. П. Державний фінансовий контроль у сфері освіти: нормативні аспекти та сучасні виклики. Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 9. С. 125–128.

29. Калюжна Н. В. Державний фінансовий контроль в Україні: інституційна організація та правове забезпечення. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 87–92.

30. Кириленко О., Малиняк Б. Видатки Державного бюджету України на вищу освіту в світлі запровадження середньострокового планування. Вісник економіки. 2022. Вип. 3. С. 152–168. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.152> (дата звернення: 03.02.2025).

31. Кириленко О. П., Марчук А. А. Програмно-цільовий метод у фінансуванні освіти: проблеми та шляхи удосконалення. Державне управління та місцеве самоврядування. 2021. № 3. С. 78–85.

32. Кліщук М. С. Оптимізація витрат в закладах фахової передвищої освіти: вартісно-орієнтований підхід. Internauka. Серія «Економічні науки». 2021. № 9 (53). С. 22–28.

33. Коваль Н. М. Прозорість публічних фінансів як чинник

демократичного управління освітою. Публічне управління: теорія та практика. 2022. № 3. С. 75–79.

34. Коверник Н. В. Оптимальні шляхи фінансового забезпечення освіти в Україні. Економічний вісник університету. 2015. Вип. 27 (1). С. 178–183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2015_27%281%29_30 (дата звернення: 14.04.2025).

35. Комарчин О. В., Скоропад І. С. Витрати державного бюджету на освіту. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.7. С. 364–369.

36. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 28.05.2025).

37. Кравець В. О. Освітній округ як форма оптимізації мережі закладів освіти в умовах децентралізації. Освітній простір України. 2020. № 2. С. 39–44.

38. Кравченко В. В. Громадський контроль у бюджетному процесі: проблеми та перспективи розвитку. Вісник НАДУ. 2019. № 2. С. 140–145.

39. Кравченко В. І. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі України: сучасний стан та перспективи розвитку. Фінанси України. 2020. № 5. С. 104–112.

40. Кравченко Л. П. Внутрішній фінансовий контроль у бюджетних установах: сутність та проблеми впровадження. Фінанси України. 2020. № 4. С. 89–93.

41. Красільник О. В. Особливості фінансування вищої освіти в Україні. Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. 2014. № 2. С. 58–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV_2014_2_12 (дата звернення: 07.03.2025).

42. Лисяк Л. В. Особливості кошторисного планування видатків закладів загальної середньої освіти та напрями його вдосконалення. Бізнес Інформ. 2014. № 12. С. 416–420. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_12_62 (дата звернення: 20.06.2025).

43. Лутовий В. В. Управління фінансовими потоками у сфері освіти: проблеми та перспективи. Фінансовий простір. 2020. № 4. С. 41–49.

44. Мирошниченко І. В. Централізація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: переваги та недоліки. Фінанси, облік і аудит. 2019. Вип. 33. С. 120–128.

45. Михайлова І. В. Нормативно-правове регулювання фінансового забезпечення сфери освіти в Україні. Економіка та держава. 2020. № 10. С. 47–50.

46. Мовчан Н. В. Роль територіальних громад у фінансуванні освіти в умовах децентралізації. Державне управління та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 1 (48). С. 75–82.

47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11#Text> (дата звернення: 16.07.2025).

48. Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja> (дата звернення: 11.08.2025).

49. Нападовська Л. В. Облік у бюджетних установах : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 384 с.

50. Онищенко О. М. Інвестиції в освіту як індикатор соціально-економічного розвитку держави. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2021. Вип. 45. С. 86–89.

51. Освіта – найменш оплачувана сфера в Україні у 2025 році. School Life. URL: <https://www.schoollife.org.ua/osvita-najmensh-oplachuvana-sfera-v-ukrayini-u-2025-rotsi/> (дата звернення: 19.09.2025).

52. Оцінювання видатків на вищу освіту на основі прогнозів соціально-економічного розвитку України. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/> (дата звернення: 02.02.2025).

53. Палій О. О. Бюджетна вертикаль у сфері освіти: проблеми та

перспективи реформування. Економіка та держава. 2022. № 6. С. 49–53.

54. Пархоменко О. В. Бухгалтерський облік у державному секторі: проблеми та напрями розвитку. Фінанси України. 2019. № 6. С. 42–50.

55. Пархоменко Т. М. Цифровізація бюджетного процесу як інструмент ефективного фінансування освіти. Інноваційна економіка. 2023. № 2. С. 63–66.

56. Петренко Л. В. Проблеми електронного документообігу в публічному секторі: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та держава. 2021. № 7. С. 85–89.

57. Підгорний А. І. Оптимізація механізмів фінансування вищої освіти в Україні. Економіка та держава. 2019. № 12. С. 92–97.

58. Піхоцький В. Ф. Фінансовий контроль як одна з найважливіших функцій державного управління. Наукові записки. Серія «Економіка». 2010. № 15. С. 63–71.

59. Попович Л. М. Економічна ефективність використання бюджетних коштів у системі вищої освіти. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 10. С. 101–109.

60. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за видатками : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13#Text> (дата звернення: 24.10.2025).

61. Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів : Наказ Міністерства фінансів України від 21.12.2022 № 687. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0322-23#Text> (дата звернення: 17.05.2025).

62. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення: 16.09.2025).

63. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 № 568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text> (дата звернення: 29.07.2025).

64. Про затвердження оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2021 рік : Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.01.2021 № 30. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-operativnogo-planu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-na-2021-rik> (дата звернення: 17.08.2025).

65. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text> (дата звернення: 16.10.2025).

66. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2021 № 247. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.11.2025).

67. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2025).

68. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 17.05.2025).

69. Про розподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами у 2024 році : Методичні рекомендації / Міністерство фінансів України. Київ, 2023. 24 с.

70. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 02.07.2025).

71. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text> (дата звернення:

14.07.2025).

72. Савченко І., Чумак О. Аналіз фінансового забезпечення закладів вищої освіти в умовах збройної агресії в Україні. Освітня аналітика України. 2024. № 6 (32). С. 64–80.

73. Сафонова Л. П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 272 с.

74. Свірко С. Є. Бухгалтерський облік у державному секторі : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2018. 212 с.

75. Серeda X. Електронний документообіг наукових установ галузі освіти у контексті «цифровізації». ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718587/1/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_19_2019.pdf (дата звернення: 18.08.2025).

76. Статистика зарплат. Work.ua. URL: <https://www.work.ua/en/salary/> (дата звернення: 19.09.2025).

77. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2024 року: затв. 19.12.2019. URL: http://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/01/strat_plan_mon_2024.pdf (дата звернення: 16.02.2025).

78. Тарасенко І. О. Оптимізація витрат в закладах фахової передвищої освіти. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». 2021. № 9 (53). С. 22–28.

79. Тельнова Г. Підсистема контролінгу в системі фінансового менеджменту підприємства. Галицький економічний вісник. 2012. № 4. С. 140–147.

80. Тоцька О. Л., Титаренко І. О. Фінансування освіти України з бюджетів різних рівнів в умовах війни. Освітня аналітика України. 2023. № 3 (24). С. 34–44. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/3_Totska_Tytarenko_324_2023_34-44.pdf (дата звернення: 03.03.2025).

81. Управління освіти Надвірнянської міської ради. Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/c/43966794> (дата звернення: 18.09.2025).
82. Уряд спрямує на українську освіту 170 млрд грн. The Page. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/uryad-spryamuye-na-ukrayinsku-osvitu-170-mlrd-grn> (дата звернення: 12.04.2025).
83. Усик В. О. Проблеми та напрями удосконалення фінансування вищої освіти в Україні. Фінанси, облік і аудит. 2020. Вип. 37. С. 144–151.
84. Фаріон О. С. Облік у бюджетних установах: теорія і практика. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 178 с.
85. Федосов В. М. Фінансовий контроль у державному секторі: теорія і практика : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2016. 256 с.
86. Фінансування освіти у Держбюджеті на 2026 рік. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/news/derzhbiudzhethet-2026-na-osvitu-ta-nauku-peredbacheno-rekordni-285-mlrd-hrn> (дата звернення: 08.10.2025).
87. Чернега В. В., Балтак І. М. Видатки на освіту і науку як інструмент суспільного розвитку. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 60. 5 с.
88. Шашкевич О. Л. Фінансові ресурси вищих навчальних закладів: оптимізація формування та ефективність використання : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. 2008. 177 с.
89. Швецова Г. Д. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку бюджетних установ в умовах реформування державного сектору. Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 1. С. 100–103.
90. Юрій С. І. Бюджетна політика у сфері освіти в умовах децентралізації. Фінанси України. 2020. № 4. С. 101–106.
91. Юрчак Т. І. Бюджетне фінансування закладів освіти в умовах реформування бюджетної системи України. Фінанси України. 2021. № 5. С. 119–124.
92. Яковенко І. П. Внутрішній фінансовий контроль в бюджетних установах: теорія і методика : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 152 с.

93. Anthony R. N. Essentials of Accounting in Public Sector. New York : Pearson, 2014. 210 p.

94. Brummell J., Hopwood R. Public Sector Accounting and Accountability. London : Routledge, 2018. 184 p.

95. Horváth P. Controlling. 13th ed. München : Vahlen, 2016. 896 p.

96. International Renaissance Foundation. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_Renaissance_Foundation (дата звернення: 01.07.2025)

97. Smith R., Lynch T. D. Public Budgeting in America. Pearson/Prentice Hall, 2004. Київ, 2010.

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансові результати Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2022 рік

Зведений звіт

Додаток 2
до Наказу про затвердження (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Позитивна фінансова звітність»

Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
	2023	01	01
за СДРПОУ	43966794		
за КАТОТТГ	UA26120070010010041		
за КОПФГ	420		
за КОДУ	01009		
за КВЕД	84.12		

Установа	Управління освіти Надвірнянської міської ради
Територія	Надвірня
Організаційно-правова форма господарювання	Орган місцевого самоврядування
Орган державного управління	Міські, районні у містах ради та їх виконавчі органи
Вид економічної діяльності	Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування
Одиниця виміру: грн	
Періодичність: річна	

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ за 2022 рік

Форма №2-дс

І. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
ДОХОДИ			
<i>Доходи від обмінних операцій</i>		-	-
Бюджетні асигнування	2010	276874276	265553138
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	1191077	1957170
Доходи від продажу активів	2030	4216	29096
Фінансові доходи	2040	-	-
Інші доходи від обмінних операцій	2050	14904	6229
Усього доходів від обмінних операцій	2080	278084473	267545633
<i>Доходи від необмінних операцій</i>			
Податкові надходження	2090	-	-
Неподаткові надходження	2100	-	-
Трансферти	2110	-	-
Надходження до державних цільових фондів	2120	-	-
Інші доходи від необмінних операцій	2130	409539	160633
Усього доходів від необмінних операцій	2170	409539	160633
Усього доходів	2200	278494012	267706266
ВИТРАТИ			
<i>Витрати за обмінними операціями</i>		-	-
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	278903816	267857553
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	1784170	2479224
Витрати з продажу активів	2230	-	-
Фінансові витрати	2240	-	-

Продовження додатку А

Інші витрати за обмінними операціями	2250	5740	20298
Усього витрат за обмінними операціями	2290	280693726	270357075
Витрати за необмінними операціями			
Трансферти	2300	-	-
Інші витрати за необмінними операціями	2310	549983	432063
Усього витрат за необмінними операціями	2340	549983	432063
Усього витрат	2380	281243709	270789138
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	-2749697	-3082872

II. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Загальнодержавні функції	2420	-	-
Оборона	2430	-	-
Громадський порядок, безпека та судова влада	2440	-	-
Економічна діяльність	2450	-	-
Охорона навколишнього природного середовища	2460	-	-
Житлово-комунальне господарство	2470	-	-
Охорона здоров'я	2480	-	-
Духовний та фізичний розвиток	2490	-	-
Освіта	2500	281243709	270789138
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2510	-	-
УСЬОГО:	2520	281243709	270789138

III. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ)

Стаття	Код рядка	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
		план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (граф 4 мінус графа 3)	план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (граф 7 мінус графа 6)
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ							
Податкові надходження	2538	-	-	-	-	-	-
Неподаткові надходження	2540	-	-	-	-	-	-
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2541	-	-	-	-	-	-
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	2542	-	-	-	-	-	-
Інші неподаткові надходження	2543	-	-	-	-	-	-
Важелі надходження бюджетних установ	2544	-	-	-	-	-	-
Доходи від операцій з капіталом	2550	-	-	-	-	-	-
Офіційні трансферти, з них:	2560	-	-	-	-	-	-
від органів державного управління	2561	-	-	-	-	-	-
Цільові фонди	2570	-	-	-	-	-	-
Надходження державних цільових фондів	2580	-	-	-	-	-	-
Надходження Пенсійного фонду України	2581	-	-	-	-	-	-

Продовження додатку А

Надходження Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	2582	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду соціального страхування України	2583	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	2590	-	-	-	-	-	-
Усього доходів	2600	-	-	-	-	-	-
ВИТРАТИ							
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2610	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2620	-	-	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2630	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти, з них:	2640	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2641	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2650	-	-	-	-	-	-
Інші поточні видатки	2660	-	-	-	-	-	-
Нерозподілені видатки	2670	-	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	2680	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти, з них:	2690	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2691	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	2700	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	2710	-	-	-	-	-	-
Усього витрат	2780	-	-	-	-	-	-
Профінансування за звітний період	2790	-	-	-	-	-	-

IV. ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ ЗА ОБМІННИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2820	208296963	202951703
Відрахування на соціальні заходи	2830	45919925	44531851
Матеріальні витрати	2840	21523888	18538951
Амортизація	2850	4947210	4314272
Інші витрати	2860	5740	20298
Усього	2890	280693726	270357075

Керівник (посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮКГоловний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)Оксана ЯВІРНИЦЬКА

Звіт про фінансові результати Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2023 рік

		до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подача фінансової звітності»		
		Дата (рік, місяць, число)		
Установа	Управління освіти Надвірнянської міської ради	за ЄДРПОУ	КОДИ	
Територія	Надвірна	за КАТОТТГ	2024	01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Орган місцевого самоврядування	за КОПФГ	43966794	
Орган державного управління	Міські, районні у містах ради та їх виконавчі органи	за КОДУ	UA26120070010010041	
Вид економічної діяльності	Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування	за КВЕД	420	
Одиниця виміру: грн			01009	
Періодичність: річна			84.12	

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ за 2023 рік

Форма №2-де

І. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
ДОХОДИ			
<i>Доходи від обмінних операцій</i>		-	-
Бюджетні асигнування	2010	286291327	276874276
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	2778050	1191077
Доходи від продажу активів	2030	2878	4216
Фінансові доходи	2040	-	-
Інші доходи від обмінних операцій	2050	10434	14904
Усього доходів від обмінних операцій	2080	289082689	278084473
<i>Доходи від необмінних операцій</i>			
Податкові надходження	2090	-	-
Неподаткові надходження	2100	-	-
Трансферти	2110	-	-
Надходження до державних цільових фондів	2120	-	-
Інші доходи від необмінних операцій	2130	1378724	409539
Усього доходів від необмінних операцій	2170	1378724	409539
Усього доходів	2200	290461413	278494012
ВИТРАТИ			
<i>Витрати за обмінними операціями</i>		-	-
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	289404650	278903816
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	3169937	1784170
Витрати з продажу активів	2230	-	-
Фінансові витрати	2240	-	-

Продовження додатку Б

Інші витрати за обмінними операціями	2250	64362	5740
Усього витрат за обмінними операціями	2290	292638949	280693726
Витрати за необмінними операціями			
Трансфери	2300	-	-
Інші витрати за необмінними операціями	2310	895886	549983
Усього витрат за необмінними операціями	2340	895886	549983
Усього витрат	2380	293534835	281243709
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	-3073422	-2749697

II. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Загальнодержавні функції	2420	-	-
Оборона	2430	-	-
Громадянський порядок, безпека та судові влади	2440	-	-
Економічна діяльність	2450	-	-
Охорона навколишнього природного середовища	2460	-	-
Життєво-комунікативне господарство	2470	-	-
Охорона здоров'я	2480	-	-
Духовний та фізичний розвиток	2490	-	-
Освіта	2500	293534835	281243709
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2510	-	-
УСЬОГО:	2520	293534835	281243709

III. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ)

Стаття	Код рядка	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
		план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 4 мінус графа 3)	план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 7 мінус графа 6)
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ							
Податкові надходження	2530	-	-	-	-	-	-
Неподаткові надходження	2540	-	-	-	-	-	-
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2541	-	-	-	-	-	-
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	2542	-	-	-	-	-	-
Інші неподаткові надходження	2543	-	-	-	-	-	-
Власні надходження бюджетних установ	2544	-	-	-	-	-	-
Доходи від операцій з капіталом	2550	-	-	-	-	-	-
Офіційні трансфери, з них:	2560	-	-	-	-	-	-
від органів державного управління	2561	-	-	-	-	-	-
Цільові фонди	2570	-	-	-	-	-	-
Надходження державних підприємств	2580	-	-	-	-	-	-
Надходження Пенсійного фонду України	2581	-	-	-	-	-	-

Продовження додатку Б

Надходження Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	2582	-	-	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду соціального страхування України	2583	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	2590	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього доходів	2600	-	-	-	-	-	-	-	-
ВИТРАТИ									
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2610	-	-	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2620	-	-	-	-	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2630	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти, з них:	2640	-	-	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2641	-	-	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2650	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні видатки	2660	-	-	-	-	-	-	-	-
Нерозподілені видатки	2670	-	-	-	-	-	-	-	-
Предбання основного капіталу	2680	-	-	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти, з них:	2690	-	-	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2691	-	-	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	2700	-	-	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	2710	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього витрат	2780	-	-	-	-	-	-	-	-
Профіцит/дефіцит за звітний період	2790	-	-	-	-	-	-	-	-

IV. ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ ЗА ОБМІННИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2820	205323493	208296963
Відрахування на соціальні заходи	2830	45329006	45919925
Матеріальні витрати	2840	35695076	21523888
Амортизація	2850	6227012	4947210
Інші витрати	2860	64362	5740
Усього	2890	292638949	280693726

Керівник (посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮКГоловний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)Оксана ЯВІРНИЦЬКА

Звіт про фінансові результати Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2024 рік

Зведений звіт

Додаток 2 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Положення фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2025	01	01
43966794		
UA26120070010010041		
420		
01009		
84.12		

Установа

Територія

Організаційно-правова форма господарювання

Орган державного управління

Вид економічної діяльності

Одиниця виміру: грн

Періодичність: річна

Управління освіти Надвірнянської міської ради

Надвірна

Орган місцевого самоврядування

Міські, районні у містах ради та їх виконавчі органи

Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КОДУ

за КВЕД

ЗВІТ

ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за 2024 рік

Форма №2-дс

І. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
ДОХОДИ			
Доходи від обмінних операцій		-	-
Бюджетні асигнування	2010	324151437	286291327
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	2020	2500557	2778050
Доходи від продажу активів	2030	5667	2878
Фінансові доходи	2040	-	-
Інші доходи від обмінних операцій	2050	12099	10434
Усього доходів від обмінних операцій	2080	326669760	289082689
Доходи від необмінних операцій			
Податкові надходження	2090	-	-
Неподаткові надходження	2100	-	-
Трансфerti	2110	-	-
Надходження до державних цільових фондів	2120	-	-
Інші доходи від необмінних операцій	2130	250605	1378724
Усього доходів від необмінних операцій	2170	250605	1378724
Усього доходів	2200	326920365	290461413
ВИТРАТИ			
Витрати за обмінними операціями		-	-
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	332120892	289404650
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	3258384	3169937
Витрати з продажу активів	2230	-	-
Фінансові витрати	2240	-	-

Продовження додатку В

Інші витрати за обмінними операціями	2250	104010	64362
Усього витрат за обмінними операціями	2290	335483286	292638949
Витрати за необмінними операціями			
Трансферти	2300	-	-
Інші витрати за необмінними операціями	2310	801507	895886
Усього витрат за необмінними операціями	2340	801507	895886
Усього витрат	2380	336284793	293534835
Профіцит/дефіцит за звітний період	2390	-9364428	-3073422

II. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Загальнодержавні функції	2420	-	-
Оборона	2430	-	-
Громадський порядок, безпека та судова влада	2440	-	-
Економічна діяльність	2450	-	-
Охорона навколишнього природного середовища	2460	-	-
Житлово-комунальне господарство	2470	-	-
Охорона здоров'я	2480	-	-
Духовний та фізичний розвиток	2490	-	-
Освіта	2500	336284793	293534835
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2510	-	-
УСЬОГО:	2520	336284793	293534835

III. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ)

Стаття	Код рядка	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
		план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 4 мінус графа 3)	план на звітний рік із урахуванням змін	фактична сума виконання за звітний період	різниця (графа 7 мінус графа 6)
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ							
Податкові надходження	2530	-	-	-	-	-	-
Неподаткові надходження	2540	-	-	-	-	-	-
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2541	-	-	-	-	-	-
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	2542	-	-	-	-	-	-
Інші неподаткові надходження	2543	-	-	-	-	-	-
Власні надходження бюджетних установ	2544	-	-	-	-	-	-
Доходи від операцій з капіталом	2550	-	-	-	-	-	-
Офіційні трансферти, з них:	2560	-	-	-	-	-	-
від органів державного управління	2561	-	-	-	-	-	-
Цільові фонди	2570	-	-	-	-	-	-
Надходження державних цільових фондів	2580	-	-	-	-	-	-
Надходження Пенсійного фонду України	2581	-	-	-	-	-	-



Продовження додатку В

Надходження Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	2582	-	-	-	-	-	-
Надходження Фонду соціального страхування України	2583	-	-	-	-	-	-
Інші надходження	2590	-	-	-	-	-	-
Усього доходів	2600	-	-	-	-	-	-
ВИТРАТИ							
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2610	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2620	-	-	-	-	-	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2630	-	-	-	-	-	-
Поточні трансфери, з них:	2640	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2641	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2650	-	-	-	-	-	-
Інші поточні видатки	2660	-	-	-	-	-	-
Нерозподілені видатки	2670	-	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	2680	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансфери, з них:	2690	-	-	-	-	-	-
органам державного управління інших рівнів	2691	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	2700	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	2710	-	-	-	-	-	-
Усього витрат	2780	-	-	-	-	-	-
Профіцит/дефіцит за звітний період	2790	-	-	-	-	-	-

IV. ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ ЗА ОБМІННИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2820	235530161	205323493
Відрахування на соціальні заходи	2830	51850347	45329006
Матеріальні витрати	2840	42768241	35695076
Амортизація	2850	5230527	6227012
Інші витрати	2860	104010	64362
Усього	2890	335483286	292638949

Керівник (посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮК

Головний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)

Наталія ТУМАКОВА



Баланс Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2023 рік

Заявлений звіт

Додаток Г

до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку з державною системою 101 «Положення фінансової звітності»

КОДИ		
2023	01	01
43966794		
UA26120070010010041		
420		
01009		
84.12		

Установа

Територія

Організаційно-правова форма господарювання

Орган державного управління

Вид економічної діяльності

Одиниця виміру: грн

Періодичність: річна

Управління освіти Надвірнянської міської ради

Надвірня

Орган місцевого самоврядування

Міські, районні у містах ради та їх виконавчі органи

Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування

за ЄДРПОУ

за КАТОПГ

за КОПФГ

за КОДУ

за КВЕД

БАЛАНС

на 01 січня 2023 року

Форма №1-дс

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
<i>Основні засоби:</i>	1000	52668029	52770698
<i>первісна вартість</i>	1001	86544111	91543950
<i>знос</i>	1002	33876082	38773252
<i>Інвестиційна нерухомість:</i>	1010	-	-
<i>первісна вартість</i>	1011	-	-
<i>знос</i>	1012	-	-
<i>Нематеріальні активи:</i>	1020	-	-
<i>первісна вартість</i>	1021	-	-
<i>накопичена амортизація</i>	1022	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	2399040	226146
<i>Довгострокові біологічні активи:</i>	1040	-	-
<i>первісна вартість</i>	1041	-	-
<i>накопичена амортизація</i>	1042	-	-
Запаси	1050	4637329	6094078
Виробництво	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	59704398	59090922
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-
<i>Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:</i>	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
<i>Поточна дебіторська заборгованість:</i>			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	15745	8507



Продовження додатку Г

за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	774992	940262
за розрахунками із соціального страхування	1140	242037	53760
за внутрішніми розрахунками	1145	972630	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	67538	67691
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>			
національній валюті, у тому числі в:	1160	295509	301481
касї	1161	-	-
казначействї	1162	295509	301481
установах банків	1163	-	-
дорозї	1164	-	-
іноземній валюті	1165	-	-
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
рахунках в установах банків, у тому числі в:	1175	-	-
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	2368451	1371701
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	62072849	60462623

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	86201284	91090177
Капітал у дооцінках	1410	-	-
Фінансовий результат	1420	-27852007	-31126731
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	2399040	226146
Усього за розділом I	1495	60748317	60189592
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
за платежами до бюджету	1540	47775	11350
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	374	130861
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	-	-
за розрахунками з оплати праці	1560	194325	42410
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	972630	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	109428	88410
за цінними паперами	1576	-	-



Продовження додатку Г

Усього за розділом II	1595	1324532	273031
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-
БАЛАНС	1800	62072849	60462623

Керівник (посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮКГоловний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)Оксана ЯВІРНИЦЬКА

Додаток Д

Баланс Управління освіти Надвірнянської міської ради за 2023 рік

Знакості: звіт

Додаток 1 до Наказового положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Підстанта фінансової звітності»

Установа

Територія

Організаційно-правова форма господарювання

Орган державного управління

Вид економічної діяльності

Одиниця виміру: грн

Періодичність: річна

Управління освіти Надвірнянської міської ради

Надвірня

Орган місцевого самоврядування

Міські, районні у містах ради та їх виконавчі органи

Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КОДУ

за КВЕД

КОДИ		
2024	01	01
43966794		
UA26120070010010041		
420		
01009		
84.12		

БАЛАНС

на 01 січня 2024 року

Форма №1-дс

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	52770698	68455791
первісна вартість	1001	91543950	113782445
знос	1002	38773252	45326654
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	226146	1128490
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	6094078	8625420
Виробництво	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	59090922	78209701
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	8507	-

Продовження додатку Д

за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	940262	890086
за розрахунками із соціального страхування	1140	53760	35485
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	67691	147659
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>			
<i>національній валюті, у тому числі в:</i>	<i>1160</i>	<i>301481</i>	<i>655931</i>
касі	1161	-	-
казначействі	1162	301481	655931
установах банків	1163	-	-
дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	-	-
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
<i>рахунках в установах банків, у тому числі в:</i>	<i>1175</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	1371701	1729161
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	60462623	79938862

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	91090177	104368064
Капітал у дооцінках	1410	-	8480650
Фінансовий результат	1420	-31126731	-34157278
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	226146	1128490
Усього за розділом I	1495	60189592	79819926
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
за платежами до бюджету	1540	11350	7018
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	130861	-
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	-	-
за розрахунками з оплати праці	1560	42410	29179
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	177
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	88410	82562
за цінними паперами	1576	-	-

Продовження додатку Д

<i>Усього за розділом II</i>	<i>1595</i>	<i>273031</i>	<i>118936</i>
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-
БАЛАНС	1800	60462623	79938862

Керівник (посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮК

Головний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)

Оксана ЯВІРНИЦЬКА



Зелений звіт

Додаток І
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Положення фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2025	01	01
43966794		
UA26120070010010041		
420		
01009		
84.12		

Установа

Управління освіти Надвірнянської міської ради

за ЄДРПОУ

Територія

Надвірна

за КАТОТТГ

Організаційно-правова форма господарювання

Орган місцевого самоврядування

за КОПФГ

Орган державного управління

Міські, районні у містах ради та їх виконавчі органи

за КОДУ

Вид економічної діяльності

Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування

за КВЕД

Одиниця виміру: грн

Періодичність: річна

БАЛАНС

на 01 січня 2025 року

Форма №1-дс

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Основні засоби:	1000	68455791	71539461
первісна вартість	1001	113782445	122096585
знос	1002	45326654	50557124
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	-	-
Нематеріальні активи:	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1030	1128490	1949568
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-
первісна вартість	1041	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-
Запаси	1050	8625420	7553408
Виробництво	1060	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	78209701	81042437
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-
Поточна дебіторська заборгованість:			
за розрахунками з бюджетом	1120	-	-
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	-	67548

Продовження додатку Е

за наданими кредитами	1130	-	-
за виданими авансами	1135	890086	832156
за розрахунками із соціального страхування	1140	35485	67863
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	147659	101827
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>			
<i>національній валюті, у тому числі в:</i>	<i>1160</i>	<i>655931</i>	<i>632851</i>
касi	1161	-	-
казначействi	1162	655931	632851
установах банків	1163	-	-
дорозі	1164	-	-
іноземній валюті	1165	-	-
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>			
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-
<i>рахунках в установах банків, у тому числі в:</i>	<i>1175</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
національній валюті	1176	-	-
іноземній валюті	1177	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-
Усього за розділом II	1195	1729161	1702245
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	-	-
БАЛАНС	1300	79938862	82744682

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ			
Внесений капітал	1400	104368064	120123411
Капітал у дооцінках	1410	8480650	-
Фінансовий результат	1420	-34157278	-42632042
Капітал у підприємствах	1430	-	-
Резерви	1440	-	-
Цільове фінансування	1450	1128490	1949568
Усього за розділом I	1495	79819926	79440937
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>			
за цінними паперами	1500	-	-
за кредитами	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-
<i>Поточні зобов'язання:</i>			
за платежами до бюджету	1540	7018	4113
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	-	3084389
за кредитами	1550	-	-
за одержаними авансами	1555	-	-
за розрахунками з оплати праці	1560	29179	63750
за розрахунками із соціального страхування	1565	177	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	82562	151493
за цінними паперами	1576	-	-

Продовження додатку Е

сього за розділом II	1595	118936	3303745
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-
БАЛАНС	1800	79938862	82744682

Керівник (посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮКГоловний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання
обов'язків бухгалтерської служби)Наталія ГУМАКОВА

Додаток І
до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками
та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами
загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного
страхування
(пункт 1 розділу II)

Звіт
про надходження та використання коштів загального фонду
(форма N 2м)
за 2024 рік

Установа *Управління освіти Надвірнянської міської ради* за СДРПОУ
Територія *Надвірня* за КАТОТТГ
Організаційно-правова форма господарювання *Орган місцевого самоврядування* за КОПФГ
Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету -
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету -
Код та назва типової відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів **006 - Орган з питань освіти і науки**
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (код та назва Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів) **0611021 - Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти за рахунок коштів місцевого бюджету**

КОДИ
43966794
UA26120070010010041
420

Періодичність: річна
Одиниця виміру: грн. коп.

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік	Затверджено на звітний період (рік)	Залишок на початок звітного року	Надійшло коштів за звітний період (рік)	Касові за звітний період (рік)	Залишок на кінець звітного періоду (року)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Видатки та надання кредитів - усього	X	010	46474710,00	46474710,00	-	44495874,62	44495874,62	-
у тому числі:								
Поточні видатки	2000	020	46474710,00	-	-	44495874,62	44495874,62	-
<i>Оплата праці і нарахування на заробітну плату</i>	<i>2100</i>	<i>030</i>	<i>27970854,00</i>	-	-	<i>27969515,82</i>	<i>27969515,82</i>	-
<i>Оплата праці</i>	<i>2110</i>	<i>040</i>	<i>22836630,00</i>	<i>22836630,00</i>	-	<i>22836005,63</i>	<i>22836005,63</i>	-
<i>Заробітна плата</i>	<i>2111</i>	<i>050</i>	<i>22836630,00</i>	-	-	<i>22836005,63</i>	<i>22836005,63</i>	-
<i>Грошове забезпечення військовослужбовців</i>	<i>2112</i>	<i>060</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Суддівська винагорода</i>	<i>2113</i>	<i>070</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Нарахування на оплату праці</i>	<i>2120</i>	<i>080</i>	<i>5134224,00</i>	<i>5134224,00</i>	-	<i>5133510,19</i>	<i>5133510,19</i>	-
<i>Використання товарів і послуг</i>	<i>2200</i>	<i>090</i>	<i>18183116,00</i>	-	-	<i>16207707,43</i>	<i>16207707,43</i>	-
<i>Предмети, матеріали, обладнання та інвентар</i>	<i>2210</i>	<i>100</i>	<i>1610400,00</i>	-	-	<i>1609479,53</i>	<i>1609479,53</i>	-



Продовження додатку Є

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2220	110	400,00	400,00	-	-	-	-
Продукти харчування	2230	120	5586350,00	5586350,00	-	4857800,00	4857800,00	-
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	130	942700,00	-	-	942050,86	942050,86	-
Видатки на відрядження	2250	140	-	-	-	-	-	-
Видатки та заходи спеціального призначення	2260	150	-	-	-	-	-	-
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	160	10039716,00	10039716,00	-	8794892,04	8794892,04	-
Оплата теплопостачання	2271	170	4020000,00	-	-	3142820,00	3142820,00	-
Оплата водопостачання та водовідведення	2272	180	209939,00	-	-	193361,86	193361,86	-
Оплата електроенергії	2273	190	2119044,00	-	-	1826536,15	1826536,15	-
Оплата природного газу	2274	200	2661691,00	-	-	2603150,09	2603150,09	-
Оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг	2275	210	1029042,00	-	-	1029023,94	1029023,94	-
Оплата енергосервісу	2276	220	-	-	-	-	-	-
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	2280	230	3550,00	-	-	3485,00	3485,00	-
Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм	2281	240	-	-	-	-	-	-
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	2282	250	3550,00	3550,00	-	3485,00	3485,00	-
Обслуговування боргових зобов'язань	2400	260	-	-	-	-	-	-
Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань	2410	270	-	-	-	-	-	-
Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань	2420	280	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти	2600	290	-	-	-	-	-	-
Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	2610	300	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	2620	310	-	-	-	-	-	-
Поточні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	2630	320	-	-	-	-	-	-
Соціальне забезпечення	2700	330	311700,00	311700,00	-	311240,00	311240,00	-
Виплата пенсій і допомоги	2710	340	-	-	-	-	-	-
Стипендії	2720	350	123000,00	-	-	123000,00	123000,00	-
Інші виплати населенню	2730	360	188700,00	-	-	188240,00	188240,00	-
Інші поточні видатки	2800	370	9040,00	-	-	7411,37	7411,37	-
Капітальні видатки	3000	380	-	-	-	-	-	-
Придбання основного капіталу	3100	390	-	-	-	-	-	-
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3110	400	-	-	-	-	-	-
Капітальне будівництво (придбання)	3120	410	-	-	-	-	-	-



Продовження додатку Є

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Капітальне будівництво (придбання) житла	3121	420	-	-	-	-	-	-
Капітальне будівництво (придбання) інших об'єктів	3122	430	-	-	-	-	-	-
<i>Капітальний ремонт</i>	<i>3130</i>	<i>440</i>	-	-	-	-	-	-
Капітальний ремонт житлового фонду (приміщень)	3131	450	-	-	-	-	-	-
Капітальний ремонт інших об'єктів	3132	460	-	-	-	-	-	-
<i>Реконструкція та реставрація</i>	<i>3140</i>	<i>470</i>	-	-	-	-	-	-
Реконструкція житлового фонду (приміщень)	3141	480	-	-	-	-	-	-
Реконструкція та реставрація інших об'єктів	3142	490	-	-	-	-	-	-
Реставрація пам'яток культури, історії та архітектури	3143	500	-	-	-	-	-	-
<i>Створення державних запасів і резервів</i>	<i>3150</i>	<i>510</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Придбання землі та нематеріальних активів</i>	<i>3160</i>	<i>520</i>	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти	3200	530	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	3210	540	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів	3220	550	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	3230	560	-	-	-	-	-	-
Капітальні трансферти населенню	3240	570	-	-	-	-	-	-
Внутрішнє кредитування	4100	580	-	-	-	-	-	-
<i>Надання внутрішніх кредитів</i>	<i>4110</i>	<i>590</i>	-	-	-	-	-	-
Надання кредитів органам державного управління інших рівнів	4111	600	-	-	-	-	-	-
Надання кредитів підприємствам, установам, організаціям	4112	610	-	-	-	-	-	-
Надання інших внутрішніх кредитів	4113	620	-	-	-	-	-	-
Зовнішнє кредитування	4200	630	-	-	-	-	-	-
<i>Надання зовнішніх кредитів</i>	<i>4210</i>	<i>640</i>	-	-	-	-	-	-
Інші видатки	5000	650	X	2562140,00	X	X	X	X



Продовження додатку Є

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нерозподілені видатки	9000	660	-	-	-	-	-	-

¹ Додаються розподілені бюджетні кошти.

Керівник (уповноважена посадова особа)

Тетяна ДЗЕМ'ЮК

Головний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання обов'язків
бухгалтерської служби)

Наталія ТУМАКОВА

" 16 " січня 2025р.



ПОГОДЖЕНО:

Міський голова

_____ Зіновій Андрійович

Затверджено:Начальник управління
освіти Надвірнянської
міської ради

_____ Тетяна Дзем'юк

**Положення про облікову політику
управління освіти Надвірнянської міської ради**

I Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59, Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі – НП(С)БО), затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25.11.2014 №1163, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.04.2014 за № 426/25203, методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11, наказу МФУ «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 28.03.2016р. №394, Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015р. № 922-VIII, плану рахунків бухгалтерського обліку у державному секторі, затвердженого наказом Мінфіну від 31.12.2013р. № 1203, методичних рекомендацій зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків, затверджені наказом МФУ від 21.12.2016р. № 1127 та інших нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та Держказначейства України, які регулюють питання бухгалтерського обліку та звітності, з метою належної організації та удосконалення системи ведення бухгалтерського обліку, складання бюджетної та фінансової звітності.

2. Положення визначає принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

II. Організація ведення бухгалтерського обліку та обліку первинних документів управління освіти Надвірнянської МР.

1. Для обліку записів господарських операцій в облікових регістрах із забезпеченням їх збереження на електронних носіях та в паперовому вигляді застосовується меморіально-ордерна форма бухгалтерського обліку з використанням програмного комплексу «ІС Бухгалтерія». Типові форми меморіальних ордерів та інші облікові регістри для бюджетних установ та порядок їх складання, затверджені наказом Мінфіну від 08.09.2017р. №755. Усі меморіальні ордери підлягають реєстрації у книзі «Журнал-головна».

2. Складання фінансової, бюджетної, податкової та статистичної звітності про фінансово-економічну діяльність управління здійснюється на підставі даних реєстрів бухгалтерського обліку за формами, встановленими відповідними нормативно-правовими актами України.

Бюджетним періодом є календарний рік. Проміжні облікові періоди - квартал, місяць. Звітність за такими періодами складається наростаючим підсумком із початку звітного року.

3. Підставою для відображення операцій в бухгалтерському обліку є первинний документ, який фіксує факт здійснення операцій. Оформлення та подання первинних документів слід здійснювати відповідного до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерстві фінансів України від 24.05.1995 № 88, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.05.1995 за № 168/704 згідно з графіком документообігу. Строки опрацювання, контролю та здавання документів, визначені у графіку документообігу є обов'язковими для усіх працівників управління освіти Надвірнянської МР.

4. Первинні документи складаються в момент здійснення операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Відповідальність за своєчасне і якісне складання документів, передачу їх для відображення в бухгалтерському обліку, за достовірність даних, наведених у документах, несуть особи, які склали та підписали ці документи.

Первинні документи повинні мати такі обов'язкові реквізити: назва документа (форми), дата і місце складання, назва установи, від якої складено документ, зміст та обсяг господарської операції, посади осіб, відповідальних за здійснення господарських операцій і правильність її оформлення, особисті підписи.

5. Для деталізації обліку грошових коштів, матеріальних цінностей, грошових документів, розрахунків використовується план рахунків бухгалтерського обліку у державному секторі, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203, типову кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затвердженої наказом МФУ від 29.12.2015р. № 1219, методичні рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків, затверджених наказом МФУ від 21.12.2016р. № 1127.

6. Для чіткого розмежування видатків бюджетних установ та одержувачів бюджетних коштів за економічними характеристиками операцій, які здійснюються відповідно до функцій держави, застосовують економічну класифікацію видатків бюджету. Застосування кодів економічної класифікації видатків здійснюється згідно з Інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12.03.2012 за № 456/20769. З 01.01.2021 року запрацюють зміни до вищевказаної Інструкції та передбачені наказом Мінфіну від 27.10.2020р. №636.

III. Організація обліку основних засобів, запасів та інших активів

1. У бухгалтерському обліку формування інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи здійснюється відповідно до НП(С)БО 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.11.2010 за №1017/18312 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України 23.01.2015 № 11.

Бухгалтерський облік нематеріальних активів здійснюється відповідно до НП(С)БО 122 «Нематеріальні активи», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.11.2010 за № 1017/18312 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11.

2. До складу основних засобів відносяться матеріальні цінності, вартість яких за одиницю перевищує 6000 грн., до складу малоцінних необоротних активів, термін експлуатації яких перевищує один рік та первісна вартість за одиницю (комплект) яких складає до 6000 гривень включно без урахування податку на додану вартість.

3. Оприбуткування необоротних активів проводиться в гривнях з копійками з обов'язковим складанням акта введення в експлуатацію.

4. Амортизація на основні засоби (крім інших необоротних матеріальних активів), нематеріальних активів нараховується в гривнях з копійками із застосуванням прямолінійного методу. Вартість об'єкта основних засобів розподіляється на систематичній основі протягом строку його корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на річну дату балансу.

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання та введений в експлуатацію.

Для визначення строків корисного використання основних засобів та нематеріальних активів застосовуються Типові строки корисного використання груп основних засобів, які визначені в додатку 1 до Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11.

Термін корисного використання матеріальних активів, які не визначені в Типових строках корисного використання груп основних засобів, визначається комісією установи при їх прийманні та затверджується наказом по управлінні освіти. Амортизація необоротних матеріальних активів нараховується в першому місяці передачі у використання об'єкта необоротних активів у розмірі 50 відсотків його первісної вартості та решта 50 відсотків первісної вартості – у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу).

6. Операції з надходження, руху та вибуття основних засобів та інших необоротних матеріальних активів оформлюються первинними документами, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 13.09.2016р. № 818.

7. Документи аналітичного обліку необоротних активів систематизуються за датами здійснення операцій та заносяться до меморіального ордеру № 9. Для контролю за правильністю бухгалтерських записів за рахунками аналітичного обліку складаються оборотні відомості за кожною групою субрахунків.

8. У бухгалтерському обліку формування інформації про запаси та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності здійснюються відповідно до НП(С)БО «Запаси 123», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.11.2010 за № 1017/18312 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11.

9. В якості визначення одиниці обліку запасів використовується їх найменування.

10. Аналітичний облік запасів ведеться у розрізі матеріально відповідальних осіб, видів запасів, окремо за коштами державного та місцевого бюджетів, загального та спеціального фондів. Синтетичний облік запасів ведеться у грошовій одиниці України. Оборотні відомості з метою перевірки правильності записів у регістрах аналітичного обліку матеріальних цінностей та даних синтетичного обліку складаються за всіма субрахунками.

11. Оприбуткування запасів здійснюється через матеріально-відповідальних осіб.

12. Оцінка запасів при їх вибутті (внаслідок їх використання або при іншому вибутті) здійснюється методом середньозваженої собівартості шляхом ділення сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітної місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітної місяця і одержаних у звітному місяці запасів матеріально відповідальною особою, за якою обліковуються такі запаси, та рівнями аналітичного обліку.

13. Операції з надходження, видачі та списання запасів оформляються первинними документами, які затверджені наказом Держказначейства України «Про затвердження типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ та інструкції про їх складання» від 18.12.2000 № 130, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28.12.2000 за № 962/5183.

14. Для обліку операцій з витрачення матеріалів використовується меморіальний ордер № 13, а для вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів – меморіальний ордер № 10.

IV. Організація обліку коштів, розрахунків, інших активів та зобов'язань.

1. Кошти бюджетної установи обліковуються на рахунках, відкритих в Держказначейській службі України, відповідно до Порядку відкриття та

закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 22.06.2012 № 758, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18.07.2012 за 1206/21518.

2. Після отримання товарів, робіт і послуг відповідно до умов взятого бюджетного зобов'язання приймається рішення про їх оплату та надається до Держказначейської служби України платіжне доручення на здійснення платежу з відповідними підтвердними документами.

3. Списання коштів з рахунків на оплату видатків проводиться відповідно до затвердженого кошторису, за винятком операцій безспірного списання коштів у випадках, установлених чинним законодавством України.

4. Облік операцій з надходження бюджетних асигнувань загального фонду державного та місцевого бюджетів на реєстраційні рахунки управління освіти Надвірнянської МР та здійснення видатків ведеться у меморіальному ордері № 2 в розрізі кодів програмної класифікації. Облік операцій з отримання власних надходжень та інших коштів спеціального фонду державного та місцевого бюджетів, а також перерахування коштів ведеться в меморіальному ордері № 3 відповідно до кодів програмної класифікації.

5. Усі господарські відносини управління освіти з постачальниками товарів, робіт та послуг, покупцями, оформляються договорами. Договори укладаються з урахуванням вимог Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про здійснення державних закупівель».

6. Договори укладаються (крім довгострокових) виключно в межах бюджетних асигнувань, установлених кошторисами. Розрахунки з юридичними та фізичними особами (крім розрахунків з підзвітними особами) за товари, роботи та послуги здійснюються після їх отримання. Попередня оплата товарів, робіт та послуг дозволяється виключно у випадках, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1070 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти».

7. Для обліку операцій з попередньої оплати рахунків постачальників за матеріальні цінності або надані управлінням послуги (відшкодування за телекомунікаційні послуги, тощо), оплата за які очікується в майбутньому, застосовується субрахунок 2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи і послуги». Аналітичний облік розрахунків з дебіторами ведеться в меморіальному ордері № 4.

8. Для обліку операцій по розрахункам за отримані матеріальні цінності та надані послуги застосовується субрахунок 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» та 6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядчиками». Аналітичний облік розрахунків із кредиторами ведеться в меморіальному ордері № 6. Накопичувальні відомості складаються в розрізі кодів економічної класифікації видатків. Записи в них здійснюються позиційним методом – за кожною операцією, що підтверджена відповідним документом (платіжним доручення, рахунком – фактурою тощо).

Операції за розрахунками з дебіторами та кредиторами, що здійснюються за рахунок коштів спеціального фонду, ведуться в окремому ордері.

9. Формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та розкриття їх у фінансовій звітності здійснюються відповідно до вимог НП(С)БО у державному секторі 128 «Зобов'язання», затвердженого наказом Мініфіну України від 24.12.2010 № 1629, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.01.2011 за № 93/18831 та Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.04.2014 № 372, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.04.2014 за № 426/25203.

Облік бюджетних зобов'язань здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.03.2012 за № 419/20732.

10. Управління освіти бере бюджетні зобов'язання та здійснює платежі тільки в межах бюджетних асигнувань, передбачених кошторисами поточного року, враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами Казначейства. Бюджетні зобов'язання за спеціальним фондом бюджету беруться виключно в межах відповідних фактичних надходжень спеціального фонду бюджету. Будь-які бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення.

V. Організація обліку доходів та видатків

1. Забезпечується формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи від обмінних та необмінних операцій, а також її розкриття у фінансовій звітності відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затвердженого наказом Мініфіну від 24.12.2010р. №162

Облік доходів, які в кошторисі відносяться до доходів загального фонду державного бюджету, ведеться на субрахунку 7011 «Бюджетні асигнування». Кошти, отримані по субвенції з місцевого бюджету для державного бюджету на виконання програм соціального – економічного та культурного розвитку регіонів, відображається також по кредиту субрахунку 700 «Бюджетні асигнування».

2. Забезпечується формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати та її розкриття у фінансовій звітності відповідно до Національного положення(стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затвердженого наказом Мініфіну від 18.05.2012р. № 568

Касові видатки відображаються в обліку в момент одержання коштів або перерахування коштів з поточного бюджетного рахунка. Синтетичний облік касових видатків ведеться на рахунок 2313 «Реєстраційні рахунки». Для аналітичного обліку касових видатків використовується Картка аналітичного обліку касових видатків за формою, затверджена наказом Міністерства фінансів України 29.06.2017 року за № 604. За кожним кодом програмної класифікації видатків, за загальним та спеціальним фондами, за кожним видом коштів спеціального фонду складаються окремі картки в розрізі кодів економічної класифікації видатків бюджету.

Фактичні видатки відображаються в обліку в момент здійснення господарських операцій на підставі активів списання, накладних, актів виконаних робіт тощо. Синтетичний облік фактичних видатків ведеться на субрахунках 8011 «Витрати на оплату праці», 8012 «Відрахування на соціальні заходи», 8013 «Матеріальні витрати», 8411 «Інші витрати за обмінними операціями», 8511 «Витрати за необмінними операціями».

Аналітичний облік ведеться в Картці аналітичного обліку фактичних видатків за встановленою формою, затвердженою наказом Міністерства фінансів України 29.06.2017 року №604 (zareєстрованим в Міністерстві юстиції України 24.07.2017 р. за №895/30763), в розрізі кодів економічної класифікації видатків.

За кожним кодом програмної класифікації видатків, за загальним та спеціальним фондами, за кожним видом коштів спеціального фонду складаються окремі картки.

VI. Організація бухгалтерського обліку.

1. Ведення бухгалтерського обліку покладено на централізовану бухгалтерію управління освіти Надвірнянської міської ради, яку очолює головний бухгалтер. Завдання та функціональні обов'язки – головного бухгалтера визначено Типовим положенням про бухгалтерську службу бюджетної установи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59, Положенням про централізовану бухгалтерію управління освіти Надвірнянської МР та посадовими інструкціями затвердженими начальником управління освіти.

2. Головний бухгалтер несе особисту відповідальність перед начальником управління освіти Надвірнянської МР.

За відсутності головного бухгалтера вищезазначені обов'язки покладаються на заступника головного бухгалтера. У разі відсутності з поважних причин головного бухгалтера і заступника головного бухгалтера на іншого працівника, згідно з окремим наказом управління освіти Надвірнянської МР.

4. Заробітна плата працівникам управління освіти Надвірнянської МР нараховується відповідно до Закону України, постанов Кабінету Міністрів України, штатного розпису, наказів управління освіти.

Виплата заробітної плати працівникам за першу половину місяця проводиться до 22 числа поточного місяця, за другу половину місяця - до 7 числа наступного місяця або в останній робочий день поточного місяця. Облік нарахування заробітної плати та утримань із неї відображається в меморіальному ордері №5.

5. Службовим відрядженням вважається поїздка за наказом начальника управління освіти на певний термін до іншого населеного пункту для виконання службового доручення.

Направлення працівників у відрядження та відшкодування витрат здійснюються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 0.02.2011 № 98 «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів», Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59 (із змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31.03.1998 за № 218/2658.

Облік розрахунків з підзвітними особами по видатках на відрядження ведеться на субрахунку 2116 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами». Операції по розрахунках з підзвітними особами ведуться в розрізі кодів економічної класифікації видатків та в накопичувальній відомості – меморіальному ордері № 8. Операції по розрахунках з підзвітними особами, які здійснюються за рахунок коштів спеціального фонду бюджету, ведуться в окремому ордері.

6. Управління освіти Надвірнянської МР не є платником ПДВ.

7. Кошти повинні використовуватися тільки на цілі, передбачені бюджетними призначеннями по напрямках, визначених у паспорті бюджетної програми.

8. Інвентаризація активів і зобов'язань проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їх фактична наявність, стан, відповідність критеріям, повнота відображення зобов'язань, виявляються лишки або нестачі активів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку.

Порядок проведення інвентаризації в закладах ЗСО, установах та в структурних підрозділах управління освіти Надвірнянської МР регулюється Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України №879 від 02.09.2014р.(далі-Положення №879).

9.Фінансова та бюджетна звітність складається на підставі даних бухгалтерського обліку відповідно до ст. 58 Бюджетного кодексу України, Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012

№44, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 196/20509, для отримання інформації про фактичне становище, результати діяльності та рух грошових коштів.Склад,форми,принципи підготовки та подання фінансової звітності в державному секторі , загальні вимоги до визнання і розкриття її елементів визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101»Подання фінансової звітності»,затверджене наказом Мініфіну від 24.12.2010р.№1629.

VII. Організація процедури здійснення державних закупівель

Закупівля товарів, робіт і послуг за рахунок бюджетних коштів здійснюється шляхом проведення процедур закупівель відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі». Придбання майна,послуг,робіт здійснюється виключно в межах річного плану(або змін до річного плану),опублікованих в системі Prozorro та на підставі Закону України « Про внесення змін до Закону України »Про публічні закупівлі» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель» від19.092019р.№114-IX(далі- Закон) введений відно 19.04.2020 року.

Управління освіти Надвірнянської МР щоквартально розкриває інформацію на порталі Є-Data про використання коштів державного та місцевого бюджетів всього та в розрізі бюджетних програм, укладені за звітний період договори, інформацію про стан виконання договорів, кількість службових відряджень. Оприлюднення даної інформації проходить не пізніше як за 35 днів закінчення звітного кварталу.

Додатки:

- 1.Законодавчі та нормативно-правові акти, на підставі яких здійснюється облікова політика управління освіти Надвірнянської міської ради.
- 2.Графік документообігу управління освіти.
- 3.Робочий план субрахунків бухгалтерського обліку.
- 4.Список матеріально відповідальних осіб закладів ЗСО,установ,структурних підрозділів управління освіти Надвірнянської МР.